శ్రీరాములు.

ఉపోద్ఘాతము

సీ॥ జానకీదేవి మాజనని సద్గుణవతి జనకుండు శ్రీకృష్ణశాస్త్రి మాకు। బోడెపువంశాబ్ధిపూర్ణ చంద్రుడవరవీరరాఘవశాస్త్రి పేరాజనుతుడ। నాయనుజన్ముండు నరసింహశాస్త్రియు వ్యాపారదక్షుండ వరగుణుండు। జనకసంస్థాపిత చంద్రగిరిస్థ శ్రీవేణుగోపాలక వివిధధర్మ। కర్తృత్వనిష్ఠుండ కాస్యపగోత్రుండ నగ్రహారయుతుండ నఖిలవిదుడ। ముద్రింపబడి యనుముదమునమాచేత సకలకవీంద్రులు సంతసింప। జనకనిర్మిత నందనందనచరిత్ర। యక్షగానప్రబంధంబు నఖిలబుధులు। దోషమెంచక గుణముల తుష్టిజెంది। సత్కరింపంగ ప్రార్థింతు సంతసమున॥

ఈగ్రంథము నైజాంయిలాకా వరంగల్ జిల్లా మధిరతాలూకా చనుగొండనివాసస్థులగు బోడెం కృష్ణశాస్త్రికవిగారిచే రచియింపబడిన యీ నందనందనచరిత్రము యీకవిగారికి సోదరులు అయిదుగురు వారినామములు వెంకటేశ్వర్లు, లక్ష్మీకాంతశాస్త్రి, రామయ్య, సూర్యనారాయణ గానకళావిశారదులు. పుత్రులు యిరువురు. అందగ్రజుడు వీరరాఘవశాస్త్రి, ద్వితీయుడు నరసింహశాస్త్రి. వీరు తన తండ్రిగారిచేత సృష్టింపబడిన కృష్ణాపురమనే అగ్రహారమునందు నివసింపబడి చంద్రగిరియందు తండ్రిగారిచే నిర్మింపబడిన శ్రీ వేణుగోపాలస్వామివారి కయింకర్యనిరతులై సదా సజ్జనానుగ్రహపాత్రులై యీగ్రంథమును అచ్చువేయించుచున్నారు. ఈగ్రంథము సంగీతసాహిత్యవిద్యాపారంగతులకు ముఖ్యావలంబమైయునది కావున సమస్తజనులు యీగ్రంథమును గుణదోషణముల నెంచక ఆదరించవలయునని ప్రార్థించినాము.

రామచంద్రాయనమః.

శారదాంబాయైనమః.

హయగ్రీవాయనమః.

నందనందనచరిత్రము.

శ్లో॥ శ్రీభద్రగిరిసౌధాగ్రచారిణం రఘునాయకం
సీతాలక్ష్మణసంయుక్తం ధ్యాయేభీష్టప్రసిద్ధయే॥

శ్లో॥ రాధికాకుచకుంభాగ్ర కుంకుమాంకితవక్షసం
రుక్మిణీహృదయాబ్జార్కం శ్రీకృష్ణం భావయేసదా॥

శ్లో॥ శ్రీనందనందనచరిత్రమిదం సుగద్యం
పద్యంచకర్తు మిహవాంఛతిధీ స్తథామె

శ్లో॥ శ్రీరామచంద్ర మమచేతసివాచినిత్యం
స్థిత్వా సుశబ్దరచనాంకురు పూర్ణతాంచ॥

గద్య॥ అథై దానీం శ్రీ నందనందనచరణారవింద వందనాభిలాష సకల విద్వజ్జనమనీషావివర్ధినీ। నిఖిలనిగమకల్ప నగాగ్రస్థ శుకముఖ శకలీకృత మోక్షఫలామృతదాయినీ। భగవత్కథానువర్ణనా కర్ణన పఠనజన మనశ్శ్రవణ భక్తానంద పటుత్వ సంధాయినీ। రమ్యా శ్రీమహాభాగవతపురాణాంతర్గత దశమస్కంథసంబంధ నందనందనకథామయా ప్రస్తూయతే। అస్మిన్ కథాప్రసంగే శ్రోతావక్తాచ శ్రీరామచంద్రోస్తు॥

అనేన రఘువంశాబ్ధిపూర్ణచంద్రః కృపానిధిః। ప్రియతాం జానకీ జాని రస్మాకం కులదైవతం॥

మధ్యమావతిరాగము—అటతాళము.

వందేహం శ్రీరఘురామచంద్రం। యిందుశేఖర మునిబృందార కేంద్రం॥ వందే॥

యిందీవరనిభ సుందారగాత్రం । యిందువదన మరవిందాభ నేత్రం॥ వందే॥

వామాంకసంస్థిత వసుమతితనయం । సామీరిసేవిత సత్పాద కమలం॥ వందే॥

సరసలక్ష్మణ భరతశత్రుఘ్న సహితం । కరకంజధృతవర శర శరాసనం॥ వందే॥

ధర భద్రశైల సత్పురమందిరం । నర కృష్ణదాస హృద్వనజ సంస్థితం॥ వందే॥

సీ॥ వారిజాసన విష్ణువామదీవులకున్న వాణీరమాసతీ వనితలకును। మొక్కి విఘ్నేశుని ముదముతోఁగొల్చెద నంతరాయారణ్య హవ్య వహుని । అఖిలవిద్యలకెల్ల నాధారుడౌ హయగ్రీవుని పదకంజ సేవజేసి । పద్మమిత్రునిగొల్చి పరగసుదర్శనదేవుని నుతియింతు స్థిర మనమున । వ్యాస వాల్మీకమునులకు వందనంబు। జేసి శ్రీకాళిదా సాది శ్రేష్ఠకవుల । నభినుతించియు దిక్కన నన్నయార్యు । వినుతి జేసెద మత్కావ్య వృద్ధికొరకు॥

ఉ॥ శ్రీయుత మైధిలీరమణ సిద్ధతటుత్తునరిప్రభీమహా
జ్యాయతరావ గర్జితము హస్తగృహీతధనుః పులోమజా
నాయకు కార్ముకంబహిత నైరుత కీలిశమింప జేయు శ్రీ
నాయక మేఘమెల్లెడల నాకుమనోరథ సస్యమీగావుతన్॥

మధ్యమావతి రాగం—అట.

వాణి నినుభజియింతు కల్యాణి । సతతంబు నాముఖవనజమున శుకవాణి॥

వాణి పద్మజురాణి పుస్తకపాణి ఘననిభవేణి పల్లవపాణి దృష్టి జితైణి పృథుసుశ్రోణి వీణాక్వాణి మోదిని ॥వాణి॥

యిందు విలసత్పాండుర శరీరా । వదనాబ్జిత పూర్ణేందు బింబా తారసమహారా । హరిమధ్యరద జితకుంద కుట్మల కీర్తివిస్తారా । కరభోరుదరతుల కంధరీ యరవిందలోచనా । సరసిజమందిరా యిందిరా భక్తవందితామరచిత్త బృందానందదాయిని త్రిభువనైక సుందరీ వరకుందదామినీ ॥ వాణి ॥

రంగుగా లిఖయించునపూడు । పుస్తక భీతిచెలంగి బట్టివచించునపూడు । కవిత్వమను నుప్పొంగుచును రచియించునపూడు । సభయందు కావ్యప్రసంగములు నేజేయునపూడు ॥ వాణి ॥

కృష్ణాఖ్య పూజిత మంగళప్రదదేవి నా హృదయాంగణంబున నిల్చి మత్ప్రసంగములం జెలగంగ జేయుము రంగుగాను కురంగలోచన॥

యమునాకల్యాణిరాగం—ఆది.

శ్రీఆంజనేయుని మదిలోసేవించెద నేనూ ॥ శ్రీయాంజ ॥
తోయజమిత్రుడు దోచుతరిని రాంజాయఫలంబని సరగునమ్రింగిన ॥శ్రీ॥
మిత్రపుత్రుకో మిత్రాన్వయమునకు మైత్రిమొనర్చియు మన్ననజెందిన॥
రంగుగ శ్రీరామాంగుళియ్య వరముంగొని జవి సీతాంగనకొసగిన ॥శ్రీ॥
లంకినిజంపియు లంకజొచ్చి నిశ్శంక నసురుల బింకమణంచిన ॥శ్రీఆం॥
సంజీవినిగొని మంజులముగ రఘుకుంజరులకు మదినింజలిదీర్చిన ॥శ్రీ॥
వరచంద్రగిరిని వసించియు కవివరు కృపాఖ్యుని వదలకబ్రోచిన ॥శ్రీఆం॥

సీ॥ శ్రీజానకీజాని సేవాత్తభవ్యమా కాస్యపాన్వయమందు ఘనతకెక్కు
బోళావంశాబ్ధి పూర్ణేందుడౌ వీరరామయార్యుడు ప్రపితామహుండు । ఆవీరరాఘవార్యాగ్ర్యున కుదయించె విద్వన్నుతుండును చరణ । సేవారతుండయ్యు చెలువొప్పు కృష్ణాఖ్య దా మాంబసతికి । ముప్పురుకొడుకులు ముదమొంద ఖ్యుండు ఖ్యాతియశుడు ।

గీ॥ వైరి గజసింహమనదగు వీరరాఘ
వార్యుడును లక్ష్మినరశింహు లనగభువిని
సకలబుధజననుతులును సత్యయుతులు
విష్ణుసేవానిరతులును విమలమతులూ॥

గీ॥ అందు శ్రీవీరరాఘవులబ్ధి పూర్ణ
చంద్రక్రియబుట్టి కళల నిస్తంద్రుడయ్యె
దానమున ఘనుడటంచును దమశమాది
సుగుణములచేత గురుడని సుజనులనగా॥

క॥ శ్రీ విప్రులకు కులాంబుధి
జైవాతృకుడైన రామజనకునకును త
ద్దేవియగు రాజమాంబకు
పావనియగు సీతమాంబ ప్రభవించె ధరన్॥

గీ॥ సంపదను మృదువాక్కుల సతితనమున
నింది రావాశి పార్వతు లీడుజూడ
ననుచు బుధులెల్ల నుతియింప నవనియందు
ఖ్యాతిజెందెను కరుణచే సీతమాంబా॥

గీ॥ అవని శ్రీవీరరాఘవు డందముగను
సీతవరియించు చందాన చెలువుమెరసి
ఆర్యుడగు వీరరాఘవు డందముగను
సీతమాంబను వరియించె ఖ్యాతిమీర॥

సీ॥ శ్రీ వీరరాఘవ సీతాంబలకు వరపుత్రులేవురు బుధమిత్రులగుచు
జన్మించి రందగ్రజన్ముండు కృష్ణాఖ్యుడను నేను రాములయందు మన
ము నిల్పి సేవింపుచు నిర్మలమతినుండ శ్రీరామచంద్రుండు చెలువు
మీర। స్వేతాశ్వమున నెక్కి చెలగి స్వప్నంబున విచ్చేసిపల్కెను విను
ముకృష్ణ
కవి మహాభాగవతమందుగల దశమము
యక్షగాన ప్రబంధము నమరజేసి

నాకు కృతియిమ్ము గైకొందు నయముమీర
నీముఖంబున విననాకు ప్రేమగలదూ॥

క॥ అనియుట్లుబల్క మేల్కని
మనమున ముదమంది యతని మంజులపద స
ద్వనజములు దలచుచుంటిని
వనజాక్షుడు మరుదినంబు వాలాయముగన్॥

క॥ శ్రీకరముగ చంద్రగిరిని
ప్రాకటముగ భక్తవరుల పాలింపుచు స
స్తోకమనీషా విభవము
నా కొసగదలంచి పవననందనుడుండన్॥

మ॥ హనుమత్సన్నిధిజేరి నిల్చినపుడే నాసామికిన్ ప్రమోక్తినం
గని చింతింపకు కృష్ణదాసయగు నీకావ్యంబునాస త్కృప
న్నిను మత్కావ్యము సేయగాదగిన సద్విద్యన్మహామేధనీ
కొనగూర్చుం బవనాత్మజుంగొలువుమీ వుద్యన్మహాభక్తిచే॥

అని యట్లానతిచ్చినా

గీ॥ దాశరధి రెండుమారులు తా నివచ్చి
స్వప్నమున నాకువరమిచ్చె సంతసమున
రామచంద్రుండు నాయంతరంగమునను
నిలచి తానురచించని నిశ్చయించి॥

సీ॥ శ్రీదామరాన్వయసింధుపూర్ణేందుండువరకళాశాలిసర్వజ్ఞమాళి
సకలరాజేంద్ర సన్మకుటస్థరత్న నీరాజిత చరణసరోజయుగళు
డాశ్రితమందారుడబ్ధిగభీరుండు సూనాస్త్రశతకోటి సుందరుండు
శారదనీహార శరదిందునిభయశుం డాదిత్యవత్ప్రతాపాన్వితుండు

రాజరాజాధిరాజ సద్రాజతేజ
రాజకంఠీరవసవానురాజవిభవ
రాజదామర వెంకటరామయార్య
రావనగ ధాత్రినుతికెక్కు రాజవరుడు ॥

క॥ ఆరాజేంద్రుండేలును
శ్రీరాముల కరుణచేత స్థిరచంద్రగిరిం
ధారిణి హాసనాబాదయు
చారుతరంబైనయట్టి శంకరగిరియుక్॥

చ॥ ధరణిని దామరాన్వయ సుధాకరువెంకటరామయార్యరా
ద్వరముఖపద్మమందు చెలువంబుగనాడెడు వాణిగాంచ నిం
దిరజనుదెంచి గట్టువడెదివ్యగుణావళినంచు కీర్తియా
కరణినన్నుగట్టునని కంధులుదాటి భ్రమించునేటికిక్॥

ఉ॥ దీనులబ్రోవదుష్టులను దీనులజేయగ నశ్వరాయుఁడే
బూనెధరాతలంబితడుపోషణచేయగజాలునిందు కే
బూనపనేమిలేదనుచు పొందుగచంద్రగిరిన్వశించియా
మానవనాధుచేత నిడె మంజులముద్రిక రాముడాప్తతక్॥

గీ॥ ధరణివెంకటరామభూధవుడు రాఘ
వునికరణి లక్ష్మినరసమాంబను వరించె
ధర్మభంగంబు సేయకతననువిశ్వ
మిత్రులెల్లను గొలువను మెచ్చద్విజులూ॥

సీ॥ భూదేవిమెచ్చి పొల్పైనక్షమను సద్గతిచేనపంకయుక్కాంతయను
చు। శ్రీకాంతముదమున శిరులిచ్చిపతితోడ సహధర్మచారి నిశ్చల
యటంచు। భారతిమృదువైనపల్కులొసంగెను పతికన్నమున్న
దాబల్కదనుచు। మంగళంబులు సర్వమంగళయొసగూర్చె నాది
ఃగాదటంచు।

నవనినిష్కల్మషుడు రాజనమరదాత
యుభయపక్షంబుల సమానుడభయుడైన
రాజదామర వెంకటరామనృపతి
కాంతయను లక్ష్మినరసమ్మగారికిలనూ॥

క॥ ఆవెంకటరామార్యా
రావునకును నరసమాంబరమణీమణికిం

శ్రీవెలయ ముగురుకొడుకులు
ద్రోవ ధరణిబుట్టిరొక్క పుత్రికగలిగెా॥

సీ॥ శ్రీకరంబుగ సుధాసింధుజయగు శిరినెంచి శ్రీహరివరియించు కరణి
జనకరాజన్య సంజాతయా సీతను సంప్రీతిగొను రామచంద్రుకరణి
శ్రీకృష్ణదేవుని చెలియలైన సుభద్ర నలరిపార్థుఁడు పెండ్లియాడుకరణి
ధరభీమరాజేంద్ర తనయను దమయంతి నిలనలరాజు వరించుకరణి
రాజు దామర వెంకటరామ నృపతి
పుత్రికారత్నమును కళాపూర్ణుఁడైన
రాజ శ్రీ వెంకటాద్ర్యప్పరాయ చంద్రు
డలరి వరియించె బుధులిల నభినుతింపా॥

గీ॥ భద్రగిరిధాముడగు రామభద్రుకృపను
పుత్రపౌత్రాభివృద్ధియై పొందుగాను
హరియు శిరిబోలి దంపతులవని సకల
సంపదలజెందియుండిరి జగతియందూ॥

సీ॥ ఆ మువ్వురాత్మజులందు సీతారామ భూపాలుడాశ్రిత పోషకుండు
విద్యాంభోజుండు విభవదేవేంద్రుండు కందర్పశతకోటిసుందరుండు
ఆదిత్యనిభతేజు డబ్జారి సమయశుం డవనీశబృందార్చితాంఘ్రియు
గుడు। కల్పకబలి కర్ణకలశార్ణవ సమాన వితరణశాలియు వీర
మాళి।
యేకచక్రంబుగా నెవ్వరెదురులేక
రాజ్యమేలుచునుండగా రహస్యముగను
విని నవాబుసాహెబావార్త విశదముగను
సైన్యమంపెను తాలూక జప్తుసేయా॥

ఉ. వచ్చిన సేనగాంచి నృపవల్లభు డాత్మనలంగి సేనతో
నచ్చట జేరి ఖడ్గమున నాగ్రహమొప్పగ శానులందరి
ద్రవ్వచ్చి హయాదులం దునిమి వారణపంక్తుల బాహుటీబలం

గ్రుచ్చినసేనమహారునకు గొబ్బునసేగ ఖుదానుదబ్బుచుర్.

వ॥ తదనంతరంబ.

సీ॥ మహారుకే తెంచియు సన్నెత్తి యూర్కాటు రామానుజయ్యతో
తాము జేసి । సాలారుజంగ్నవాబుసాహెబుదర్శించి నజరివ్వగైకొన
నుజరులేక । రాజానవాసీత రామాశ్వరావు కెంఫిరుపడె సర్కారు
బిగరీయలేల । నాపురాజాబినేయన భాదావందాఘ్కు హుకుం
శిరిపరిర భిలబురునక రె । అన్న సవాల్ జవాబతుల సౌందర్యగాంభీ
ర్యశౌర్యాదులు కరుణదోప ।
జేసినను బిల్మ ఖుగాప్రాసిననదు
శహాలుకంఢియుశిర్ పెంచుసభనోసంగి
యతడుదానివ్వగైకొని యపుడునసదు
గొనియు భద్రాద్రికేతెంచె కోర్కెమీరా॥

గీ॥ అట్టి సీతారామయాశ్వరాయులమాత
లక్ష్మినరసమాంబరమ్యముగను
ధరణి వెంకటేశుదర్శింప నన్నమ
రెడ్డిపల్లెజేరి ప్రేమమీరా॥

క॥ వరహాలిడి కానుకగా
పురమొక్కటి యగ్రహారముగ నిచ్చియుభూ
సురులకు వైష్ణవవరులకు
వరభోజనమిడుచు నచట వసియుంచుతరిక్॥

గీ॥ వేంకటేశుండు మాకిలవేల్పుగాన
స్వప్నమిటులాయనాసామిశలవుజెంద
వలయునని యేగి సామికి వందనంబు
జేసి యటనుండ బహుకృపజేసి యపుడు॥

క॥ కోదండకాండధరుడై
వేదండము నెక్కి వచ్చి వెంకటనాథుం

డాదండికార్యమిదినా
_కె దండక మొకటిజేసి యదిజేయుమనగ॥

సీ॥ శ్రీకరుం డాబాల్యస్నేహితుం డన్నసముద్రాన్వయాంబోధి రాకా
బ్జవైరి। మహిజగన్నాథసన్మంత్రి పౌత్రుడువర వెంకటరాయ మం
త్రీంద్రసుతుడు। సకలకళాశాలి సంగీతసాహిత్యలోలుండు సజ్జన
పాలకుండు। ధరణినశ్వారాయతరతరంబున తమవంశాప్తమంత్రిత్వ
వైభవుడు

శ్రీజగన్నాథమంత్రియారాజసభను
నన్నుగని మొక్కి క్షేమము నరసియొందు
కిందువిచ్చేసిరటన్న డెందమలరి
స్వప్నవృత్తాంబు నేజెప్పసంతసించి॥

గీ॥ కృష్ణకవివర్య మీపురాకృతశుభమున
రామచంద్రుడుగోరె మీ రమ్యకృతిని
గాన కృతిజేసి సత్కీర్తిగాంతువనుచు
మంత్రివరుడని రాణితో మనవిజేయ॥

గీ॥ మాసమస్థానమందు సన్మాన్యులగుచు
ఖ్యాతిజెందిరి మీతండ్రి తాతలనఘ
ధరణి శ్రీ భద్రశైలాంకితముగ కృతిని
జేయుమని రాణిబహుమతి జేసినపుడు.

సీ॥ శ్రీకరంబుగ సుధాసింధుజయగు శిరినెంచి శ్రీహరి వరియించుకరణి
జనకరాజన్య సంజాతయాసీతను సంప్రీతిగొను రామచంద్రుకరణి
శ్రీకృష్ణదేవుని చెలియలైన సుభద్ర నలరి కిరీటి పెండ్లాడుకరణి
ధరభీమరాజేంద్ర తనయను దమయంతి నిల నలరాజు వరించుకరణి
రాజ దామర వెంకటరామనృపతి
పుత్రికారత్నమును కళాపూర్ణుడైన

రాజశ్రీ వెంకటాద్ర్యప్పరాయ చంద్రు
డలరి వరియించె బుధులిల నభినుతింప॥

గీ॥ యిందిరావాణి పార్వతులీడుజూడ
సంపదను మృదువాక్కుల సతితనమున
ననుచు బుధులెల్లనుతియింప నవనియందు
ఖ్యాతిజెందెను కరుణచే సీతమాంబ॥

సీ॥ భూకాంతసాటి యీపూబోణికనవచ్చు పాంసులగాక నిష్పంకమైన
శ్రీకాంతసాటి యీచేడియకనవచ్చు భార్గవియనుపేర బరగకున్న
పార్వతీడగును యీపద్మాక్షికనవచ్చు చెండికాఖ్య వహించియుండ
కున్న । శారదసరియ యీనీరదచికురకు కులహీనులనుజెంద దల
పకున్న ।

ననుచు బుధులెల్ల వారల నపహసింప
శుచిని పతిభక్తి సంపద శీలములను
రాజశ్రీ వెంకటాద్ర్యప్పరాయ చంద్రు
నాతి సీతాంబ ధరబ్రఖ్యాతికెక్కె॥

శా॥ శ్రీలం శ్రీలలనాకుమారకుమల సత్సీతాఖ్యచే సీత స
ద్దేలం నీలసతీ సతీతనమునన్ హ్రీజెందరేవారు ని
న్నోలంజాలుదురే యటంచు బుధులీ భూలోకమందెన్న భూ
పాల స్త్రీలు స్మితాస్యలై దలుతురిప్పద్మాక్షి నేవేళలన్॥

సీ॥ అవని శ్రీ వెంకటాద్ర్యప్పరాయేంద్రుచే సీతమాంబికయందు శ్రీక
రుండు । రాజ శ్రీపార్థసారథి యప్పరాజేంద్రుదుదయించె క్షీరాబ్ధి
నోషధీశు । భాతి కౌసల్యకు భద్రుడౌ శ్రీరామచంద్రుని క్రియభవ
సతికి గుహుని । కరణి దేవకీయందు కల్యాణగుణుడైన శ్రీకృష్ణుభం
గిని చెలువుమెరశి ।

శైశవంబున సకలశాస్త్రములు జదివె
పారసీ యింగ్లీషుల పఠనజేసె

హయగజారోహణాదుల నభ్యసించె
సకలశాస్త్రాస్త్రముల పార్థు సమతగాంచె॥

సీ॥ శ్రీయప్పరాయ సుస్థిరవంశ కలశాబ్ధిచంద్రుండు - భోగదేవేంద్రుడఖిల । రాజేంద్రకోటీర రాజన్మణి ప్రభాజాలరంజిత పాదజలజయుగుడు । తారహీరపటీర పారదకుందేందు శారదనీహారసదృశయశుడు । కల్పకబలకర్ణ కలశార్ణవసమాన వితరణశాలియు వీరమాళి

రాజ దినరాజ సురరాజ రాజరాజ
సదృశకీర్తి ప్రతాప విస్తార భోగ
ధనుడు కందర్పనిభరూపధరుడు పార్థ
సారథను యప్పరాజేంద్ర చక్రవర్తి॥

సీ॥ పరిహాసమందైన పలుకడసత్యంబు కలనైనపరకాంత గలయగోర దరులయందైన దోషారోపణముసేయ డర్థుల లఘుతగా నరయడెపుడు । స్మితముఖుండై ప్రజాతతిపాలనముసేయు ప్రేమచేభృత్యుల బెంచుచుండు । ఆర్యులగని మహాహ్లాదంబునొందును కుజనులగని మదికోపమందు ।

అవనిసద్గుణ సంఘంబులరసి సకల
పార్థివేంద్రుల జెందగా పాటిలేమి
పార్థసారథి యప్పరాట్పార్థివేంద్రు
జేరి స్థిరముగనుండెను చెలువుమీరా॥

ఉ॥ వదనమునందు వాణి ముఖపద్మమునందున లక్ష్మి యిద్దరు
న్వాదలని వైరులైన తనవల్లభతత్ప్రియమంద జేసి భూ
మదవతినంసపీఠమున మానక దాలిచి నిస్సపత్నుడై
సదయత పార్థసారథి రసాధిపుడేలును చిత్రమెంచగన్॥

గీ॥ పార్థ సారథియప్పరాట్పార్థివేంద్రు
డశ్వరాయులకుల మంతనంతరింప
తనకు మాతామహంబైన ధరణినేల
దలచి మహరున కేగెను ధైర్యమలరా॥

సీ॥ మహారునకేగి తాసన్నైస్త్రతి శివరాజబహాదరుతో జేశి భద్రముగను
రాజనరేంద్రసద్రాజాబహద్దరు దర్శనమొనరించి దయనుగాంచి
సరవినుజాగర్భచందువారినిగాంచి వారియనుగ్రహాధారియగుచు
మొల తెమిదుసాహెబు ముస్తాకుహుశ్శేనుదయబొంది మిక్కిలిధైర్య
మొంది.
పరగమహిబూబుదాలసద్బాదుపాల
గారి కర్తాధికారి బషీరుదౌల
ఖాసునవాబుసాహెబు గారికరజు
విన్నపము వ్రాసి పంపిన విశ్వసించి॥

ఉ॥ అయిదుశతంబు లశ్వములు నైదుపదుల్ మదవారణంబులున్
నైదుశతంబు లస్బలను నైదుఫిరంగుల నైదువంటెలన్
నైదు శితధ్వజంబులను నైదువిధంబుల వాద్యభేదముల్
మోదముతోడబంప నృపముఖ్యుడు సంతసమందియంతటన్॥

సీ॥ హేమంబరముగట్టి సీమజారుదొడంగి పరగమునసబుదారిపాగజుట్టి
శిరిపెంచుతు్రాయి శిరమునందునబెట్టి కరమునందునపేషుకబ్జుబట్టి
పదపద్మములయందు మైజార్లుదొడగియు నీలైనశహ ల్వాలెవాటువేసి
నడికట్టుపట్టినినాణెంబుగాబెట్టి చేతజరీరుమాల్ చెలగిబట్టి
భానుడుదయాద్రిజెందినభంగి కుముద
భాంధవుడుసీలగిరిజెందుపగిదిసమద
వారణమునెక్కి ప్రభుజూచువాంఛమించి
పార్థసారధియప్పరాట్ప్రభువు వెడలె॥

సీ॥ తురగఖురాఘాతధూళిచ్ఛటల్ మింట్రబాక సూర్యాశ్వముల్ భ్రాం
తిజెందె। మదగజఘీంకారమహనీయరావంబు లాశాగజంబులజేసె
భీతి। తాషామరఫఢంక తమ్మటనాగార భేరీధ్వనుల్ మింటపిక్కటిల్లె
సుభటకోలాహలస్ఫుటనినాదంబులు పర్వతగుహలన్ని బగిలజెదర
చోపుదార్లునకీబులు చుట్టునిలిచి
రాజరాజాధిరాజసద్రాజతేజ

రాజకంఠీరవాయశ్వరాయవిభవ
రాజనవ్వాయిశ్రీయప్పరాయ బహాద
రనుచు గొనియాడ పురవీధినరిగెనృపుడు॥

గీ॥ కామినీ జనమంతయు కాముడనుచు
నర్థిసందోహమంత సురాగమనుచు
పార్థివజనంబు శరఘాటిపార్థుడనుచు
బొగడ పురవీధి నరిగెను భూవరుండు॥

క॥ మునిదాటి డిల్లి ద్వారం
బసదృశముగ జొచ్చి హజారునావలగనియా
దెసనున్న చార్మినారను
వసుధేశుడుగాంచిదాని వలగొనిజనియోఁ॥

వ॥ అంత నారాజపురందరుండు పురందరమందిరంబునం బోలిన రాజమందిరంబు ముందర బృందారకేంద్రుడు గజేంద్రంబుడిగిన భంగి నిజగజాతరణంబు జేశి గజ తురగ స్యందన పదాతి వర్గదుర్గమంబైన ప్రథమప్రాకారంబు దాటి వాపీకూపతటాకోద్యానవన పరాజితంబును దాసదాసీజన నివాసంబైన ద్వితీయావరణంబు గడిచి శాతకుంభస్తంభ విజృంభితంబును నానావర్ణ దుకూలాచ్ఛాదనాస్తరణశోభితంబగు రత్నసింహాసనంబున శ్రీమన్నా రాయణుని కరణికొలువున్న యన్నవా బుహుజూరుపుర్నూర్ మహిబూబుగాలా బాదుషాగారి దర్శనంబొనర్చి నిటలతటఘటిత కరకమలుండైయున్న యన్నరపాలుని నిజకటాక్షలక్ష్మీ ప్రసాదంబున రాజ్యలక్ష్మీ పదస్థునింజేసికన్నుసన్నల శెలవొసంగిన దీవాన్ నవ్వాబు బషీరుద్దవులా బహద్దరుగారిదర్బారుకరగి తనరాక నెరింగించిన సంతసించి మించినప్రేమరావించి నజరిచ్చిన నుజరులేక నంగీకరించి బహూకరించి మంచిగద్దియంగూర్చుండనియమించి యిట్లనియె॥

క॥ ఆవుజీ ఓ రావుసాహెబు
దేవుజీ పీశేఖరజు దిల్మేఖుషుహా

జావుజీ ములక్ దియాగయా
జావుజీ యనిరుక్సతివ్వ జన విభుడంతఁ॥

సీ॥ రాజాసవాయశ్వరాయా కితాబిచ్చి యప్పగాయ కితాబుకలరిమెచ్చి
పాల్వంచములకు కుపర్వానిగీనిచ్చి రూబ్ కార్ పతాకురూఢినిచ్చి
శిరుపేంచుకంఠని చెలువయిన దుషాల్యలకచిహెారి ఖిల్వతుకలిమినిచ్చి
అతరుదాఁపానఁ దాను నలుకుచునిచ్చియు లోలుడై బహుమెచ్చి
గుక్సతిచ్చి
యనుప శలవొంది ధనతతినర్థికోటి
కొసగుచును రాజవీధి రానొప్పి నింద్రు
సభకు జనివచ్చు మాంధాతసరణి రాజ
పార్థసారధి యప్పరాట్పార్థివుండు॥

క॥ నిజపురికిజనియె నప్పుడు
నిజమిత్రామాత్య భృత్యనివహముగొలువఁ
విజయ ముహూర్తమునందున
విజయుడు దిగ్విజయమొంది విచ్చేయుక్రియఁ॥

తదనంతరంబ॥

సీ॥ శ్రీభద్రగిరికేగి శ్రీరవివంశాబ్ధిచంద్రుడౌ శ్రీరామచంద్రు పాద
జలజంబులకు మ్రొక్కి జానకీసౌమిత్రి పదపద్మముల కతిభక్తి మ్రొక్కి
పూజించి సంపూర్ణ భోగంబుజేయించి గరుడసేవయొనర్చి కానుక
లిచ్చి। ముత్యాలహారంబుముదమునసర్పించికర్పూరహారతి ఘనతనిచ్చి
పుత్రమిత్రకళత్రసన్మాతృసహితు
డగుచు సాష్టాంగదండంబులాచరించి
స్వామిశఠగోప తీర్థప్రసాదములను
సాదరంబునగొని కీర్తిసాంద్రుడలరె॥

షష్ఠ్యంతములు.

క॥ శ్రీమద్రఘువంశాంబుధి
సోమునకును విభవవిజితసుత్రామునకుం

శ్యామాభిరామునకువర
స్వామీరిపుగణనుతపాదజలజయుగునకున్॥ ౧
వారిదసమగాత్రునకును
సారసదళనిభవిశాలసంనేత్రునకున్
సూరిజనస్తోత్రునకును
శారదకుందేందు సదృశసాంద్రయశునకున్ ౨
ఖండేందుమౌళిచాపవి
ఖండనునకు మానిహృదయకంజస్థునకున్
భండనవిజితాసురద్వి
ట్కాండునకున్ ధృతసుచాపకాండధరునకున్॥ 3
ఇందునిభవదనునకు శ్రిత
బృందావనునకును రాజబృందనుతున కా
నందమయునకును రాజపు
రందరమకుటస్థరత్నరమ్యపదునకున్ ౪
శ్రీశునకుభద్రశైలని
వాసునకు ధరాతనూజ వరహృత్కంజో
ల్లాసునకు హాసముఖునకు
భాసుర శ్రీకృష్ణదాసపరిపాలునకున్॥

అంకితంబుగా నాయొనర్పంబూనిన నందనందన చరిత్రంబను యక్షగాన ప్రబంధంబునకు కథాక్రమంబెట్టిదనిన ॥

శ్రీరామాయనమః

క థా ప్రా రం భ ము.

క॥ శ్రీమద్ధరాత్మజాధిప
స్వామీరినుతాంఘ్రికమలసద్గుణశీలా
కామరిపుచాపఖండన
హామీకరచేల రామచంద్రనృపాలా॥

గీ॥ అవతరింపుము శౌనకాద్యఖిలమునిస
మూహమెల్లను గూర్చుండి ముదముతోడ
కృష్ణునవతారకథమాకు కృపదలిర్ప
జెప్పుమని సూతునడిగిన చెలువుమీఱ॥

ద్విపద॥ అనియిట్లు మునివరులడిగిన జూచి
వినయంబుతో బల్కె వేడ్కసూతుండు
బ్రహ్మతత్పరులార భగవత్కథాలు
బ్రహ్మకునైన నాఫణిపతికైన
వర్ణింపశక్యమే వసుధలోమున్ను
కర్ణపియూషంబుగాను నేనొక్క
కథవింటి నక్కథఘనులార మోక్ష
పథమగు జెప్పెద పరగగావినుడీ॥

సీ॥ శ్రీకరంబైనట్టి శీతాంశుకులమున నరుడర్జునుండను నామమునను
జన్మించెవిష్ణుండు జగతీభరముబాపయదువంశమునబుట్టినదయులైన
కంసాదులవధించె కౌరవానీకంబు సమయించిరిద్దరు సమరమునను
ఘనులారపార్థుని తనయుడు నభిమన్యుడాతని కుదయించియాదిదేవు
చక్రమున రక్షితుడునాట చక్రధరుని
చిత్తమున నిలుపుటను పరిక్షిత్తటంచు
జనములభినుతిశేయగాజనవిభుండు
కరిపురంబున నివసించె కలిమిమీఱ॥

వ॥ అంతనొక్కనాడుపరీక్షిన్నరేంద్రుండుముని శాపనిమిత్తంబైన తక్షకవిషాగ్నిచే సప్తమదినంబున తనకుదేహాంతరంబు నిశ్చయంబని తెలిసి సర్వంబువిసర్జించి గంగానదీప్రాంతంబున ప్రాయోపవిష్టుండై యున్నయెడ నతనిపురాకృత పుణ్యంబున వ్యాసపుత్రుండైన శుక యోగీంద్రుం డచ్చటికి విచ్చేసిన నర్ఘ్యపాద్యంబులిచ్చి పూజించి మహాత్మామీరుభగవత్సమానులుగావున భవసాగరనిమజ్జనుండనగు నన్ను మజ్జనుండని కరుణించి భగవత్కథనుపదేశించుమని యడిగిన భాగవ

తం బుపదేశించె నందు కృష్ణావతార కథాసుధారసంబు గ్రోలందలంచి పరిక్షిన్న రేంద్రుండు శుకయోగీంద్రునితో నిట్లనియె.

కాఫిరాగం—ఆట

శ్రీశుక వినుపింపు చెలువొప్పగామాకు శ్రీకృష్ణచరితామూ వినగోరెద శ్రీకృష్ణచరితాము॥

భాస్వరముగ పద్మభాంధవాబ్జులవంశేశులైన ధరణీశుల కథ వింటి। శ్రీశుక॥

శీలాముగలయదుసింహుల వంశములో నేలజన్మించె। యదు సింహుడు యెలీలవర్ధించె। వాలాయముగ నేలీలాలు సల్పెనో బాల కృష్ణుడలకాలామునందున॥ శ్రీశుక॥

పాపములనుయెడబాపెటి హరికథలేపశుఘ్నునకైనా। తనివ య్యేనయెకృతఘ్నునకైనా। శ్రీపతిచరితాము చిత్తకర్ణానందమే ప్రొద్దువినువారి కిహాపరములనిచ్చు॥ శ్రీశుక॥

దేవ్వాతలకునైన దేరిచూడగరాని దేవవ్రతాదుల। సేనాబ్ధినే తెప్పప్రాపున లీలా। ధీవరధాటిరోమావారలత్తరి భావములకు నొక్క బాలపదములీల॥ శ్రీశుక॥

మాయమ్మకుక్షిలో మహనియ్య గురుసుతమార్గాణ పీడబొంది। యున్నట్టియీామందుని నన్ను జెందీ దాయాదులకు నస్మత్తాతవంశము నాకు నాభద్రశైలేశుడాత్త చక్రతనిల్పె॥ శ్రీశుక॥

గీ॥ లోకమందుజనులలోన తానుండియు
లోకజనముకుక్షిలోనగలిగి
జనులకిహాపరములు జన్మమృత్యువులెవ్వ
డిచ్చునతని చరితమెల్లజెపుమా॥

సీ॥ యతిరాజరోహిణీసతికి రాముడుబుట్టె ననియంటిరని యెట్టులయ్యె శ్రీశు। డనఘుయా దేవకియందేలజన్మించె మహినేల నాయోగ

మాయఁబుట్టి । వసుదేవునిలు బాసి వ్రజమునఁ కేరితి హరిజనె నెవనింట నధివసించె । కంసు నేటికిజంపె కాస్యపిమనుజుఁడై వర్తించె నెన్నాళ్లు వైభవమున॥

భార్య లెందరైరి ప్రౌఢిగాజగతి నే
పనులు జేసినంత బాగుమీర
విష్ణుచరితమెల్ల వినఁగోరియడిగితి
విప్రవర్య దెల్పు విశదముగను॥

ద్వి॥ అనిపల్కు భూమీశు డామునితోడ
ఘనముగ నిట్లనె కరుణామయాత్మ
నీముఖాంబుజమున నిర్ముక్తకృష్ణ
నామామృతముగ్రోల నావంతిమానె
కాయముప్పొంగె నాకలిదప్పిమానె
మాయధీశునికథ మనమురంజిల్లె
ననిపల్కుచున్నట్టి జనపతిపల్కు
వినిపల్కె శుకయోగి విశదంబుగాను॥

క॥ మాధవుని చరిత మెప్పుడు
భూధవ పఠియించివినియు బుధవర్యులచే
బోధించు పరులకెవ్వడు
మాధవ భక్తాళిచేత మాన్యులువారల్॥
అని మరియు శుకుండిట్లనియె॥

కల్యాణిరాగం—అటతాళం.

రాజశేఖరవినుమా । యీచరితాము రంజిల్లు నీచిత్తమా॥ రాజచిహ్నలచేత రక్కసులేలయేల తేజముజెడిభూదేవి పద్మజుఁ జేరి। యీజగంబునుమోయజాల సరోజభవయనిపల్కి కన్నులలో జలంబులుదొరుగ కరుణాలోలుడై విధిబలికెనప్పుడు॥ రాజ॥

మాయమ్మవినవమ్మా । నీవంతాలు మానూనుగనవమ్మా । కాయజజనకుఁడు కడతేర్చువని యాదితేయులతో మాత దివినుంచి

జనుదెంచి । తోయజాక్షు నమేయగుణు సత్స్తోమములతో నుతియొన ర్చియు వాయుపథమున నొక్కశబ్దము పద్మజుడువినిబల్కె సురలతో॥ రా॥

వినుడు దేవతలారా । శ్రీదయితుండు వినిపించె దయమీరా । ఘనులుబుట్టెదు ధరణికరమొప్ప యదువంశమున కృష్ణాఖ్యను నేను ముద మొందనుదయింతు । మునిజనంబులనైన క్షణమునమోహపెట్టగ జాలు మాయయు ఘనముగా భద్రాద్రినిలయుని కరుణచే జన్మించునని యును॥ రాజ॥

ద్వి॥ అనియిట్లు పద్మజు డావేల్పులాను
జనుమనిబల్కి భూజలజాక్షునూర
డించి తానున్నట్టి టెంకికినేగె
నంచితంబైనట్టి యదువంశమునను
సూరసేనుండను శుభచరిత్రుండు
శూరుడై మధురయు సూరసేనంబు
లనుదేశములకు తా నధిపుడై యేలె
మనుజేశ ధరను యే మధురాపురంబు
నారాయణున కాదినాటపట్టయ్యె
నా రాజధానియా యధిపులకెల్ల
శ్రీకరుండగు సూరసేనునిపుత్రు
డేకవీరుడు వసుదేవుడాపురిని
దేవకి పెండ్లియై తేరెక్కిరాగ
భావయా కంసుండు భయభక్తి మీర
రథముదోలుచునుండె రమ్యంబుగాను
రథనేమిరవమును రమ్యమైనట్టి
భేరీమృదంగాది భూరిరావంబు
పూరితాశాంతమై పొల్పుమీరంగ
కూతువై వాహిక కుతుకయుక్తుండు
భూతలేంద్రుడు తన పుత్రికకపుడు॥

క॥ అరణంబులిచ్చె నాతడు
కరితురగరథాదికములు కాంచనముక్తా
భరణంబు లాత్మజాప్రియ
కరుడై దేవకుడు పుత్రికకు మోదమునన్॥

వ॥ అంత కంసుండు రథంబు గడుపుసమయంబున నాకాశవాణి యతని యుల్లంబు ఝల్లన పల్లవాధరీమతల్లి జయగు నీచెల్లెలి యష్టమ గర్భంబున తనయుండుజనియించి యెల్లలోకంబులందెల్ల తన చల్లని కీర్తిచంద్రిక లుల్లశిల్ల నెల్లవారలకు దుర్లభుండై మల్లంబున నీప్రాణంబులు కొల్లగొనగలవాడని బలికిన నులికిపడి తళుకుమీరు కరవాలంబు కరంబునం గీలించి చెల్లెలిం దెగవ్రేయ గమకించిన భయభ్రాంతుండై వసుదేవుండు డగ్గరియతని మధురాలాపామృతంబున నతని కోపానలంబు జల్లార్చి శాంతుంగాజూచి యిట్లనియె.

మధ్యమావతిరాగం—అటతాళము.

బావనీచెల్లెలిదిసుమ్మా। నీప్రాభవముగోరు మదినమ్మా। బావ నీచెల్లెలిది బహుమానమున కెతగు నీవనితగావ నీ కిహపరంబులు గలుగు॥ బావ॥

పసులనిచ్చుటమేరగాకా। బహుకనకవసనంబులిచ్చుటాలేకా। అసమానగుణ ముగ్ధ పసిబాల వరశీల నినుమంత దయలేక కసిబూను టిదియేల॥ బావ॥

అన్నతాటను దీని మిగులా। బాలమన్నించవలెగాక వగలా। మిన్నాడుమాటలే మేలనితలచి యీపన్నురాలగు దీని చిన్నబుచ్చగనేల॥ బావ॥

మాను క్రొమ్ముక్కదనీకు బావా। నన్ను మన్నించనీ కెతగుగావా। కానుకలువెయ్యార్లు కట్నంబులిచ్చిన ట్లీవనితనిచ్చిన నహిమభానుసమతేజ॥ భావ॥

దోసమనియెంచునీమదినీ। మిగుల వాసిరాదిట్టి చెడుపనినీ। శ్రీశుడౌ భద్రనగరీశుడేటికినిట్టి దోసకారుల గర్భవాసమందునబుట్టు॥

వ॥ అని మరియు బావా యెల్ల దేహంబులకు మృత్యువుతోడ నుద్భవిల్లు నెల్లి నేడు శతవత్సరంబులకునైన దేహాంతరంబు నిశ్చయంబు దేహాంతరంబు నొందిన పురుషుండు పూర్వకర్మాను గుణంబైన శరీరం బుధరియించు తృణజలూకంబగ్రస్థిత తృణాధారియై పృష్ఠభాగస్థ తృ ణంబువీడుపగిది దేవా యన్యదేహాసక్తుండై పూర్వదేహంబు విడుచు దేహంబులెన్నియైనను కర్మంబులు జెడవు. పూర్వకర్మానుసారంబుగా మనంబు నింద్రియంబులు సంచరించు నుదకపూరిత కుంభంబులందు చంద్ర సూర్యులుగాలిచే గదలుచున్నట్లు దోచు నావిధంబున దేవా పూర్వకర్మనిర్మితంబయిన శరీరంబున రాగయుక్తుండై గదలుచుండు॥

గీ॥ కర్మమునను మేలుగలుగును కీడును
కర్మముననె గలుగు కమలజాది
సురలకైనవశమె శుభములనొందగ
పరులననగ కర్మపరులకేలా॥

ఉ॥ కానక నెవ్వడేనియును కాపథమొందియుదగ్రవృత్తితా
మానసమందుబూని బహుమంగళముల్గన గోరి యన్యులం
మానవనాథ గీడ్వరప మాకొనినంతనె పూర్వకర్మముల్
మానునెదు స్తరంబులవిమర్త్యనకుం బిదపం దొలంగునే॥
అని మరియు నిట్లనియె.

క॥ చెల్లెలిది వావిచే నీ
పల్లవలసదధర నీదు పాపమెనుమిమ్మా
యుల్లమున దయదలంచియు
చల్లగ రక్షించుమయ్య జనులు నుతింపన్ ॥

ద్వి॥ అనియిట్లుబల్కిన నంతకంసుండు
వనజాక్షివిడువంగ వాంఛలేకపుడు
కనులనిప్పులురాల కళవళపడుచు
గనలుచునొకచేత ఖడ్గంబుదూశి
పడతికొప్పొకచేతబట్టి తచ్ఛిరము

వడిగద్రుంచగవాడు వాంఛ శేయంగ
నంతట వసుదేవుడాశ్చర్యమొంది
యింతదురాత్ముల కెంత చెప్పినను
పామునకిడినట్టి పాలానుచిత్ర
మేమాయనయిన నీ యేణాక్షి విడుచు
పగిదివిచారింతు ప్రౌఢిగాననుచు.
వగ జెందకను బుద్ధివంచన లేక
తగుకార్యమొనరింప దైవసహాయ
మగునని బల్కుచు రార్యులందరును
అశుభంబులకు కాలహరణంబె మేలు
సుశుభస్య శీఘ్రమని శూరులందూరు
విడిపించుటయె నీతివీనికి దీని
కొడుకులనిచ్చెదకొమరొప్పననుచు
సతినివిడచినపైవిచారించెదాను
సుతులుబుట్టినదాక శుభముగావీడు
మడియకనుండునె మహిమీద కాంత
దడవైన నాటికొక దైవంబు లేడె
మిన్నుబల్కినబల్కుమిథ్యయేలగును
కన్నగావీనికి పాల్పడుగాని
అందాకవిడిపింతునబలనటంచు
వందనంబొనరించి వరుసనుతించి
యందందహాస్యంబు లాడుచు జేరి
మందహాసంబున మంచిదిబావ
వావిరిసుతులచే వచ్చు కీడంచు
బావరోదీనికిభయపడ నేల
కాంత కెందరు సుతుల్ కలిగిననీకు
చింతింపకిచ్చెద స్థిరమతినుండు
మనిపల్క కంసుండు హర్షంబునొంది

వనితనువిడచి తావచ్చెగృహమునకు
వసుదేవుడును తనవాఙ్మాత్రోడ
వసతికిజనుదెంచె వైభవంబొప్ప॥

అంత కొంతకాలంబు జనిన సమయంబున

సీ॥ కంసునిచేబహుకష్టంబులనుజెంది దేవకికొడుకుల దేవసముల
నెనమండ్రనొకకూతు నేటేటనొక్కొకటెక్కగాగనియెనులేమయపుడు
పుట్టినప్పుడె కంసభూపతికిచ్చెను ధృతిగల్గిసత్యపద్ధతికినిల్చి
వసుదేవుడయ్యెడ వసుధీశసత్యవంశునకు నెయ్యదిధరదుష్కరంబు
యెరుకకలుగుజనున కేది యిష్టంబీశ
భక్తియుతున కియ్యబడనిదేది
చెనటిచేత నేదిచేరాని కార్యంబు
యెరుక లేనిజనున కేదికీడు॥

వ॥ యిట్లు సత్యంబుదప్పక కొడుకులనిచ్చిన వసుదేవుంగాంచి హర్షించి బావావీనివలననాకు భయంబులేదు నీయష్టమతనయుండు నాకు వైరిగావున వానివధియించెదనని మరలనిచ్చినంగొని కంసుని దుష్టస్వభావం బెరింగినవాడుగావున వసుదేవుం డానందంబు నొంద డయ్యె నంతనొక్కనాడు సకలవిద్యావిశారదుండగు నారదుండు కంసునిగృహంబునకు వచ్చి కంసా నందనుని మందంగల సర్వయాదవు లనిమిషులనియును నీవు కాలనేమియనురక్కసుండవనియును సర్వదేవతాస్వరూపుండగు నారాయణుండు దేవకీదేవియందు జన్మించి దుష్టశిక్షయును శిష్టరక్షణయును గావించుననియును రహస్యంబున దెల్పిన విని దేవకీవసుదేవుల కారాగృహబద్ధులంజేసి వారిసుతులం దునుమాడి యుగ్రసేను నదలించి ధేనుక బక బాణనరకతృణావర్త చాణూరముష్టికాది దుష్టసహాయుండై శూరసేనంబులను రాజ్యంబులేలె కంసునిచే పరాజితులై కొందరు యాదవులు నిషధ కోసల విదర్భ కేకయ పాంచాలాది దేశాధీశ్వరులం గొల్చిరి, కొందరు మత్సరంబులు విడిచియతనిం గొల్చిరంత దేవకీదేవికొడుకుల నార్వురవధించినపిదప శేషాంశ

యైన హరి సప్తమసూనుండయ్యె నారాయణుండు నిజభక్తులయిన యాదవులకు కంసునివలన భయంబుగలుగునని యెరింగి యోగమాయా దేవినిరావించి యిట్లనియె.

కేదారగౌళరాగం—అట

చనవమ్మా వేగమె జలజాక్షి మందాకు జనులు ముదమునొంద జడుడు కంసుడుగుంద। గనిన నావసుదేవుభార్యల గాశిబెట్టును కంసుడని యావనితవ్రజ వరుండు రోహిణివనజపత్రవిశాలలో చన॥ జన

దేవాకికుక్షిలో దీపించు శేషాఖ్య తేజమొప్పగనీవుదెచ్చిరోహిణి యందు జేరిజేర్చగానే నపుడె యాదేవకీగర్భంబునందున గావజగతిని గల్గిదట పైగల్గుమీావుయశోదయందున॥ జన

సలలితసత్సంపత్ప్రసన్నమైన నిన్ను జనములు శేవించిజయభద్రగిరి యందు। జలగహేతుణనిన్ను నెపుడు జగతినభినుతి శేయువారలకిల నిహపరములు యొసగునటులుగ నిత్తుపదునాల్గావ్వాయంబులు॥ జన

వ॥ ఇట్లు బల్కిన నారాయణునిపల్కులు విని మహాప్రసాదం బని యంగీకరించి నందుని మందకుఁజనుదెంచి॥

ఉ॥ దేవకిగర్భమందుననుతేజమునొందెడు విష్ణువంశముఁ
బావిరి యోగమాయగని వచ్చి జనుల్గనకుండ రోహిణీ
దేవినిచేర్చి నక్కడను ధీవర దేవకిదేవిగర్భసం
స్రావతనొందెనంచు నట నందులగొందుల వారుబల్కగ॥

గీ॥ బలముచేతమిగుల బలభద్రుడనియును
రమణుడౌట లోకరాముడనియు
జగతిబుట్టినపుడు జలజాక్షిరోహిణీ
దేవికడుపునందు దేజమలర॥

మధ్యమావతిరాగం—అట.

గర్భచిహ్నముదాల్చెను। దేవకిదేవి గర్భచిహ్నముదాల్చెను॥ గర్భచిహ్నముదాల్చె స్వర్భానునిభవేణి కబూరులద్రవవిభుజాల లరగ॥ గర్భ॥

భాసురాంగికిటనపుడూ । కుచాగ్రములు పరగనల్లనాయెను । భాసూరుడగు పరమేశుడు కుక్షిలో వాసిగనుండుటచేసి శ్రమయు డోచె॥ గర్భ॥

హారా వల్లులు సళ్ళైనూ । దేవకీ కాహారవాంఛలుమళ్ళైను । సారమైనమన్ను చవియయ్యె రోమాళియురమునందున మెరశె । భారమయ్యె దేహాము॥ గర్భ॥

గర్భాముజూపట్టెను । వనజాక్షికి కౌనువిశదంబాయను । కర్బురులను దుష్టకాకోదరులకెల్ల ఖగపతిపక్షముగాదోచె గనకుక్షి॥ గర్భ॥

ముదముసొంద నమరులు । కంసాదులు మదిగుంద నతిభీతులై సదయుడో భద్రాద్రిసదను డామదవతి యుదరములోపాల నుల్లశిల్లగ మంచి॥ గర్భ॥

చ॥ సరసిజనేత్రయొప్పె నట సారతరస్ఫుట చిద్విహీనులో
సరసకళాప్రదాయియగు శారదయుంబలె నీలమృత్తికో
త్కరకృతకుంభదీపకళికాప్రభయుంబలె దీర్ఘరోషసం
కర కలితాత్ములై బరగు కంసునిచే దృఢనాకబద్ధయై॥

వ॥ ఇట్లు దేవకీదేవి విశ్వగర్భగర్భయై కర్బురులకు నిర్భరంబుగా హావిర్భుజుల కబ్బురంబుగా గనుపట్టిన కంసుండు చిత్తంబున తత్తరపడి మంతనంబున నిట్లని వితర్కించె॥

పున్నాగరాగం—అటతాళం.

యేమిసేతూ నేనెటులనైతూ । యేమిసేతు నీ భామినిగర్భము శ్రీమంతంబై చెలువొప్పెను నే॥ నేమి॥

మున్ను గానా । కన్నులారా । యెన్న డెరుగనీ సన...గల్గును చేడియదిట్టిన కీడం వెన్నుడు జొరినట్లున్నదిపుడు నే॥ నేమి॥

చూడదొడ్డా । యాడ్చుబ్బిరా...
దురు ప్రజకూడదటుల...

పెద్దచూలు । పేదరాలూ । ముద్దియయల్గిన మోదము శిరియు
ను తద్దయునాయువు దరుగునం్రదు నే॥ నేమి॥

వావిలేనీ । వావివానీ । జీవన్మృతుడన జెప్పుదురార్యులు పా
వనుడగుజను బ్రతుకొక బ్రతుకా॥ యేమి॥

వాసిగా నా । కాశవాణీ । యీసున భద్రగిరీశుడు నీకొరకీసతి
కుక్షినివాసుడౌనని యే॥ నేమి॥

ద్వి॥ అనియిట్లు కంసుడు నాత్మలోదలచి
మనమున ధైర్యంబు మరిగీలుకొల్పి
శౌర్యంబుపాటించి చంపుటమంచి
కార్యంబుగాదని ఘనమైనమౌని
వలెనుండి బాయనివగబుట్టిననుచు
చెలియలికప్పుడు శిశువుదయించు
ననుమానమించుకయైన లేకపుడె
దనుమాడెదనటంచు ధ్రువముననుండె
వైరానుబంధంబువలన నాతండు
ధీరుడై గుడుచుచు దివ్యాంబరములు
ధరియించుచును నీరు ద్రావుచున్నపుడు
హరినిదలంచి యీయవనియందున్న
పరమాణువునుగన్న భగవంతుడనుచు
మరిమరివీక్షించి మనమునలెన్న
నలుకును కణంబులకు నెద్దియైన
పలుకబడ్డను హరి పలుకనియలుకు
కన్నులకేదైన కనపడ్డనదియు
వెన్నుడౌనని మదివెరచి దానురుకు
తనువునకేదైన దాకినదాని
ఘనసీలు కరఖడ్గ ఘాతగాదలచు
నామంబులెవ్వైన నయ్యమగావిన్న
కామజనకునివని కళవళపడును

పరిమళంబైన ప్రౌఢిగానాస
జ్ఞారవనమాలికా శుభగంధమనుచు
వెరగందునాత్మ నేవేళలందలచి
హరి తలంపని బాల నలుకచే నులుకు
భోజేంద్రుడీరీతి పోడిమిమాలి
రాజేంద్రయుండె విరాగంబుబూని॥

క॥ ఆసమయంబున ధాతయు
వాసవముఖవిబుధవరులు వరనారదకా
శీశులు ముదమున వచ్చిరి
ఆసతిగర్భస్థుడైన హరినుతియింపన్.

వ॥ ఇట్లు వచ్చిబ్రహ్మాదిదేవతలు దేవకీదేవిగర్భార్భకుండైన పుండరీకాక్షు నిట్లనిస్తుతియించిరి

గీ॥ పుండరీకాక్షగోవింద పుణ్యపురుష
వాసుదేవజనార్దన వనధిశయన
కంసముఖదానవులచేత గప్పబడిన
జగతిభారంబు బాప వేజగదధీశ॥

క॥ వచ్చితిమిదేవ యీధర
మ్రుచ్చిలియున్నయది కంసముఖదనుజులచే
మచ్చికతో పోషింపను
విచ్చేయుము తల్లికడుపు వెడలి రమేశా॥

మత్తకోకిల॥ పల్లవాధరిసీగ కుక్షినిపద్మలోచనుడున్నవా
డెల్లిబుట్టును మామకంసుని కెల్లభంగులకీను వా
డిల్లనున్నది వానిచేభయమింత లేదు నిజంబు మా
కెల్లవారికి యాదవాళికి నీశుడిచ్చుశుభంబులన్

వ॥ ఇట్లు హరసరసిజాసన ప్రభృతిసురలు హరింబొగడి దేవకీదేవిని దీవించి దివంబునకుం జనిరంత దేవకీదేవి నవమాసంబులు నిండి గర్భవేదనాలసయై యున్నంజూచి చెలికత్తెలు తత్తరంబున మొత్త

బుగైె పొత్తుగొని యోమత్త కాశిని నీవిత్తరివేదనచే నోరత్తెద వేని మత్తుండగు కంసుండు కత్తిచేబూనియున్నవాడు సమయంబుగాదు రద్ది శేయవద్దని ముద్దియనూరార్చిన కొంతదడవుశాంతింబొంది దుర్భరం బగు గర్భవేదన సహింపంజాలక తద్దయునిట్లనియె

పున్నాగరాగం—అట

తాళాలేనమ్మా యీకష్టాముదరిదెల్పరమ్మా తాళలేన వో తరుణులార మీకాళ్లకుమ్రొక్కెను కడదేర్చరెనన్ను॥ తాళా

యెన్నాడెరుగనే యీకష్టాములెందుజూడనె నన్నుతాంగులార మున్నుగన్నకాన్పులన్నిటికన్నాను మిన్నయైయున్నది॥ తాళా

మగనింకుదేరే ప్రాణేశుని మొగముచూపరె తొగలారెనిబల్ శగలకోర్వక నీమగనిగూడిన నీ నగుబాటులాయెను॥ తాళా

ఆడజన్మాము ధరనెవరికి గూడదు నిజము చేడియలకునెందు చెలవూలతో పొందు లాడికయనివిందు గూడాదటులముందు॥ తాళా

అప్పటినెనరు కష్టపడునపుడుగనరు ఒప్పాలుజెప్పెదరపుడు ప్రాణేశునిపుడేమనరాదు తప్పువారిదిగాదు॥ తాళా

కొడుకునుగన్న ప్రాణేశుడుగొనిపోయి మున్నాపుడమీశునకు నిచ్చు ఫలమందులేదా పుడమికష్టపడిన భోగాముగాదాయ॥ తాళా

జగమూలనేలు భద్రాద్రీశుజనని గామేలు తగకుక్షిలోపల ధరియించి జగనూలునగధరుండుండగ నాతరమటేమోాయ॥ తాళా

వ॥ అని పలుకుచున్న దేవకీదేవి పలుకులువిని యవ్వా నీ గర్భంభున విశ్వగర్భకుండగు నర్భకుండున్నవాడని హిరణ్యగర్భాదులు పల్కిరి గావున నీ క్షణంబున నావిర్భవించు, నీకష్టంబు లీడేరునని యూరార్చుచున్న సమయంబున॥

కల్యాణిరాగం—అట

శ్రీకృష్ణుడుదయించెను సజ్జనులాను చెలువుప్పరక్షించను॥ శ్రీ

కరముగ సర్వలోకములనుగావ శ్రీకమలాక్షినిజాకరమైబ్రోవ॥ శ్రీకృ
దేవాకిముద మొందగా కంసాదులు ధృతిజెడి భయమందగా
ఆవసుదేవాదు లానందమందగ కావలివారంతకడుమోహమునుజెంద॥ శ్రీ
వనధులుపొంగగా వారిదమూలవరనాదములుగాగ ఘనమ
య్యుతారక గ్రహములతోనింగి దనరగదిశలన్ని ధవళములైదోచ॥ శ్రీ
కమలాకరములన్ని సంశోభితకమలములైదోచ విమలాపుష్క
రములై వెలయనదులు వరకమనియ్యపురవనకలితముగాభూమి॥ శ్రీకృ
విరులాసోనలుగురియగా సురలందరువినుతులుశేయగా నరచా
రణులు ప్రమోదసరగున గంధర్వులరిమురి బాడ దివ్యాంగనలాడగ॥ శ్రీ
శ్రావణమాసంబున కృష్ణాపక్షాష్టమి నర్ధరాత్రంబున పావన
మైనట్టిబ్రాహ్మ్యతుల మంగున భావోచ్చగతి నైకటభములుల్లసిల్లగ॥ శ్రీ ॥
వెన్నాసితనుగన్నా దేవకీదేవివిభవములనుగన్నా చెన్నుమీరెడు
పూర్ణశీతాంశుగన్న ప్రసన్నదిక్సతి గన్నమిన్నయిదోచాగ॥ శ్రీకృష్ణ॥
మామానుసంహరింపా। నిజభక్తులమన్నించి రక్షింపా । తామ
సులను వేగదండింపభద్రాద్రిరాముడై సుజనూలదయనురక్షింపాగ॥ శ్రీ॥
వ॥ అప్పుడు హరిహర హిరణ్యగర్భప్రముఖనిఖల గీర్వాణకిరీట
కోటిస్థపద్మరాగాది సమస్తమణిగణ మారీచమాలికాసమూహ నీరా
జితాంఘ్రిద్వయుండును, కటితటఘటితహాటకచేలుండును, ఘనాఘనాం
తరాళ విరాజమాన విద్యుల్లతాభలక్ష్మి శ్రీవత్సాంచిత కస్తూరీ ఘన
సార కుంకుమ పంకసంకలిత వనమాలికా విరాజమానదక్షుండును,
సుదర్శనపాంచజన్యకౌమోదకీగదాశార్ఙ్గాద్యనేక దివ్యాయుధాంచిత
చతుర్బాహుండును, ప్రభాతకాల విభాసమాన ప్రభాకర సుకరకర
నికరవికశిత శతపత్రపత్రనిభనేత్రుండును, భాసమాన నాసామణిశో
భాంచిత నాసాపుటోద్గత శ్వాససంఘాత వాతపోతాహుత నాసాకాం
చన కుసుమశంకాకులితమౌక్తిక కుందకుట్మల భ్రమద్భ్రమితలోచన
భ్రమరుండును, చకోరనికరాహ్లాదకర జారచోరభేదకరరాకానిశాకర

బింబప్రతిమానమానిత వదనారవిందుండును, పూర్ణచంద్రమండలో పరిచ్ఛన్న నీలనీరదాభ సుస్నిగ్ధనీల నీలాలికజాలుండును, వజ్రవైడూర్య గోమేధిక పుష్యరాగేంద్ర నీలప్రవాళముక్తామణి ఘృణివిరాజిత నీలగిరి శృంగాగ్రస్థితపతంగనిభశుభకిరీటుండును, శింజానమణి మంజీర హారకేయూరకిరీట వరకుండలకౌస్తుభాది దివ్యాభరణభూషితుండును, హలకులిశాంకుశ యవధ్వజ ఛత్రచామరాది దివ్యరేఖా లక్షణలక్షితపాదతలుండును, దిగిభరాజ శుండాదండోత్కనిభోద్దండభుజ దండమండలమండిత భండనత్కార్మమండల మండలీకృత కోదండదండనిర్గతోద్దండ కాండసంఘాతఖండితాఖండలరిపుమండలుండును, నిఖిల భక్తజనానంద సంధాయకుండునగు నీ పుండరీకాక్షుంగనుంగొని పులకాంకితగాత్రుండై యాశ్చర్యమొంది, సంతోషాయత్తచిత్తుండై వసుదేవుండు జలావగాహంబు శేయ రామి నానందరసార్ణవమగ్నుండై, భానుకులగు భూసురులకు వాసిగల గోచయంబులు మానసంబున దారవోసి, యీబాలుండు సూతికాగృహోద్యద్దీపశిఖంబోలి యున్నవాడు నిక్కంబీచక్కనయ్యో మక్కువ నక్కమలజుపొక్కిలి నుక్కుమీరగన్నవాడని యొక్కింత భక్తిజాగిలి మ్రొక్కి ఫాలంబున కేలుదోయి గీలుకొలిపి బాలుడనక మేలుగా శ్రీలోలుని- లోలులీలలు మానసంబునందలపోశి యిట్లని స్తుతియించె॥

సీ॥ సర్వేశనిన్ను నే సర్వదర్శనిగాగ సచ్చిదానందు విజ్ఞానసహితు
సంతతుసర్వేశు సర్వభూతాధారు మాయావిదూరుగా మదిదలంచి
గంటిని చోద్యంబు గలదే నీమాయను గల్పించినట్టి జగంబులీల
త్రిగుణాత్మకంబుగా దేవేశ చేశియు జొత్తువు జూచిన జొరకనుందు
వభవమహదాదులనుబోలి యెన్ని విధము
లగునటుల సూక్ష్మభూతంబులందు నమర
షోడశవికారములతోడగూడి యావి
రాట్టనం గనుబరగుదు రహిజెలంగ॥

గీ॥ అట్టి పరమాత్మ దేహంబునందునీవు
బడియు బడకను సృష్టికి బ్రథమమందు

నుండుటను వానికిని లోనుదయమెపుడు
గలుగదట బుద్ధినెరుగునా చెలువమైన

వ॥ ఇంద్రియంబుల వెలపలనుండియైన వాటిపట్టులేక నుండవు
మహాత్మా సర్వప్రపంచంబు నీలోనిది. సర్వాత్ముండ వాత్మవస్తువవు
నఖిలమయుండవగు నీకు వెలియులోనురంగలదె. ఆత్మవలనగలిగిన దే
హాదులాత్మకంబు వేరనితలంచువాడజ్ఞుండు ఈప్రపంచంబు నీవెకాని
వేరులేదని తలాతు.

క॥ జగములను జేయగావగ
దగలయమున జిందజేయ దనుజులదునుమన్
నిగమాంతవేద్య బుట్టితి
వగతణిముగ నన్నుగావు మబ్జదళాక్షా॥

శా॥ అన్నా మాకుజనించెదంచ నెను మున్నాకాశ మాటాటనుం
చెన్నో బాధలబెట్టి మమ్ములను నీవాడీర్ష్య నిర్దయంచగా
కన్నారం నిదురించడెప్పుడు వడిన్ ఖండించె నీయన్నలన్
విన్నావాభటులేగి చెప్పగనె తావిచ్చేయు శ్రీవల్లభా॥

ద్వి॥ అనుచుండ వసుదేవుడ దేవకియును
ఘననీలనీలు సుకాంచనచేలు
నిఖిలసద్గుణజాలు నిజభక్తపాలు
నఘకోసనానలు నబ్ధిజాలోలు
సురమునిజనపక్షుసువిశాలవక్షు
నరిపన్నగఖగేంద్రు యదుకులచంద్రు
గనుగొని సంతోషకలితమైయపుడు
మనమునకంసుండు మరివచ్చుననుచు
నెరచుచు శుచియున్నై వేవేగ లేచి
వరదునిస్తుతియించె వైభవంబొప్ప
జగదీశ కృష్ణ కేశవ శ్రీముకుంద
నగధరగోవింద నలినాక్షవరద

పరమాత్మనిన్ను నెవ్వడు భజియించు
చిరతరాయు శ్రీలజెన్నుందునతడు
యోగులుతమనిత్య యోగదృక్కులన
బాగుగాజూతురు భాగ్యంబుగాదు
యీనేత్రముల నిన్ను నెప్పుడుజూడ
గానేమినోచితో కమలాక్ష తొంటి
రూపంబుదాల్చవే రూఢిగానీకు
నేప్రొద్దుమ్రొక్కెద నిందిరారమణ॥

సీ॥ ప్రళయకాలంబున ప్రభుడవైజగముల కుక్షిలోపలదాల్చి కుదురుగా
ను। నటియింతువురమేశ నటుభంగినీవు నాగర్భస్థుడవటన్న కమల
నాభ। నగుబాటులగునీవు నాకుజన్మించెదవని కంసుడాత్మలో నలు
కబూని। కారాగృహములందు గట్టియుంచెను మమ్ము కఠినచిత్తుని
వాని కాలునకరి।
కనిపి మమ్ములగావుమో యబ్జనాభ
మేము నోచిననోములు మెప్పుగలిగి
నీమనోహర రూపమై నీరజాక్ష
సఫలమయ్యెను నేటికీజగతియందు॥

వ॥ అని యిట్లువనజాక్షి వినయంబుగా బలికిన వనజోదరుండి ట్లనియె. అవ్వానీవు స్వాయంభువమన్వంతరంబున పృశ్నియను మహా పతివ్రతవు, వసుదేవుండు తపుండను ప్రజాపతి, మీరిరువురు కమలజు చే నియమితులై శీతవాతోష్ణంబులు సహించి పండ్రెండు దివ్యవత్సరం బులు తపంబుచేసి నన్ను గనుంగొని యర్చించిన మెచ్చి వరంబలి చ్చెద వేడుమనిన మీరు నామాయచే మోహితులై బిడ్డలులేని దొడ్డ వగనపవర్గంబు గోరక నాయీడు కొడుకునడిగిన నిచ్చెదవంటి నాసాటి కొడుకులేనికతంబున నాదిభవంబున పృశ్నిగర్భుండనై జన్మించితి, రెండ వభవంబున నదితికశ్యపులగు మీకు వామనుండనై బుట్టితి, మూడవ జన్మంబున దేవకీ వసుదేవులగు మీకు తనయుండనై యొప్పితి నెప్పటికి మీకు జన్మంబుగలుగదు. నందనుండనియును బ్రహ్మంబనియును పర

మానందంబు నొందెదరుగావున మీరు నాయందు ప్రేమచే పెన్దరవున బొందెదరు సందియంబులేదని యమందంబుగా నిందిరేశుండుబల్కి మాయమేయ రూపంబువిడిచి యప్పుడుగన్న చిన్నిపాపనిరూపున మోహంబుప్పతిల్ల జేసెనంత మరియును.

క॥ వనజేక్షుణు డిట్లనె నను
గొని వేగమె నంద కే౽ గోపికయా నం
దుని పత్నిశయ్యజేరిచి
గొనిరమ్మంచున్నయట్టి కూతురినిటకున్॥

మధ్యమావతి రాగం—ఆది.

చనుదెంచె శౌరి మోదమునా। మందాకందముగా। చనుదెంచె శౌరి మోదమూన॥

చనుదెంచెను తాజంకుచు మనమున వనజేక్షుణుగొని వైభవమలరగ॥ చనుదెంచె॥

పురిటిల్లువెడలి యొప్పిదముగా। తాజేయు కార్యకరమంత దెల్పబడియు లోగా। ముద్దూబిడ్డా నీవగరూపమునకు మెచ్చివేగా। సన్నద్ధుడయ్యె కరమూల నుతమూననుమూ బాగా। సరగున నలమియుజనుచు మెల్లన ధరణిపైన తనచరణము విడుచును॥ జను॥

లలనాబుట్టెను యోగమాయా। యశోదకు శుభఫలసూచకముల జెందజేయా। నాద్రేయి శౌరి చెలిమొంద పుత్రునందు దాయా। గొనిపోవ కంసునిబలమూల నెల్లగప్పెమాయా। సులభంబుగ తలుపులు విరియగ పురి ఫలలితమగు వరసాలముగడచియు॥ చను॥

ఫణమూలు వేయు శోభిల్లాగ। వరమణి ఘృణులున్న దిశలా దేజరిలగా శేషూడపూడు వెనుకొని ఘుడియలు వేశిరాగా। శౌరీకందముగ ఫణమూలు విప్పిచెప్పిబాగా। వెనుకొనినడువగ వేగముతోడుత ఘనమగుపురములు గడచిముదంబున॥ జను॥

యమునాయుచ్చానుత్రోశా। సజ్జనులూ పాపసముదాయ వార్ధి

దాటునావ శ్రీరామునకట్టితమిమార్గ మిచ్చినట్లుపహావా।యిచ్చెనపుడు కమలాక్షుడరిగె వ్రజముగావ ప్రమదముతోడుత భద్రగిరీశుని కమని యాననకంజముజూచుచు॥ జను

యిట్లుజని

సీ॥ నందునిమందలో పొందుగాజొరియందు మందనిద్రలజెంది యం
దమరల । నున్నట్టివారల తిన్నగాగనుగొని మేలుకొల్పకనందు
మెలతశయ్య । సయ్యనవప్పుడా యయ్యనుయిడి నాతిపయ్యెదగ
ప్పియాపక్కనున్న । తొయ్యలిగొనివచ్చి తొలుతతానున్నట్టి
కారాగృహంబున కాంతప్రక్క
నమరజేర్చి మిగులనజ్ఞనిక్రియ ాజ
పాదములను మరల పదిలముగను
సంకెళలనులెస్స సవరించుకొని ధృతి
చెడకబెదరినటుల జేసెనధిపా.

గీ॥ అప్పుడయ్యశోద యజ్ఞాక్షుదెచ్చుట
కూతువేడ్కతోడగొని రయమున
నేగుటయును దానెరుంగకనుండెను
నిద్రచేత రేయినెలతజొక్కి॥

వ॥ తదనంతరంబ దేవకీదేవి శయ్యయందున్న బాలికమేలికగొని యేవులించెటి చప్పుడాలించి కావలివారలీవలావలివారల లేవగొట్టి మున్నుతాము తిన్నగాబెట్టిన తలుపులు తాళంబు లున్నవున్నట్లుగా జూచుకొని సయ్యనకంసుకడకేగి యయ్యనీచెల్లెలు నీళ్ళాడెవిచ్చేయు మనికుయ్యిడ శయ్యాడిగి చిడిముడిపాటుతో తడబడు నడకతోడను వెర చుచు నుడుగని వైరంబున నపుడబ్బుడుతనుజంపు తెంపున పురిటింటి జాడ నేగుతరి దేవకీదేవి బిడ్డకునడ్డంబువచ్చి కంసునితో నిట్లనియె॥

పున్నాగరాగం—ఏక

వద్దోయన్నా। రద్దినీకు వద్దోయన్నా। వద్దురద్దియన్న ముద్దియ యిదియన్న తద్దాయుదయమాలవద్దు దుర్బుద్ధినీ॥ వద్దో

కొడుకుగాడన్న। నీకు మేనగోడలో యన్న। పుడమిలో నే కోడ
బుట్టితిగాని యౌ। న్నదుమంచియెరుగను కడుపగ యేకాని॥ వద్దో

చెల్లెలినన్నా। నేకోపింప చేటునీకన్నా। కల్లారు తేగెటిగతిబోవ
వద్దన్న ముల్లోకములకీర్తి నుల్లసిల్లుమన్నా॥ వద్దో.

కోపమేమన్నా। నేజేసినపాపమేమన్నా। ఆపాదయడనైన భూపా
తులకు నాడపాపానుజంపుట పాటిగాదనివిందు॥ వద్దో

పుట్టింటియాశ। నాకు నాడెగట్టిగ బాశ। కట్టడిపైనన్న ఖండించ
జూచితి వట్టినీవు నాకు బెట్టేదేమున్నాది॥ వద్దో

తండ్రికోతరము। బోవుననుట తథ్యామువినుమూ। నిందుగ
నిన్నాళ్ళనుండి యుండితిగాని ఖండితముగ దిట్టకుండాశ లేమింక॥ వద్దో

దోసాము వినుమూ స్త్రీవధనీకు మోసముగనుమూ। వాసిగ
భద్రగిరీశుడె నినుజంపడాసునప్పుడేమి జేసేదో చూచెద॥ వద్దో

ద్వి॥ అనియిట్లు పయ్యెద నతివ సవరించు
కొని భ్రమచేకూతు కొమరొప్పనక్కు
నను జేర్చిచెక్కిటనాని కరమ్ము
తనపైట చెరగునాతన్వి పైగప్ప
నప్పుడబ్బాలిక యాపులించేటి
చప్పుడువినివాడుజ్వలితుడై కోడ
బుట్టుబిట్టగ చేత పొసగగాగాళ్ళ
బట్టిభూమిన వేసి బాదగాజాల
నేలబడకను లీలనెగసిమింటికిని
మేలిసుపుష్ప స్రగ్విలిత హారాళి
యగుచు గదాబ్జ చక్రాంచితచాప
యగణిత చర్మశూలాంచిత హస్త
ములు నెన్మిదియు నొప్ప ముదమందుచూను
మొలకనవ్వుల తనమోమునదోప
సిద్ధచారణముని సేవిత యగుచు

తద్దయునిట్లన తగకంసుతోడా

ఆరభిరాగ—ఆట

కానికానియోయ్యోరికంసా । నీకావరంబణగునృశంసా । కానికాని యోయ్యోరి కఠినచిత్తుడవయ్యు మానినుల జంపగనుబూనితివిగదరింక॥ కాని

తల్లికేరాయనీవాడు । మదియందుదాదినెటు మన్నించుచూడు। చెల్లెలినిజంపంగ జెర్చించునీకు మేనల్లుడనకోడలననెంతరానేజెల్ల॥ కాని

అన్నతోపగబూనినావా। భూమిపైకొన్నిదినములు మనగలేవా। మన్నించకను చాలమాతల్లి నేచితివి విన్నావ యీవునుగ వడిలోన తాకురా। కాని

పుట్టినాడోరిమాయన్న నిన్నునట్టేటిలోబడగదన్న కట్టడివినీశిర ముఖండించి యీమధురపట్టంబు తాతకేగట్టువాడనుకోర॥ కాని

చూడరాదోరి నీమోమూ నాకుజూపితివి నీదుబల్సామూ । వోడకను మాయన్నయొక్కడె నీపండ్లనూడదన్నుర రాలియుర్విపై బడునట్లు॥ కాని

చూచెదేమోరిపాపిష్ఠీ। నీచూపుస్పృక్కిపోగదరోరికష్ఠీ వేచుచున్నదినిన్నుజూచి నామది నీచలేచిపోవేమిరా పాచిపీనుగబోలి॥ కాని

ప్రాణములపైనింత యాశా। చిన్నిపాపలను జంపుటేవాశా। కానకనుజేయునాకమఱమనుజులకెపుడుమానునాధరలోనతాననుభవింపకను॥ కాని

మందనున్నాడు మాయన్న। చాలమాయగలవాడు నీకన్నా । కందర్పశతకోటి సుందరాకారు డరవిందాప్తనిభతేజు డెందుబోవెద వింక॥ కాని

యీశాదివందితుడుసుమ్మా।నిన్నుమోసపుచ్చునుమదిననమ్మా శ్రీశుడాభద్రనగరీశుతోపగబూని వాసవాదులకైన వచ్చునాబ్రదుకంగ॥ కాని

వ॥ అనిపల్కి యోగమాయ ధరణీభాగంబున నాగమోక్తవిధానంబుల బహుదేశంబుల ననేకనామంబులం బూజింపంబడియె నంత కంసుం డంగనావతంసు పలుకులు చెవులకు ములుకులై యులికిన నలుకగదురుమనంబున కారాగృహంబునచిత్తంబుల చింతలం జెందియున్న దేవకీవసుదేవుల రావించి వివిధసత్కారంబులు గావించి దరియంజేరి యిట్లనియె.

సీ॥ పాపాత్ముడను నేను పరమనీచుడ మీదుపాపలజంపితి భ్రమతజెంది
బంధువిరక్తుండ బద్ధపామరుడను దుష్టుండ సజ్జనదూష్యజనుడ
కోపయుక్తుండను కుత్సితుండను చరన్మృతుడ బ్రాహ్మహణుడ గత
యశుండ । మింటిమాటలునమ్మి మిగుల మీసుతులను జంపితి నా
తప్పు సైచరయ్య ।
నాదుపాపంబులెంచక నయముగాను
కరుణజూడరె జగతిలో కర్మవశత
ప్రాణులొకచోట నుండవు పరగనొక్క
దేహమందుండి వేరొక్క దేహమొందు॥

గీ॥ మోహబద్ధులగుచు ముదిరాకశోకల
జిక్కువడుచు తుదను జేరలేరు
చంపువారలెవరు జచ్చెటివారలె
వ్వరు దలంచకిటుల వగవనేలా।

క॥ శత్రులచే జెడితిననుట
శత్రుల జెడజేతుననుట చాలని ప్రజ్ఞల్
శత్రులు లేరాత్మకుమరి
మిత్రులు లేరవియుగర్మమే దలపోయ॥

వ॥ అని పలికి కంసుండు కన్నుగవ కన్నీరుమిన్నగానించి దేవకీవసుదేవుల పాదంబులు మోదంబునబట్టుకొని సంకియలు పొంకంబున నూడ్చి మిక్కిలి యక్కరగల వాక్యంబుల నైక్యంబు నెరపిన వారలు సంతుష్టులైయుండి యపుడు కంసునితో వసుదేవుం డిట్లనియె॥

ఉ॥ సత్యముబావ నీపలుకు సర్వశరీరులు జ్ఞానహీనులై
నిత్యము లోభమోహమద నిస్తుల మిత్రతమోదశోకముల్
కృత్యములంచు నొందొరుల గొట్టగజాతురుగాని దేవసం
స్తుత్యుడు విష్ణుడీశుడని దోచకనుందురు మోహబద్ధులై॥

వ॥ యిట్లుబల్కి సుముఖులైయున్న వారల యనుజ్ఞవడసి గృహంబునకుంజని యారాత్రిగడపి మరునాడరుణోదయంబున లేచి నిత్యకృత్యంబులుదీర్చి సభామంటపంబునకుంజని ఆరాత్రి యోగమాయ వలన వృత్తాంతంబంతయు మంతనంబున దెలిపినవిని వారలిట్లనిరి॥

రేగుప్తిరాగం——ఆది.

చింతించెదవేమయ్యా యింతవింతా। మాయంతవారలుండ నీకి దెంతా। అంతైతే మేమంతగూడి రిపునంతమునకై లోకాంతము శేయము॥ చింతి॥

పురములన్ని వెదకివెదకి చూతుమూ। ధరలోబుట్టిన శిశువ్రాల జంపివైతుమూ। కరువలికన్నను కడురయముననీ ధరపైబోదుము దొర సెలవియ్యుము॥ చింతి॥

భవదీయబాణాళిచేత భగ్నులై। సురలు దివమువిడిచి జనిరెంతో నుద్విఘ్నులై। భవునో నీరజభవునో కమలాధవుచేరి దాలెస్సధర ణిదూలిరో॥ చింతి॥

వైరూలానెప్పుడు మరువవచ్చునా। వారు వసధిలోజొచ్చిన విడువవచ్చునా। మరపింతురు తెరిదొరిగి యేద్తురును పరులరిపులను వలయుజంప దప్పకను॥ చింతి॥

సురులకెల్లా ముఖ్యుడాదివిష్ణుడూ। అతనికరుణా సత్యపరమార్గావర్ధిష్ణుడూ। పరమమునీంద్రుల బ్రాహ్మణవరులను హరియింప గలవాడంతము నొందును॥ చింతి॥

అమరూలజంపామా వేగసాగీ। సంయములా దునుమాడామా యిపుడేమేగి। ప్రమదముతోడుత భద్రగిరీశు పరమభక్తులనా జము కడకనుపమ॥ చింతి॥

వ॥ యిట్లుబలుకుచున్న మంత్రుల పలుకులువిని దేవబ్రాహ్మణ విరోధంబు నిషేధంబని తలంపక నిలింపవైరియనుకంపలేక తెంపరియై దక్షిణాపుదార గూడు తెంపున ధరానిలింపుల సాధులజంపుమని పలాశి బృందంబులంబాపి యంతఃపురంబునకుం జనియెనంత పెక్కండ్రు రక్కసులు వెక్కసంబున మొక్కలంబుగ సజ్జనుల పజ్జంబడి పాపంబులాచరించిరి॥

గీ॥ దైత్యబలములు సాధుల దరిమిచంప
వారిబలమును శిరియును వరుసనణగె
సూరిజనముల హింసింప శుభము జయము
ధర్మమును శిరి యాయువు దరుగకున్నె॥
అంతనక్కడ వ్రేపల్లెయందు॥

ద్వి॥ నందుడపుడు మహానందంబునుండ
మందలోపలనుండు మదిరాక్షులపుడు
నందనుండుదయించె నయ్యామీకిపుడు
కందర్పశతకోటి కమనియ్యగాత్రు
డిందీవరనిభాంగు డిందునిభాస్యు
డిందిందిరాలకు డిందిరాధీశు
డనిజెప్ప ముదమొంది యవనీశుడపుడు
ఘనవేదవిధులను కరమొప్పబిలిచి
వినయంబుతో జెప్ప వినివారలపుడు
జననాథ విష్ణుండు జన్మించెమీకు
మనుకులేంద్రునివలె మన్నించుమనల
ననిజెప్ప నందుండు హర్షంబునొంది
జలకంబులాడిమై చందనంబలది
సలలితచేలముల్ సకలభూషణములు
ధరియించి తనప్రాణదయితతోగూడి
సరగుననూతికా సదనంబునందు
జొరివిప్రవరులకు జోహుగా మొక్కి

సరగున పుణ్యాహ సన్మంత్రిములను
జదివించి భూసుర జనముచేనపుడు
విదితంబుగాజాత
దేవతలను పితృదేవతలాను
వావిరిపూజించి వాలాయముగను
భూసురులకు నాత్మబుధజనంబులకు
వాసజాంబూనద వరహేమకుంభ
తైలశైలములను ధరణీశుడిచ్చె
శాలునకపమ్మత్యు పరిహారముగను
శ్రీకృష్ణుడనియెటి చెలువైనపేరు
వాకృచ్చిపెట్టిరి వరశాస్త్రవిధులు
నాశీర్వదించిరి యగ్రజులపుడు
మ్రోశిరి నందుభుల్ మోదంబుతోడ
పాడిరిగంధర్వపతు లప్సరాలు
కూడి వందిజనంబు గొనియాడెనపుడు
పాడిమొదవులు లెస్స పసమీరిరొప్పె
వాడల గృహముల వరశోభనములు
వేడుకజేసిరి వెలదులు పతులు
కూడి ద్రేపల్లెను కోర్కెమీరంగ
విద్వాంసులకు సర్వవేదవేత్తలాకు
సద్ధర్ములకు బహుసర్వజ్ఞులాకు
గోరకమున్నిచ్చె గోధనంబులాను
ధారుణీశుండపుడు దయమీరగాను॥
అట్టి సమయంబున.

ఉ॥ శిరములమీందపాగలిడి చెల్వగు కాంచన భూషణంబులుం
స్మెరయగదాల్చి గోపకులు మేచకవర్ణుని జూడగోరి మేల్
సరసపదార్థముల్ గొనివెసం జనుదెంచి ముదంబుతోడ భూ
వర ఘృతతక్రతైలములవాడి వసంతములాడి రయ్యెడన్॥

అట్టి సమయంబునా॥

ఆనందభైరవి రాగం.

వచ్చిరపుడు గోపకాంతలూ । శ్రీకృష్ణుజూడ వనదనిభసుచికుర కాంతలూ । హెచ్చుగాను మనయశోద బుచ్చికొమరు గన్నదాని వచ్చెవార్త వీనులలర చెచ్చెర శేవింతమనుచు॥ వచ్చిరపుడు॥

మేలిబంగరు సొమ్ములన్ని । మైనిండదాల్చి జాళువాంబరములు కొన్ని । లీలగట్టి మేలిశిఖలపూలుజుట్టి కనుల కాటుకచాలబెట్టి కానుకలన్ని కేలబట్టి దిట్టముగను॥ వచ్చి॥

చందురూనిగేరు మోములా । మేలైనమంచి కుందమూలతీరు రదములా । మందగతులడిందుపడగ గజేంద్రదతతులు నేత్రము లరవింద నిభములంఘ్రులకెన కెందవిరు లనందగియటు॥ వచ్చి॥

అలరువిలతు విళ్ళమీరు । కన్బొమల సొరులహీవరుల నూగాలుఁగేరూ । కలభరిపులదూరు కొనులలశుకముల నేలు పలుకు లెలగొను నీలముల నెరులు నలవికుచములా కుచములనగ॥ వచ్చి॥

హాసవదనలయ్యె వారలూ । భద్రాద్రిపతినిజాసిభక్తిలేచి ధీరలూ భాసురముగనూనెబోశి పాపనికితలంటి పసపుబూసి జలముబోసి రక్షజేసి తొట్లిజేర్చిపాడగ॥ వచ్చి॥

వ॥ యిట్లువల్లవకాంత లుల్లంబులు పల్లవింప యీసల్లసయ్యెయుల్లలోకంబులకు వల్లభుండని దలఁచి తొట్లియందు మొల్లంబుగ సతులుజల్లి శ్రీవల్లభుపల్లవ సదృశంబులగు కరపల్లవంబులు వల్లగాని ఉకలగా వర్ధిల్లుమని యతీతలుజల్లి యుప్పొంగుచు రంగుగా మంగళహారతులన్ని పాడదొణంగిరి॥

జంఝూటి రాగం.

మంగాళమనరె । అంగానలారా మంగాళామనరె । మంగళము నరె కురంగనేత్రు లుప్పొంగుచు శ్రీయదుపుంగవునాకూ॥ మంగాళ॥

నీరాజాత్మూనకూ । బలఖురుపాల నీలగాత్ర్యానకూ । నీరజభవ ముఖ నిఖిలామరవరచారు కిరీటోజ్వలచరణునకూ॥ మంగా॥

శృంగారకారికీ పటుసంగార భంగీతవైరికీ । రంగుగ గరుడతు రంగము నెక్కి జెలంగుచు కోర్కెలొసంగెడు హారికీ॥ మంగా॥

పువ్వ్యాలూజల్లరె । వసంతమూలు నవ్వ్యాచుజల్లరె । నవ్వ్యామొ గమునను నివ్వటిలగ మన నెవ్వగలనణచు నృసింహులకిపుడూ॥మంగా॥

పాటాలూబాడరె । కృష్ణునిసన్నిధినీ కూటామూగూడరె । బోటులార యీసాటిశేవయే బోటులకబ్బు నిశాటదమనునకు॥ మం॥

యేమానవచ్చునూ । మనయింట పర్రంధాముడె జొచ్చెనూ । భామలార శ్రీ భద్రాచలపతి కామంబుననిడు కల్యాణంబులు॥ మంగా॥

గీ॥ మంగళములుబాడి మదిరాత్ములందరు
పొందుమీరఁ తొట్లియందు జేర్చి
జలజనయనునూచి నిలచి జోజోయని
పాడిరప్పుడు గొల్లపణతులంతా॥

జోలపాట.

జోజోయదువంశ సోమశుభనామా । జోసద్గుణస్తోమ జోపరం ధామా॥

నీలనీరదగాత్ర నిర్మలచారిత్రా । ఫాలనేత్రసుమిత్ర పద్మాభనే త్రా । పాలితాసురపుత్ర పటుయుద్ధజైత్రా । బాలనందసుపుత్ర పద్మా కళత్రా॥ జోజో॥

నిగమాంతసంచార నిమ్మలవిహారా । ఖగవాహనసుధీర కంధి గంభీరా । జగదార్తిసంహార చండరణశూరా । నగధరామరవైరి నగవజ్రధారా॥ జోజో॥

నీలకుంతలజాల నిజభక్తపాలా। ఫాలనిమ్మితచంద్ర లీలగోపాలా। శూలి బ్రహ్మాదిసుర పాలవ్రజఖేలా।లాలితాబ్ధిజరాజరాజ భూపాల॥జో

పరమపదమందునా బంగారుమేడా । సురగేంద్రుపాన్పునను॥

దధిజాతోరా । వరనారదాది సద్యోగీశులు బాడా । సరసంపు క్రీడలను సల్పుబల్ ప్రోడా॥ జోజో॥

కోరి బ్రహ్మాండమున కొమరొప్పుచూనూ । క్షీరవారాశిలో చెలువమరగాను । చారుతరఫణిరాజ శయ్యాయందుననూ । శ్రీరమా రమణితో చెలగి యాడుచునూ॥ జోజో॥

ధాతాదిసురవరుల్ దగసన్నుతింపా । భూతలంబున దుష్టబాధ వులజంపా । మాతయైనయశోద మన్నించిపెంపా । ప్రీతితో వ్రేపల్లె బెరిగితనుకంపా॥ జోజో॥

మత్స్యరూపముదాల్చి మర్దించిదనుజూ । తెచ్చి వేదములజున కిచ్చితివిలీలా । కచ్ఛపాక్రుతిదాల్చి గట్టిత్రిసురలా । కిచ్చుగానమృతంబు మెచ్చిచ్చితౌరా॥ జోజో॥

వారాహరూపివై వరహిరణ్యాక్షూ । పోరిలోజంపియు పుడమె త్తినావూ । నారసింహుడవయ్యు జీరి వసుకశపు । సారమతి ప్రహ్లాదు శ్రమబాపితివిరా॥ జోజో॥

బడుగురూపముదాల్చి బలిదైత్యవరుమూ । డడుగులను యాచించి యతనిబంధించీ । వుడుగ నైశ్వర్యంబు వృత్రారికొసగీ । కడుతల్లి దండ్రులను గాచితివి భళిరా॥ జోజో॥

పరశురాముడవయ్యు పార్థివుల నెల్లా । నిరసించివిప్రులకు నేల యిచ్చితివీ । నరవి దశరథ రామచంద్రరూపుడవై । ఖరుని దశకంధరుని బరిమార్చితివిరా॥ జోజో॥

మాద్దుకృష్ణుడవయ్యు ముదముతో గొల్చు । త్వద్దాసవరు కృష్ణదాసు నేలితివీ । బుద్ధరూపుడవయ్యు పొల్పొందితీవీ । యిద్ధణికల్కివై యింపొందినావూ॥ జోజో॥

లాలిపాట.

లాలి శ్రీకృష్ణలాలీ । కరుణావిశాల శ్రీలోలలాలీ । లాలిశుభలీల లాలీ । యదువంశపాల గోపాలలాలీ॥

నవరత్న ఖచితమైనా । తొట్లిలో నవ్యమృదుతల్పముననూ । నవ మోహనాంగ రమతో । శయనించునాయన్న యదువల్లభా॥ లాలీ॥

సనకాదిమౌనులెల్లా । వినుతించి సామగానము శేయగా । ఘనముగా నారదుండూ । తుంబురుడు కలగీతములు బాడగా॥ లాలి॥

విమలాస్యలిరువంకలా । కరములను వింజామరలువీవగా । కమలాక్షు భామినీలు । విడములను కడువేడ్కనందివ్వగా॥ లాలి॥

వందిమాగధ జనములూ । నీకధలు వర్ణించిబొగడగనూ । కందర్పజనక శ్రుతులూ । పాదముల నందెలై మెరయుచుండా॥ లాలి॥

కమలాసనాదిసురలూ । ప్రార్థింప కరమొప్పయదుకులమునా । కమలాక్షుబుట్టినావూ । సజ్జనులను కరుణతో రక్షింపనూ॥ లాలి॥

శారదాంబుజలోచనా। ఆశ్రితాసూరి పాపవిమోచనా । సూర్య చంద్రవిలోచనా । సజ్జనాధార కౌస్తుభభూషణా ॥లాలి॥

రాకేందుసదృశవదనా । సద్భక్తరాజచిత్తాబ్జసదనా లోకేశకుందరదనా । శ్రీరమాలోలాబ్జవదన మదనా॥ లాలి॥

యీశాదిలేఖపాలా । భద్రాద్రివాస సుగుణాలవాలా । హాస జితరాజలీలా । శ్రీకృష్ణదాస చిత్తాబ్జఖేలా॥ లాలి॥

వ॥ యిట్లు గోపకాంతలా రమాకాంతుని తొట్లియందుంచి జోకొట్టి యశోద యనుజ్ఞవడశి ప్రర్చందన తాంబూలాదులు గ్రహించి నిజగృహంబులకుంజని రంత॥

గీ॥ పనులు జేయునెడల బ్రహ్మకైవడి హర్ష
కలితుడైనయపుడు కమలనాభు
పగిది కోపమొదవుపట్లు రుద్రునిభాతి
బాలుడొప్పె చిన్నిపాయముననూ॥

సీ॥ జగములనన్నింటి జలములోపలగల్పు జలజాతుడాపు రాజలజముఖుల । కరపల్లవంబుల కరమొప్ప జలకంబులాడె విశ్వంబెల్లవాడి నిద్ర । జెంద జోకొట్టి తా జెందకయున్నట్టి కందర్పజనకుడా కుంద

రదన। లందంబుగా తొట్టియుంచుంచి జోకొట్టకంన్దోయి మూసితాక పటనిద్ర ।

గైకొనియె నేమనగవచ్చు కర్మసమితి
ఫలదుడౌ హరి జాతాది భవ్యకర్మ
ములను జెందెను జగముల ముదముమీర
గాచు హరి వల్లవులచేత గావబడియె॥

వ॥ తదనంతరంబ నందుండు రోహిణీదేవిని రావించి వస్త్రాభర ణంబులిచ్చి మన్నించిన సంతోషాయత్తచిత్తయై యుండె నదిమొదలు నందుని మందగల యాలమందలు విశాలంబులై పాలుగురిశె, నంత నందుండు మందకు దక్షులైన రక్షకులనియమించి కంసునకు కరంబు గట్ట మధురానగరంబునకరగి యందు యథోచితంబుగా వసుదేవుం గాంచిన నతండు తనయునిమీది వినయంబున నతనింగౌగలించుకొని సుఖాసీనుంజేసి కనుగవల నానందబాష్పంబులొలుక నిట్లనియె॥

శా॥ నందా నీకుసుఖంబె నీసతికి నానందంబె పుత్రుండు మేల్
బొందన్ గల్గెను మిత్రుగాంచుటలు మున్ జన్నట్టి ప్రాణంబులన్
జెందంభాసిలు బొందికైవడి నినుం జెల్వొప్పగాజూచితిం
సందేహంబులు శోసె నాసుత నీ సాన్నిధ్యమందుండినన్.

వ. అనిన నందుండిట్లనియె.

సీ॥ నీతనూజుల నెల్ల నిర్దయకంసుండు వధియించె నంతట వనితయొకతె
చేదప్పి యాకాశసీమ జేరెను యిదివిధికృత మిందుకు వెరగుపడున
ప్రాజ్ఞుండు వగవకు పరమధర్మజ్ఞ నీసూనుడుగాడె నాసూనుడరయ
ననవసుదేవుండుహర్షించి పొమ్మిటజాగేల మందను చాలభయము
బుట్టనున్నది యటకీవుబోవవలయు
నన్న రథమెక్కి నందుండు యపుడె కదలి
విన్నమాటకు నలుకుచు దన్ను గొలుచు
గోపకులగూడి జనుదెంచె ఘోషమునకు.

ద్వి॥ అంతపూతన కంసునాజ్ఞచేతాను
వింతగా పురములవీధులందున్న
పురిటిండ్లలోజొచ్చి పుట్టినశిశుల
నరశిజంపుచు మందకావేళ్ళవచ్చి
యిల్లిల్లువెదకంగ నెవ్వనిపేరు
చల్లగావినువారి సర్వభయంబు
లణగునాహరి యున్న యట్టిమందిరమున
పణతిరూపముదాల్చి భాసిల్లుచూను
బాలనినాదంబుబడ చెవ్వులయందు
మేలైన మాటల మెలతలమోహా
జలధిలోపలముంచి జలధితనూజ
యిలపాలనము శేయ నీరూపమునను
వచ్చెనోయని గోపవనితలుజూడ
మచ్చికపర్యంకమధ్యంబునందు
చెన్నారు కృష్ణుని చెలువవీక్షించి
చన్నులవిషమ్మూని సయ్యనజేరి
యరనిద్రజెందిన యబ్జాక్షి పాన్పు
దరియంగజేరి పైదయమీరశిరము
కరమొప్పమూర్కొని కాంతయిట్లనిమో
సరగున గోపికాసమితిజూడంగ
చిన్నికృష్ణమ్మ నాచిట్టి యాకొంటి
వన్న చనుగుడుపుము వరుసనాచన్ను
బాలుగ్రుక్కుడుదాగ ఫలియించుకోర్కె
మేలుగానాదన మెలతయశోద
వేవేగ జనియెనె వెలదిరోయటకు
పో వద్దువద్దమ్మ పొలతినీపాలు
మాపాపడొల్లడీమాయలేటమ్మ
కోపింపకేగుమీ కువలయనేత్రి

యనిపల్కు పల్కుల య్యామినీచారి
వినక లోకదినంబు వెలపలమంచి
దెలుపుచు బాలునిదెసజనిఫణిని
దెలియక గుణమనిదివియుచందమున
పొంకంబుగా కృష్ణు పాలతియంకమూన
జంకకనిడుకొసిజమరుచు మేను
అప్ప చనుగుడువుమాయయ్య శ్రీకృష్ణ
గొప్పగా నాకొంటికోమలదేహ
చప్పరించుమటంచు సయ్యనపైట
గప్పుచునున్నట్టి కాలంబునందు.

బిలాహరిరాగం

విను రాజశేఖరవిశదంబుగాను। వనరగపూతానవధనుజెప్పెదను॥ నందనందనుం డింపొంద మేల్కాంచి। కన్దోయివిచ్చి రక్కసి కాంతజూచి। యందాముగా చేతులటు సాచిహెచ్చి। చందోయికబళించి సయ్యనవచ్చె॥ విను॥

గుక్క గుక్క గుటుకు గుటుకంచుపాలూ। చక్కరకన్నను చవియైనట్టులూ। గక్కున తనరెండు గుక్కాలలోను। రక్కాసిప్రాణముల్ సొక్కజేసెను॥ విను॥

అంతారక్కాసి గుండెలవిసి భీతిల్లీవంతజెంది శిరముల్వాల్చి చింతిల్లీ। యింతాటివాడని యెరుగాకనీదూ। చెంతజేరితినెంత చెనటి నని యెనూ॥ విను॥

విడువర చనుగవ కుడువనింకేలా। తడబడె ప్రాణముల్ దయనుంచు బాలా। బుడుతలు నీసాటిబోలరో బాలా। దుడుకాడవని యెనాడు ర్మార్గశీలా॥ విను॥

ధృతిచెడి దప్పిచేకుతికెండి చాలా। మతిదప్పిరక్కసిమహిమీాద గూలా। నతిఘూర్ణితములయ్యె నంభోదులెల్లా। గతిదప్పెతారకగ్రహములావేళా॥ విను॥

గొల్లాలమనమూలు ఝల్లనగాను। ముల్లోకములవాడు తల్లడిల్ల గనూ। కల్లారినిశిచరికాస్యపిబడెనూ। డుల్లివృక్షములన్ని తుముగుల య్యెనూ॥ విను॥

యేభయమునులేక నెదపొందుగాను। శ్రీభద్రగిరిరాజసింహు డుండగను। రాభయమున గోపరాజులందరును। శోభనమస్తనుచు చూచుచునిరి॥ విను॥

వ. అంత నారక్కసి వికృతాకారంబుదాల్చి ధరింబడిన గోపకాంతలు రోహిణీయశోదలం గూడుకొని యార్తాత్రించరి దేహంబునమిత్రు నిభంగి వర్తించుచున్న చిన్నికృష్ణువిం బిలిచి కౌగలించుకొని చక్కనయ్యా నిన్ను రక్కసి స్పృక్కజేయందలంచి ఫలభ్రాంతిదీపశిఖకబిలించు మిడుతచందంబున డింపుపడియె నింపుకు వెరగందితివాయని యశోదగోపసుందరులం గూడుకొని యంగరక్షలు గావింపదలంచి మాంత్రికులచే సర్వాంగంబుల బీజయుక్తంబులగు మంత్రంబుల సంగరక్షలుగావించి సర్వకాలంబుల సర్వస్థలంబుల భూతభేతాళాది గ్రహంబులవలన ద్విపచ్చతుష్పజంతువులవలన దుస్స్వప్నదుశ్శకునంబులైన భయాపమృత్యువుల సంహరించి బ్రహ్మాదిదేవతలు నిన్ను రక్షింతురుగాక నదీవించి తొట్టియందుంచి జోకొట్టిరంత.

క॥ నందుడు రక్కసిగని భయ
మందుచు వసుదేవుడధిక యోగియని మహా
నందంబునొంది పూతన
పెందేహమునరికి యగ్ని బెట్టించె నృపా.

తదనంతరంబ.

సీ॥ పూతనమైపొగ పుణ్యగంధంబయ్యెహరిచేతదురితములపహరింప
కలికిదేహంబున కరపదంబులుమోప జనని కైవడిమోక్షసదనమబ్బె
విషకుచంబిచ్చిన ఝషనేత్రి దివికేగ చన్నిచ్చిపెంచిన సతికిజన్మ
గలదెపాలిచ్చిన గరితయెల్లెనను పరగదుగ్ధములిచ్చు పశుగణంబు

యెట్టిముక్తిని జెందెనో యేమివింత
యనుచుగోపకులాడగ నధికప్రేమ
మీరనందుండు మందకుజేరనరిగి
కొడుకు ముద్దాడి శిరముమూర్కొని ముదంబు
నొందెనని పల్కె భూమీశుడెందమలర.

చ॥ సరసిజమిత్రవంశవరసాగర పూర్ణసుధాకరాత్మ వి
త్సరసమనోంబుజ ప్రకరసారసమిత్ర పురారిపద్మజా
మరవరవందితాంఘ్రియుగమంజులహాస్తయుగాత్త వైరిభీ
కరశరచాప రామనృపకాశ్యపి పుత్రహృదీశ కేశవా.

తరణికులపవిత్రా దానవారాతి మిత్రా
ధరణి సుతకళత్రా దైత్యనీలాబ్జమిత్రా
సరసిజనిభనేత్రా చారుమత్తాత్మ్యపత్రా
వరదశరథ పుత్రా వారిముక్చారుగాత్రా.

గద్యము.

ఇది శ్రీరామచంద్ర చరణారవింద నిష్యంద మకరందబిందు సందోహ
పానమత్తమధుకరాయమాన మానసపవనాత్మ కృపాలబ్ధ కవితా
మాధురీధురీణ శారదావరప్రసాదసమాసాదిత మనీషాప్రాభవ
శ్రీమద్వాడెంవంశపయఃపారావార రాకాసుధాకరకాశ్యప
సగోత్రపవిత్ర వీరరాఘవార్యపుత్ర సకలసుకవిద్వజ్జన
కృపాపాత్ర శ్రీకృష్ణదాసప్రణీతంబైన శ్రీమహాభాగ
వతపురాణాంతర్గత దశమస్కంధసంబంధ నంద
నందన చరిత్రంబను యక్షగాన ప్రబం
ధంబునందు కృష్ణావతారఘట్టము
ప్రథమాశ్వాసము.

శ్రీకృష్ణ పరబ్రహ్మార్పణమస్తు.

శ్రీ రామచంద్రాయనమః.
శ్రీ శారదాంబాయైనమః.
శ్రీ హయగ్రీవాయనమః.

నందనందనచరిత్రము.

క॥ శ్రీమద్రఘువంశాంబుధి
సోమసురానీకకుముదశుభహిమధామా
కామారిజపితధామా
రామారామాభిరామరాజలలామా.

వ. అవధరింపుము తదనంతరంబ పరిక్షిన్నరేంద్రుండు శుకయో
గీంద్రుంగనుంగొని

సీ॥ బోధించితివినాకు పురుషోత్తముని యవతారలీలల నింకదనివిదీర
దక్షలేశుగుణములునిఖిలసంపత్కరంబులుగానవినిమోదముదమువీార
ధరణీసురోత్తమ దయగలదేనియు దెల్పుము మావంటిదీనజనుల
భవసాగరములందు బడనీకదరిజేర్పదలచినాదింతియధరణిమీాకు
కార్యమేమున్నదని రాజుకరుణదోప
బలుకమునితనమొగమున మొలకనవ్వు
లొలుకబలుకులనమృతంబుజిలుక రాజ
తిలకుగని బళ్కెతనుభృతపులకుడగుచు.

ద్వి॥ అంతనందుని పత్నియైన యశోద
సంతసంబునపుత్రజన్మతుష్టమనుచు

విబుధులరావించి వేదమంత్రనూల
నభిషేక మొనరించి యజ్ఞాత్మునపుడు
జోకొట్ట నిదురించి సొబగుగా లేచి
శ్రీకరాంకుశపద్మచిహ్నితంబైన
పదమున శకటంబు బగులదన్నంగ
నదిభగ్నమైపోయె నంతయశోద
మొదలైనవారలు ముదమొందగాను
యిదియేమిచిత్రమో యిపుడీబండి
మిన్నునకెగసెను మిగురగావీడు
చిన్నిపాపడుపదుల్ జేరరిచ్చోట
నున్నదేమొవింత యూహింపగాను
వెన్నుండుదన్నగా విసువీధికెగసె
నని బాలకులు దెల్ప నతివలాశ్చర్య
మున జెందిరపుడు ముదితయశోద
కొమరునక్కున జేర్చి కొమరొప్పగాను
ప్రమదంబుతో మురిపాలిచ్చెనపుడు.

వ. తదనంతరంబ యశోద బాలునకు బాలగ్రహంబులు సోకవు గదాయని మాంత్రికులచే నరక్షలుగావించి విద్వజ్జనంబులకు బహు ధనంబు లొసంగి వారియాశీర్వాదంబు గైకొని సుఖంబుండిరంత.

సీ॥ తనయునియొక నాడుదయమీరతొడలపైనిడుకొనిముద్దాడిపడతియుం డ। పర్వతనిభముగా బరువయ్యెనిదియేమిచిత్రమోయని లేచిచెలు వజూచి। ధరమీదడించి యీధరగావబుట్టిన హరిగాని యీతడు నరుడుగాడ। టంచు చిత్తములోన నెంచుచున్నంతలో కరువలిరక్క సుం డరుగుదెంచి

సురనురయటంచు దిరుగుచు సుడివహించి
చిరుతపాపనియజ్ఞాత్ము జేరనరిగి
వేగమునగొని దివికేగ వేడ్కమీర
కడుభయంబున గోపకుల్ సుడిబడంగా.

వ. తదనంతరంబయశోద తనయునిగానక నిట్లువిలపించె.

పున్నాగవరాళిరాగం

రారనందనందన నినుజూడకుండ లేర భక్తచందనా। రారమన్మధసుకుమార మచ్చిత్తాబ్జ కైరవాహిత యదువీరాయిదిమేర॥ రార॥

యిక్కడ నినుడించినా। నాబుద్ధియెంతో రక్కసిదనియెంచినా చక్కనయ్య నిన్నుక్కనచేర్చి నేమక్కువనుండిన చిక్కుపుగాలికి॥ రార॥

సుడిగాలి యటువచ్చియూ గొనిపోవగ కడుభయముననొచ్చి। కొడుకాయేమాని సుడివితో నిన్నుదబాసి నేనుక్కగడియ యుండగ లేను॥ రార॥

శ్రీశుని నినుగంటినీ బహుపుణ్యము జేసితిననుకుంటినీ। వాసిగ భద్రగిరీశుడ నన్నుదబాసి పోవనుకొంటి బంగారమాయిటు॥ రార॥

వ. ఇట్లు యశోదవిలపించుచున్న సమయంబున గోపగోపికాజనంబులు వగలం బొగలుచు దరియంజేరి యూరార్చుచున్న సమయంబున.

చ॥ చక్రసమీర రాక్షసుడు చక్రిని వేగొనిపోయి మింటికిం
మిక్కిలిభారమై యతనిమేనతిభారమటంచు భీతిచే
పృక్కుచు నిట్టిబాలకుని జూడనుమున్నని యార్తిజెంది యే
దిక్కటు కేయువాడునని దీనతదోపగ బల్కుచున్నదా.

సీ॥ హరితనకరముల నతనికుత్తుకబట్టి దిగబడ్డ వాడును దిగులుజెంది
ధరపైనబడి ప్రాణతతిబాసిబో గోపవనితలు జూచి యవ్వనరుహాక్షు
గొనివచ్చి నందుని కువలయాక్షికొసంగి చింతింపబోకమ్మ చెలువ
నీదు। సుకృతంబుచేతను సుడిగాలిరక్కసు డంతంబునొందెనో దం
తిగమన।

కక్షకులు లేకనైన సురక్షితముగ
సజ్జనుండుండు కుజనుండు సర్వరక్ష
ణములు గలిగియు హతుడౌనునయము లేమి

కృష్ణుగంటిమి మనపురాకృత శుభమునా॥
అని పలికిరంతా॥

గీ॥ తల్లియొకనాడు సుతునంకతలము జేర్చు
కొనియు చన్నిచ్చి నెమ్మోము కొమరుమిగుల
నివురుతరి యాపులించిన సందిరేశు
వదనమునగాంచె సర్వప్రపంచమెల్లా॥

వ॥ యిట్లుగాంచి యాశ్చర్యంబు నొందెనంత కృష్ణుండు మందిరంబులయందు దుండుసేయుచున్నవాడని సౌందంబుల నీమర్త్యలంజెంది గోపసుందరులు నందసతికిట్లనిరి॥

పున్నాగ రాగం.

కలదా లేదా । కృష్ణునికాజ్ఞ కలదా లేదా॥

చెలు వామాయిలుజొచ్చి కలపాలుద్రావి నెచ్చెలులాకుబోసి చట్లుల గల్పె నేజెల్ల॥ కలదా॥

పెరుగంతదాగా । కోడలుజూచి పెనగాగసాగా । పరువీడుచు నుజేతి పెరుగుమూతినబూయ మరిదొంగయనియత్త మదించె నేజెల్ల॥

యిళ్ళాలోజొచ్చి చెలులగూడి గొళ్ళెముల్విచ్చి కోళ్ళుయెత్తులు గట్టి తుళ్ళుచు బట్టంద కెల్లకుండలకింద తూళ్ళు జేసిద్రావె॥ కలదా॥

సుతులులేరాని । బాలికగౌరొర్తు మతిచింతబూనీ । యతివాయుండగనీ సుతుడొచ్చిననునీవు పతిగాగైకొన్న నీవెతదీరున నెనమ్మ॥ కల॥

వారింటికేగీ । పాలు నెయ్యివావిరిదాగీ । వారింటికడువాలు వీరింటనిడియేగ వారివీరికి దొడ్డవాదయ్యె నమ్మయ్య॥ కల॥

వెన్నంతదినగా । పొడగాంచి మాపిన్నాదిజనగా । చన్నుబట్టి బంతిగన్నాననుచులాగి పిన్నపెద్దలుజేరి చిన్నబుచ్చెనుదాని॥ కల॥

చూలాలోకతె । దారిబోవజూచి వోవనితా । వాలబోయునసే చూలాలనంటకు బాలన చూలేమూలమునానని॥ కలదా॥

నిద్దూరబోగా। పిల్లనిచుంచు వద్దిక తేగా। రద్దిసేయక తోక
సద్దినట్లుగగట్టి పెద్దవీధినిదోల నద్దద్దయనియార్చె॥ కలదా॥

వెన్నదియ్యగనూ। వంగియున్న కన్నెవెనుకనూ! సన్నాగజేరి
యాచిన్నాది మొరబెట్ట చెన్నుమీరగ మొగని చిన్నాలుసలిపెను॥కల॥

యిలవేల్పులాకు। తరిజుట్టిన రలదానమీకూ। యిలవేల్పునా
కంటె గలడానిభద్రాద్రి నిలయుడెంగిలి తాచలమూనజేసెను॥ కల॥

వ॥ మరియు యశోదా నీతనయుని యవినయంబులు సవినయంబుగావిన నవధరింపుము నాయిరువునకు బిరబిరనరుగుదెంచి సరసీరుహ కిరణ వికశితశతపత్ర పత్రనిస్సృతమరంద నిభ నేత్రారవింద విగళితాశ్రుపూరుండై యిట్లనియె. నీకోడలుహారిణపోతఖురాఖాతంబున నితాంత శ్రాంతయైయున్నది. చన్నరమ్మననది చిన్నబోయిన మనంబున యెక్కడెక్కడచూపుమని పిన్నపెద్దలంగూడుకొని వెన్నుదగిలిన రహస్యస్థలంబునవిస్రస్తచేలయైయున్నకన్నియఁజూపె, నింకొక్కొక్కపద్మానన సద్మాంగణంబున తనయుని చెంగటనిడుకొని మెలంగుచున్నఁగనుఁగొని పల్లవపాణి యీపిల్లడెవ్వడేయని మవ్వంబుగా నడిగిన జవ్వని యిట్లనియె వల్లవబాల కల్లగాదు నాగర్భంబునఁగని వలనబుట్టిన మణియననే బల్లిదుండు నీవయసు కొల్లబుచ్చి గర్భంబునఁగనె ద్రవ్వి యీమణిదెచ్చెనని నచ్చట నలువక విచ్చేశెనమ్మకొమ్మ. యొకతె యుదరభారమున గదలలేక చంగట మెలంగుచున్నఁగనుగొని వోయంగన నీయుదరంబు బొందియున్నదేమన బాలుండుగాన నెరుంగక నడిగెనని కడువేడునిట్లనియె. నీవంటి బుడుతడిందుండి రేడురుతువులకు వెడలంగలండన నలరి యోసుందరీ యిందుకేనా నీయందకాడు సందెయందుమందకేగక మందిరంబున నిన్ను మూదరనిడుకొని తొందరపడి కిందుగా భారంబున ద్వారంబుశేయ సమకట్టినదియునుంగాక॥

మ॥ వృకపూబోణినిగాంచి లేడు నిను నేనొప్పగగాఁజూచితిం
నికలి ద్వారబిలంబునన్నపుడు నీనేస్తుండు కెమ్మోవి గం
టకమొప్పం గరచొంజురుక్కనగ ప్రౌఢావాడు క్రిందాయనా
గక కోపంబున మీదనెక్కితివి బాగాయేలనే యీపగల్॥

వ॥ అని మరియు వల్లవకులదీపికలైన గోపికలోపికలులేక యశోదతో నిట్లనిరి॥

యమునాకల్యాణిరాగం.

యిందీవరాక్షి యేమందుమమ్మా। కృష్ణు నిందీవరాక్షి యేమందుమమ్మా॥

సందూనచిన్నది పొందూగజల్కమీద నందాముగా వలువలందీ బొబ్బాలుబెట్టె॥ యిందీ॥

రాతీరియింటిలో విఖ్యాతిగానూ। కూతురల్లుడునుండ కోర్కెతోనూ। యేతీరునోవచ్చి యెర్రానితేలుదెచ్చి యీతీరేమని వారి యిద్దారినడుమవైచె॥ యిందీ॥

పిన్నాపాపాడు నాడుచున్న జూచీ। వెన్నాకడివెడు నింటనున్న దీశీ తిన్నంతకడుపునిండ మిన్నాగనిడగ నసువులున్నావోలేవో తెలియకున్నాది జూపెదాము॥ యిందీ॥

పోయెదమెట్లైన పొలతిమేమీ। మాయదారితోనెటుల మనగలేము। మాయన్నలానసుమ్మీ మరువాబోకుము మమ్మా కాయాములేభద్రశైలనాయకునివాని నమ్మి॥ యిందీ॥

మ॥ మగువా యేమనితెల్ప నీసుతునకేమర్యాదయుఁ లేదుమా
మగవారిళ్ళనుతేనిచో దగమమ్ముఁ మంత్రంబునంబిల్చి యో
మగువా న్ననతికేళిగూడుమనుచుం మాట్లాడగాసాగె నీ
జగతింగంటిమె యిట్టిబాలకులనో చంద్రాస్య యేమందుమే॥

సీ మరియునూ.

ద్వి॥ పద్మాక్షిరోవిను పరగనీసుతుడు
సద్మముజొరునని సకలంబుదాచి
తలుపులు దాళముల్దగబెట్టిపోవ
యొలనాగ జొరు జనులెరుగకుండంగ
నొకయింటిలోనాడు నొకయింటిలోబాడు

నొకయింటిలోనవ్వు నొకటలక్షించు
నింతవింతలుసల్పి యేమానొమాకు
నింత్తైనదెలియదో యిందీవరాక్షి
దొంతులూరికెనుండు తోయజనేత్రి
కాంతుడుగనరాడు కనిపెట్టిచూడు
కడుభాగ్యమున్ననో కమలాయతాక్షి
కుడుతురు ముడుతురు కోర్కెమీరంగ
కొడుకులనిటువంటి కొంటెలజేసి
విడుతురే వాడల వీధులయందు
పడలేమెయిటువంటి బాధలమేము
తడవేల శలవిమ్ము తరుణీలలామా॥

వ॥ అని మరియు ననేకవిధంబుల బాలకృష్ణుని వినోదంబులు మహాప్రసాదంబులని యెరుంగక దూరుచున్న గోపికలకు యశోద యిట్లనియె,

ఘంటారవ రాగం.

ముద్దూకృష్ణునకింత రద్దేలనమ్మా । వద్దూపోగదవమ్మ వనజేక్షణలార॥ ముద్దు॥

తప్పాటడుగులు నేర నప్పానిమీదా । గొప్పాతప్పులు జెప్పనొప్పునుగదా । యెప్పూడు నాదండ దప్పడుగదమ్మా । యప్పాను మీయిళ్ళ చొప్పెరుగడమ్మా॥ ముద్దు॥

వెన్నామీగడయింట నున్నాదిచాలా । గిన్నెలోపలనుంచి మన్నించీలీలా । అన్నాదినుమన్న వలదన్న వాడేలా । సన్నుతాంగులు ముచ్చటన్న నానేలా॥ ముద్దు॥

అయ్యాపాలిత్తురావయ్యాన వినడూ । నయ్యానమాట లందియ్యానేరడూ । వెయ్యాకు రేనింద లయ్యానినిజమూ। కయ్యామేలమ్ముందరయ్యానిఘనమూ॥ ముద్దు॥

లేక లేకనుయింతటి కాలమునకూ । శ్రీకరముగ మేలు చేకూర మాకూ । యేకర్మమెరుగాని యీకందునాకూ । తేకురమ్మరద్ది దెల్పెద మీకూ॥ ముద్దు॥

కళ్ళు దెరువనియట్టి కమలాక్షుడెటులా। యిళ్ళలోపలజొచ్చి నెరుగాలేరెటులా । హాళ్ళు హాళ్ళనియంత తుళ్ళెరుకుటిలా । మెల్లభంగులమీకెజెల్లు పొందెటులా॥ ముద్దు॥

మేరమాలిమీరు దూరెదరింతా । సారసేక్షణలార చాలునీవింతా । సారెకు భద్రాద్రి సదనూనిచెంతా । జేరకుండమీకు జెల్లది సుమంతా॥ ముద్దు॥

వ॥ యిట్లు శ్రీకృష్ణుని దూరుచున్న గోపకాంతల శాంతింబొందించి యంతికంబుల కనిపిన తదనంతరంబ బలభద్రప్రముఖులైన గోపకుమారులు వెన్నుండు మన్ను దినెనని యశోదతో విన్నవించిన చిన్ని కృష్ణుని సన్నిధికరుగుదెంచి లోకరక్షణకరంబైన యతని దక్షిణకరంబు తనకరంబునం గీలించి యశోద యిట్లనియె.

సీ॥ మన్నేలభక్షించెదన్న మాయింటిలో వెన్న మీగడచాలనున్న దరయ
నన్న సంగడివారలన్నారు వింటివాకన్నెత్త వేమిరా కమలనేత్ర
అనితల్లిబల్కగానల్కచునోయమ్మ మన్నేలదిసియెదనన్నుగొట్టు
కొరకునైజెప్పిరికోపించకోయమ్మ యాకొంటినో లేకనల్పమతినో
నమ్మవేనిమరలనాముఖాంబుజగంధ
మమలకమలనేత్రి యానిచూచి
శిక్షచేయుమనుచు చెలువొప్పగాజూపె
నబ్జసదృశమైన యభవుడొగమూ.

యిట్లుజూపిన

శుద్ధసావేరి

మగువగన్గొనియెను మాధావుముఖముననగ శీతజగమ్ములాలను। విష్ణుమాయదెగ చేయగావేగమూ । జగముసేతలనగజనేతను తొగల

రాయుని జగముకన్నును నగవిరోధిని తగరుసాదిని ఖగపతిని పన్నగ పతినిదగ॥ మగు॥

దిశలు భూనభవనదేవరాక్షస మానుషపశువ్రజములాలను। పర్వతభూవసనాబ్ధిపురములాలను। కుశికనారదవ్యాస దేవల ఋషులకింనర విసరుహాత్ముల సుసరిదంబుదతారకగ్రహ విసరముల భాసురముతోడను॥ మగు॥

గాంచి మనముభ్రమించినదో లేక నంచితముగస్వప్న మో। యిట్లుగానుపించ కారణమే మొ। యెంచలేనెటుచుంచు బాలుని కొంచమగు వదనంబులో నవిరించి సదనముగానుపించె దలంచ చిత్రమటంచు నెంచుచు॥ మగు॥

బాలమాతృడైన బాలుని మొగముసేలీలా విశ్వములుండు। నిజముభద్రశై లేశుడితండు। మేలుగాశ్రీలోలుడై ధరపాలనము శేయంగ దలచెనీలవర్ణుడుబుట్టినట్టిసు బాలరూపుని దలతునేనని॥ మగు॥

సీ॥ యిట్లుచింతించుచున్నట్టి తల్లికి జగరపుట్టితాముసుపటిపట్టుభంగి
దోచెనంతటకంజలోచన హరిమాయనాచని ప్రేమచే జూచిసుతుని
అంకతలంబున పొంకంబుగా జేర్చి కొంకక పాలిచ్చె కోమలాంగి
దూటుచుగుడిచె నిశాటాంగన స్తనఘటితక్ష్వేళపానకలుషితాత్మ
సంస్థితాఖలజగములు చల్ల జేయ
తల్లిముదమొంద శత్రువులెల్లగుంద
పల్లవాభాధరంబెల్ల నెల్ల జెంద
వల్లవీజనవదనాబ్జవనజసఖుడు॥

వ. అంతనొక్కనాడు కృష్ణుండుతనయీ దుకాళ్లలో నాడబోయి ననందసుందరియుందంబుగా మీగడ పెరుగు కడవలంగూడబోసి విస్రంభంబున తరికంభంబునందు రజ్జువలవరించి పెరుగుదరుచు సమయంబున నిఖిలసద్గుణాలంకరిష్ణుండగు కృష్ణుండు వెడవెడగంతులువైచుచు కపటాశ్రుపూరిత నేత్రుండై యమ్మా పాలిమ్మని కృమ్మరుచు మంథానమ్ము కరమునంబట్టిన నమ్ముగుద తల్లిరమ్ము కృష్ణమ్మాయని నెమ్మితోడ కర

మునపయ్యెదజిమ్మి ముదమున పయోధరము వదనంబుననుంచిన గృమ్మి పాలుగుడుచు నతనిశిరము మూర్కొని చుంచుదువ్వుచున్నతరి పొంగా రెడిపాలుడించబోవ బాలునికాంచన పీఠనంబునడించి చనుదెంచిన నతనిమించినకోపంబున నగ్రంబుననున్న వాడిశిలచేదధికుంభంబుభగ్నంబుచేసి మిసిమిగలమీగడ మెసగి యాడంజనిన బిసరుహాక్షి విసికి కసిమసంగి బాలుని శిక్షింపదలంచి యక్కడక్కడ వీక్షింపుచు నొక్కయింటను లూఖలంబెక్కి చొక్కంబగువెన్న మెక్కి తనకు మిక్కుటైన నొకముక్క కోతికందిచ్చు చక్కనయ్యను గాంచి మిక్కిలి యలుకచే గ్రక్కునశలగోలకేలనమర్చి బాలా యింతదుడుకేలా నిన్నుశిక్షింపనేలని జాలిచేమాలితిగాని శిక్షింపజాలనా పలునిలుమని గద్దింపుచు వెన్నునంటిన వెఱగుపడక వెఱగందిన చందంబున నందంబున పాదంబులందునందెలుమ్రోయన మందమారుతంబు చందంబున డిందుపడకపరచు కొడుకునుంగని కురంగనేత్రి కురులువీడ హారంబులుజార నొడలశ్రమబిందువులు బొడమ మంజమంజీరకంకణాది విరావంబులు జెలంగకుచభారంబున కౌనువడంక నీటుగుల్కపైటచెరంగ గస్యాగ్రంబున నాటలాడ నిఖలముని నికరంబుల మనంబులకందని ముకుందునందంజనిపట్టం గమకించిన నతని స్తంభాధికంబులడ్డంబు చేసుకొని గిరకలిడుచు నమ్మా యొన్నటికీలాటి చిన్నిపనులుసేయ నిపుడీతప్పు సైరించి మన్నించవే యని కన్నెరొలుక బలుకుచున్న చిన్నికృష్ణునింబట్టి వెన్నదొంగా మున్నెవ్వరిచే జిక్కవని నిక్కంబుగా దెలిశె నాచేజిక్కితింకెక్కడికేగదవని ముజ్జగంబుల నేలునతని. బొజ్జరజ్జువుచే రోలగట్టినతూలంబులీల నీష్చుకొని పరచు సమయంబున నర్జునతరువులడ్డంబైన నులూఖలంబు నడ్డంబుబెట్టి బిట్టులాగిన పట్టూడి ధరంబడియె నపుడు.

సీ॥ అందుండి కృష్ణుని సందర్శనము గోరుచున్నట్టిహారలుమున్నుబ్రహ్మ
నుతుశాపనిహతులుశుభలుమణిగ్రీవనలకూబరాఖ్యులునయవిచారు
లంజలిబద్ధులై కంజలోచనుజేరి మంజుభాషణముల మరినుతించి
శాపవిముక్తులై శ్రీపతియాజ్ఞచే నుత్తరదిశకేగిరత్తరిఘన
వృక్షపాతవిపుల రూక్షరావమునిని

నందుడలిగి గోపబృందములతో
పొందుమీర తరులసందున మెలగెడు
బంధమోక్షుఁ విడిచె డెందమలరా.

వ. తదనంతరంబునం దందు వ్రేపల్లెయందు బహూత్పాతంబులం గనియునుండశంకించి గోపగోపికా జనంబులంగూడుకొని శకటంబుల యందుగృహోపకరణంబుల నిడుకొని బృందావనంబునకుంజని సుఖం బుండిరంత.

తోడిరాగం

శ్రీనందనందను సుందర చరితమానందము వినుభూవరా। అం దాముగా గోపబృంద మానసము లానంద మొందించు సత్కందమైతె గు శ్రీ॥ నంద॥

యమునానది ప్రాంతమున గోపకులోత్తముగూడి లేగలమేపగా। వత్సాధమరాక్షసుడు పగజూపగా। వచ్చి కమలాక్షునగ్రమందేపుగా। వత్స సముదాయములతో క్రీడింపగా। జూచితమయన్న కెరిగించె నేపుగా। వీటిసమముగాదని తంటబాపగా నొక్కకమనీయ్య సాలా ముచేపగా। దీరసముయించె వత్సానిబాగుగా। నూరిసమరూపయో గోపసమితి ముదమునొంద కమనియ్య గుణుగనియమరూలుమొక్క శ్రీ॥ నంద॥

బకుడానురక్కసు డకలంకముగ గంతుసుకుమారు మింగద లంచియూ నొక్కబకరూపమై చెంతగాంచియూ। సుకనకనగ భాతిమె న్వంచియు। కృష్ణునికటామునను నెల్లబొంచియు। మింగనికదిగకను తల్లడించియు గ్రక్కయిక నెట్లనిచింతించియు చెంచునకలంకముగబట్ట గాంచియు। జించెసకలాధీశుడు రాత్రించరు।మెంచి ప్రకటముగను సుర నికరముకరమర్థిమకరందభర కుసుమములు గురిశిరిశ్రీ॥ నంద॥

అగణితబలుడగు నఘుడన్నమృతి వినిమిగిలినకోపాముచేతనూ। ముజ్జగములు మింగుటకై తనూ।పంనగరూపమును దాల్చివాతను। బద్ధమృగములభక్షించి పూతను। గోపులగమనుచును భ్రమచేతను।

నెగడగవత్పములతోడ మూతనూ। నిల్వాఖగవాహనుడు ధృతిచేతను। జొగనెగసిప్రాణము భద్రనగధాములో జొరవగదీరి గోపకుల్ మిగుల మోదించు శ్రీ॥ నంద॥

వ॥ ఇట్లు మత్సరులైన వత్సాసురప్రభృతి రక్కసులం దును మాడి బృందావనమ్మునన్న గోపబృందంబుల నానందంబు నొందిం పుచు నిందిరేశుం డొక్కనాడు తనసహచరులైన గోపకుమారులం గూడి క్రేపులమేపంజనిచని.

సీ॥ కన్నుగొనెక్రృష్ణుండు కమలాగ్రసంచరద్భ్రమర సతీగానబంధురంబు
రంగ దుత్తుంగ తరంగాగ్రడోలికాలాలిత కలహంస రాజితంబు
కమనియ్యకోమల కమలకల్హారాది సకలసుమామోద సంకులంబు
తాలహింతాలతమాలపల్లవ పుష్పఫలవృతపాదపబహుయుతంబు
మకరకచ్ఛపరాజీవమహితజలజ
వాసమమలాంబుపూరసంవాసితంబు
మంజుకూజాభిరామంబు మహిత చక్ర
సారసనివాసమైన కాసారమపుడు॥

వ॥ అట్టి కాసారతీరంబున జాళువాపుట్టంబుకట్టిన జగద్ఘట్టిసం గడిపట్టులం గూడుకొని తమతల్లులుగట్టిన చల్దులు పల్లవంబుల కరపల్ల వంబుల నిడుకొని మెల్లంబుగా కమలకర్ణికావరణపత్రంబులభంగితనను పరివేష్టించియున్న సమయంబున॥

యమునాకల్యాణిరాగం

గోపాలకృష్ణుడు చల్దులుకోర్కెతో భుజియుంచెను। క్రేపూలమే పుచు నొగడిపాపాలదాపునబెట్టుక॥ గోపాల॥

మాటిమాటికి చల్దిజూపి దీటులానూరించియూ। మేటియూరూ గాయకన్నుగీటిమ్రింగియు నోరుజాపుచు॥ గోపాల॥

పెట్టెదారారమ్ము రిమ్మని పెట్టకసేతామెక్కియు। గట్టిగావే లట్టిమీదికిబెట్టి లేదని మొట్టుచు॥ గోపాల॥

అందరము ఒక పొత్తుయిందు విందురమ్మా రంమనీ । పొందుగా చల్దూలు దెచ్చిన నిందువద్దు పొమ్మనీ॥ గోపాల॥

అప్పాలు బెట్టేను రంమని యొప్పుగా నాకొలానిలో । కొప్పుగా భద్రాద్రినిలయుడు తప్పకరినగె వానిచేతిలో॥ గోపాల॥

యిట్లు చల్దులుగుడుచు సమయంబునా.

ద్వి॥ గోపాలకృష్ణుండు కొమరొప్పగాను
తాపింఛనీల సర్వాముద్దైయొక్క
కరమున దధ్యన్న కబళంబువాము
కరమున వేణువు కర మొప్పదాల్చి
శిరమునందున మేలిశిఖపింఛ మొప్ప
సురగణమధ్యస్థ సుత్రాముబోలి
చల్దులుగుడిచెటి సమయంబునందు
చెలికాండ్రు లేగలీ చెంత లేవనుచు
జలజాక్షుతో దెల్పి సయ్యనతాము
నిలువక లేగల నెమకగనందరును
భుజియింపకను లేచి పోవంగజూచి
గజరాజవరదుండు కాపరులార
గజిబిజిబడకుడు కాననం బెల్ల
నిజముగావీక్షించి నీరుద్రావించి
లేగలదెచ్చెద లేవకుడనుచు
యేగెనాజాడ నయ్యెంది రేశుండు
అఘుడు దిగాగల యామినీచరుల
మఘభుజానుజుడట మసియించెననుచు
విని ధాతజనుదెంచి వేగంబుగాను
మనమున శంకించి మాధవుమాయ
గనుగొందునని లేగగములనుదాచె
వనమంతయప్పుడు వదలక వెదకి

యంబుజాక్షుడు చింతనటసార సాక
రంబు చెంతకు జేర రమ్యంబుగాను
అంబుజాసనుడిపు డక్కడిగోప
డింభకులను దాచ దెలిశియుహరియు
మేలు యీలాగు దుర్మేధుడై బ్రహ్మ
బాలుల లేగల పరగంగదాచె
యేలచింతింప నే నెప్పటియట్ల
బాలుల లేగల పగిదిరూపంబు
లీలదాల్చెదనని లీలావతారు
డలరుచు దాలిచె నచ్చుగానపుడు
మచ్చిక తల్లులు మదిసంతసించి
మెచ్చుచునుండిరి మేదినీరమణ
వత్సరంబయ్యెను వనజాసనుండు
వత్సలదాచి శ్రీవరు గాంచెనపుడు॥

వ॥ యిట్లువచ్చి బ్రహ్మ గోవత్సరూపధారియైన శ్రీకృష్ణునిట్లని స్తుతియించె॥

· రేగుప్తి రాగం.

శ్రీరమేశ నీచరితము దెలియదు శ్రీకంతునకైనా। బాలుడ నీచుడ పరమకోపనుడ భారమునీదయినా॥

భాతిననుచు నేసీతిదప్పి నిను చేతనుగా మదిచేతదలచి కంజాతములో దశవత్సరములు భీతినున్న నను బ్రీతిజూచి కృపచేతదెలుపబడి భూతలసృష్టికి నేతన తత్వజ్ఞాతుడనగు నాత్రాతఫలంబిడి శ్రీతలోదరీజాతుండైన నాత్రాతగన్న దామాత భూమిలో॥ శ్రీరమే॥

లోకములన్నియు నీకుక్షినినిడి ప్రాకటముగ నీలోకంబులలో నేకుడవయి బహు శ్రీకరరూపులు నైకొని యుండతి భీకరులగు దోషాకరులుండి శుభాకరులగు మునిపాకారుల దోర్వేకముగా పటుధాకశేయ నిను ధాత్రివేద ముల్లోకముగావ శుభాకృతిదాల్చితి॥ శ్రీరమే॥

సలలితమగు నీచరణాబ్జజసజ్జలము పవిత్రము సల్పునుజనులను జలజేక్షణ నీచరితము ధరదుష్కృలి కల్మశధరకులిశ మెన్నగను జలజాసన హార శంభురూపముల నిలలో దాలిచి యెల్లజగంబుల గలుగగ జేయను గావ దునుమగానిల శ్రీభద్రాచలపతి వైతివి॥ శ్రీరమేశ॥

అని యిట్లనేక ముఖుండనేకంబుగా స్తుతియించి గోవత్సంబుల గోపడింభకుల కర్పించి జనినతదనంతరంబా॥

క॥ నందాత్మజుడో క్కడనా
నందాత్మకుడగుచు కాననంబున గోపీ
బృందములు వినగనడవిని
సుందరముగ వేణువంది శుభముగ బాడెన్॥

ద్వి॥ యిటురామ కేశవు లేపుమీరంగ
నటవిని చెలికాండ్ర నాదరింపుచునూ
గోగణంబులతోడ కౌమరోప్వతరిని
భోగీంద్రదమనుని పొడగనిసఖులు
పూతన మొదలయిన పుణ్యజనములాను
ఖ్యాతిగాజంపి విఖ్యాతివహించి
మించిమాకెల్లను మేలుజేశితీరి
యెంచలేమయ్య మీయిరువురికత్తు
లంచితంబుగ యీవనాంతరమందు
సంచరించును సర్వజనుల హింసించు
ధేనుకుండనువాడు దేవవిరోధి
మానుగాతాళాగ మధ్యంబునందు
సకలఫలంబుల చవిగానివాడు
సకలంకుడైయుండు నటకురానీడు
బలవంతుడగువాని బట్టివధించి
ఫలరసమ్ములనిమ్ము ప్రార్థించెదాము
అనిబల్క చెలికాండ్రు సజ్జాతనేత్ర

డనుజునసమేతుడై యట కేగితరుల
ఫలములుడుల్లగా బట్టియూపంగ
జలజలరాలెడు చప్పుడాలించి
కనలుచు జనుదెంచి గర్దభాసురుడు
ఘనముగారాముని కడకేగితనదు
పదములదన్నియు వదనంబుదెరచి
మదమున గరువంగమూర్కొన్న వాని
పదములు నాలుగు బాహువులబట్టి
కదలంగనీక నగ్గర్ధభాసురుని
దట్టించిరాముడు తగవానినపుడు
బట్టిఝురఝుర ద్రిప్పిబీరంబుదూల
కాలునిపురికంపి కరమున నొక్క
తాళవృక్షమువీక దాకంగనేయ
నొండొంటిపైబడుచుండి మారుతమున
ఖండితవనమట్లు గహనంబుగూలె
నపుడుగర్ధభు ననుజులేతెంచి
దెప్పరంబున వారిదెసజనహరియు
కప్పుచీకటిద్రుంచు ఖరకరుమాడ్కి
నొప్పుగాదైత్యుల నుర్విపైగూల్చె
వెసఫలంబులువారు వేడ్కభక్షించి
పసులను లెస్సగా పచ్చికమేపి
జనుదెంచెముదమున సారసనేత్రు
డనుజసమేతుడై యమరులుమెచ్చ

పంచచామరం

వచ్చినహరింగని మహోచ్చయముతోడుత వియచ్చరమ్మృగీదృ
శుల కిచ్చయినకాంతలో । మెచ్చుచు సఖాళితో ముచ్చటల
నాడియపు డచ్చుతుడు తల్లికడవచ్చినను ప్రేమగ । బుచ్చినగు
గల మొగముమెచ్చి తానివిరిశిరమచ్చుపడ మూర్కొనె వడిచ్చు

లూరంగ౯ । లచ్ఛిద్రోరజలకంబు విచ్చచేనాడి తడిబుచ్చిచేల
ముదాల్చి భోజనమొనర్చె౯

వ॥ ఇట్లు సర్వరసోపపన్నంబుగా నన్నంబు భక్షించి యన్న
యుదానును మృదుశయ్యల నిద్రించి మరునాడరుణోదయంబున లేచి॥

మ॥ చెలికాంద్రందరగూడి దక్కహారియు౯ శ్రీకృష్ణుడేగె౯ లస
త్ఫలపుష్పావృతషా వనాంతరముపయఃపానార్థమై గోపకుల్
నలినీబాంధవజాత్రహ దాంబుల నానంనిర్గతప్రాణులై
యిలగూలంహరివారించెను దయాహేలాసుధాదృష్టిచే॥

సీ॥ వారలగాచియు వనజాక్షుడప్పుడు కాళీయఫణిచేత కలుషమైన
జలముపవిత్రంబుసల్పగాదలచి యాశ్రీవిష్ణు వెడలంగ జేసెననుచు
బల్కినవిని రాజుబహుగభీరంబగు మడుగెట్లుజొచ్చెను మాధవుండు
కాళీయఫణినెట్లు ఘనశక్తి వెడలించె బహుకాలమందేల ఫణివసించె
యెరుగజెప్పవయ్య యిందిరాహృదయేశు
చరితమెవ్వడైన శ్రవణములను
జాత్ర నేరనట్టి పెద్రులుగలరె యీ
వసుధలోన విప్రవర్యయనినా॥

వ॥ అ౨ రాజడిగిన శుకయోగీంద్రుడిట్లనియె॥

భైరవిరాగం

రాజాగ్రణీఫణిరాజమర్దను కథరమ్యంబుగావినుమూ। యీజగ
ములకెల్ల రాజుగావున దుష్టరాజినణంచు సద్రాజసమొప్పగ॥ రాజా॥

కాళిందిమడుగులో కాళీయుడను దుష్టకాకోదరుడుండి। వాలా
యముగ విషజ్వాలాలచే నీసుగాలిసోకిన భూతగణమునణంచును॥ రాజా॥

వడినేగుఖగములు బడిమగ్గునందూన వసుధచేరించెవంత్రా ।
టుడుకుచుండునుదాన నుదకమెప్పుడు వడికడుబొంగుచుండు నందునుదు
గదెప్పుడువేడి॥ రాజా॥

కనుగొనిహరిదాని కడుభయమునజెంది కలుషసంహారుడంత । జనులబాధించు కుజనుల శిక్షించు సద్ఘనసీలుడాగ్రహ కలితుడైయొ ప్పెను॥ రాజా॥

ఖలుడగుకాళీయుగరయుక్తమై నట్టికాళిందినేసిపుడు । సలలిత మైనట్టి జలగజేతు భద్రాచలరాముడని నన్ను జనులునుతింపగ॥ రా॥

వ॥ యిట్లని హరితత్తరంబున నున్నకదంబ భూజంబుచెంతకరిగి॥

బిలహరిరాగం.

ఖగరాజవాహుడపుడు కాళిందిప్రాంత । నగముపైనెక్కి మొగ శిరిదెలుపుచు సొగసుగనురికెను॥ ఖగ॥

హరిపాదసారాసములా కిరువైనయట్టి । తరుపూర్వజన్మకృతధ న్యతలేమని గణ్యతశేయను॥ ఖగ॥

కటియందుచేలముజుట్టి ఘనకేశపింఛమటు చక్కజేసి తనదోస్త లములు జరచిదిక్తటమద్రువంగను॥ ఖగ॥

ఊరికి భద్రాద్రిరాముండురగేంద్రుడు బెదరా। సరసీలోగుభ గుభ రావముసయ్యేన జలగగనోయ్యేన ధుమికెను॥ ఖగ॥

యిట్లధుమికినా

సీ॥ పూతనరిపుపటుపాతవేగంబున దుర్విషభీషణలోయకలిత
భంగపూరితము పైపొంగె ధనుశ్శతమాత్రదూరంబునామడువుతప్త
జలబుద్బుదోగ్రమైచెలియించెమునువార్ధిరాజీవరూపుడై తేజమొప్ప
దారిద్ర్యము నీదుగరిమగల్గుటజేసికాళీయహృదయంబుగలుగరోష
వహ్ని లెగయు బాహువల్లులనీదెను
తుంగభంగములను దురవలోక్య
మయినమడుగునపుడరివర్గభీకర
రూపుడైన శౌరియొప్పుమీరా.

వ॥ ఇట్టిరుసమయంబున కాళియుండుతన మనంబున నిట్లనివిత ర్కించె॥

బిళహరీరాగం

బాలుఁ డెవ్వఁడో వచ్చి భయమింత లేక । లీలానీదునువాని కేలాయీ
కాకా । కాళియుండిందున్న వాఁడని కానఁడేమో హానియౌటను॥ బాలు॥

జలము కల్లోలమై చెలియించెఁ బ్రహ్లాదము । చలముమానక నీద
సాగెను ఘనముగా। చులుకనైతిని మద్విషాగ్ని స్ఫురణముల భస్మంబు
జేసెద॥ బాలు॥

జనము లెపుడు దీనిఁ గనుఁగొనరారు। కనభద్రాచలపతియైన దుస్త
రము ఘనముగా నాకోప మవనిని గానఁగ మానఁగా జేసెద॥ బాలు॥

ద్వి॥ అనియిట్లు కాళియుండాగ్రహంబొప్ప
కనులరోషానల కణములుప్పొంగ
కనలుచునం తను కాశేయవాను
వనమాలికాధారు వనధిగభీరు
ఘనపయోదాకారు కంపవిదూరు
వనమధ్యసంచారు వల్లవీజారు
నంటియంతటఁ బోక నతని మేనెల్ల
కంటకంబున తనకాయంబునాను
వడిజుట్టుకొనియెను వసుధేశ యపుడు
వెడచూపులనుచాల విషమొల్కఁగాను
భోగిభోగావృతపురుడైనహరిని
వేగంబుగాఁగని వేడ్కలుమాని
చెలికాండ్రుమనముల చింతించిరిటుల
యిలలోన మాకు దిక్కెవ్వరుచూడ
నెవ్వరడ్డము మనకీవగదీర్ప
కొవ్వునసర్పంబు కృష్ణునిజుట్టు
కొనియెనటంచును గుద్దుచున్నంత
జననాథ కావురుచదలను గప్పె
భూతలంబువణంకె భూతముల్ గలగె

నాతతంబుగనుల్కలప్పుడు రాలె
ప్రేతలకును గోపవీరులకపుడు
ప్రీతిలేకుండెను పృథివీశయటాను
దుర్నిమిత్తంబుల ద్రోవవీక్షించి
వర్ణించలేక శ్రీవరునిశౌర్యంబు
లెక్కడజిక్కెనోయింది రేశుండు
నిక్కంబుగానని నెవ్వగమీర
నందయశోదలానందంబులేక
గుందుచునపుడు గోపికాగోప
బృందమ్ములనుగూడి బొక్కుచుఘోష
మందుండివెడలగా నప్పుడురాము
డెరిగివారల నూరడించకనుండె
హరిశౌర్యమెరుగుట నవనీశయపుడు
కాంతారవీధిని కడుచింతనేగ
నంతంతయవకులిశాంకుశపద్మ
శంఖచక్రధ్వజచామరశార్ఙ
రేఖలచే శుభలీలలనెప్పు
శౌరిసరోజాభచరణాంకమైన
దారినకాళిందితటమందుజేరి
వారిమధ్యంబున వరమణికాంత
పూరపూరిఫణాపుటభుజగేంద్ర
కాయవేష్టనమున కదలకనున్న
మాయధీశముకుంద మాచిన్నికృష్ణ
శావేమిరాయిటు రాజీవనేత్ర
యేవేళనినుజూడ కెటులుందుమయ్య
కనులెత్తిజూడరా కల్యాణగాత్ర
యనుచుచీరుచు చాలనలసిచింతించి
దైవంబుదిట్టుచు తడబాటుగొ[illegible]డ

కావరే దేవతల్ కరుణనేదనుచు
మ్రొక్కుచుండిరిగోప ముదితవరులపుడు
చక్కగానుయశోదసాన్నిధ్యమునను.

ఘంటారవరాగం

రారాముద్దులకృష్ణ రాజీవనేత్రా।కూరిమీనాబంగారుసుపుత్రా। పుట్టినప్పుడెవచ్చి పూతానవిసము। బెట్టిచన్గుడిపెనప్పట్లానిముసమూ। గిట్టకపోదయ్యో నట్టినీకుయీకట్టాడిభుజగముగరమెక్కనే మందు॥ రా॥

పగవారితోడుత పాటయ్యెనజూడూ। నగుబాటులాటకు దగియె నిప్పుడు। జగతిబుట్టిననాటి జన్మఫలంబేమో । పగవారిచేతులో బహుట మానదాయ॥ రారా॥

మోముజూడక నిల్వలేమూ కుమారా । బామూలబడజూడ లేము సుధీరా। మేమునోచినయట్టినోము ఫలంబిపుడేమాయ నింక నేనే మందు నయయ్యో॥ రారా॥

అయ్యయ్యో నినుగన్నప్పటినుండి । దయ్యాలతో పోరు దప్పాక నుండె । ఉయ్యాలలోపలనుంచి యూపుమాని । పయ్యాదబట్టికొనయ్య లెవ్వరుమాకు॥ రారా॥ ,

అందెలుపదమూల పొందుగమ్రోయ । సందీటి తాయితు లం దాము శేయా। అందముగా నాముందరనాడు నీచందాముజూడక డెం దామునిలువదు॥ రార॥

బాలాలతోడూత బాగూగనాడీ । చాలాప్రొద్దెక్కరా సయ్యాన శలాగోలజూపినే కోపింపగానా । కేలుబట్టి పైకెగసువారెవరింక ॥ రా॥

నీవులేనియట్టి నిలయములేలా । గోవులేలను మంచిగుమ్రాములే లా । లావూగ భద్రాద్రి రామూడవైనట్టి । నీవుగావలెగాక నిఖలజగ ములేల॥ రారా॥

గీ॥ వారలిబ్బంగి బలుకుచు ఘోరమైన
వారిజోరుటకుయత్నుగా వారిజూచి

శౌరియన్నయు వారించి మీరుమీరి
దారెరుంగరు భయమేమి శౌరికనియె॥

మ॥ తనపైచూపులునిల్పి గోపకులు సంతాపించుటల్ గోపికా
జనమార్తింబడియుండుటల్ బశువులుంశంకించి గ్రాసంబులం
దినకుంటల్ జనకుల్ మహాభయముచే దిక్కావ్వరంచుండుటల్
గనియుండెన్ నరుమాడ్కి తాద్విఘటికా కాలంబు భూవల్లభా॥

సీ॥ అంతకృష్ణుడు మేనువింతగాబెంచిన సంతప్తగాత్రుడై చక్రిభోగ
సంతతుల్ జెదరంగ చాలించి కరచుటల్ నిట్టూర్పు నిగుడించి బిట్టు
శ్రాంతి । జెందియకాదలలెత్తి చేష్టలుదక్కి దుర్విషమునాసాసన వీ
ధులందు । గ్రక్కి చింతించి నల్దిక్కులు జూచుచు దప్పినిల్చెను
ధూమదారుకరణి ।

మేటివీరుడు నొక్కచే సూటిజరచి
కంధరముబట్టి ఫణివైరి చందమునను
జురజుర విషానలము కళ్ళగురియనెత్తి
లీల జరజరద్రిప్పొకమూలవైచె॥

వ. యిట్లు వేగంబున నాగంబు పీచివైచినందున పట్టిరెట్టించిన
కోపంబున పడగలపై నెక్కి తాండవంబు సల్పెనపుడు॥

మధ్యమావతి రాగం.

తాండావంబాడె కృష్ణుడూ । కాళియ్యాభోగతట రంగాలంక
రిష్టుడూ । తాండావంబాడె కృష్ణుడు దండశూలేశు ఫణముల నుందా
రతరముగాను ధింధింధింధింధిమ్మనియనుచును॥ తాండా॥

యమునాకల్లోలా ఘోషమూ । సరస మృదంగసముగ సాధు
బృందావన । భ్రమరాగానాము సజ్జన భవ్యగానముగాగ కమలాయ
తాక్షుడప్పుడు ధిమి తక్కిటకిట ధింధిమ్మనుచును॥ తాండా॥

కలహంసాసారాసరవమూ । తాళములుగాగ బలభేది ప్రభృతి
సురసంఘాము । చెలువాగు సభ్యులుగాగ జలరుహనేత్రు పదముల
జలుగు టందెలరవములు ఘులుఘులుఘులుఘులుఘుల్లనిమ్రోయగ॥ తాం॥

మాణిక్యస్థగితమైనయట్టి! కాళియ్యభోగ మంటాపమూన కృష్ణుడనెటి । మానానియాశ్రితనటుడు మంజలముగ జేతి కంకణములు చెలువుగ ఝుణఝుణఝుణఝుణఝుణ యని యనగను॥ తాండ॥.

లోకాములన్ని కుక్షిలోనూ । కుదురూగదాల్చి కాళోదరు నిఫణములాను లోకేశుడపుడు నవ్వుచు పైకస్వరంబునబాడు శ్రీకరముగనాడెను తాకిటకిటకిటతాధిమ్మని యని॥ తాండ॥

సిద్ధాలు సాధ్యచరణాలు । భద్రాద్రివాసుని వద్దికగూడి గంధర్వాలు । దద్దాయునాడ సురలు వద్దికపువ్వుల వానలద్దేవుపైన గురియ తద్ధింమితాతాధింమని యన॥ తాండ॥

వ. యిట్లు కృష్ణుండు తాండవంబుసల్పిన పడగలవిశి యండజేంద్రుండు గుండెజడి తనమనంబున నిట్లని వితర్కించె॥

గీ॥ వేల్పులైన నాదు విషవహ్నిశిఖలచె
భస్మమౌదురెంత బలియొయితడు
విషహుతాశికింత వెరువక మత్ఫణా
శతము భంగమును సల్పెనహహా॥

సీ॥ యీతడు సర్వలోకేశుడ నంత్తుండు ధాత భూతేశాధి నేతగాన
వైరంబుజేసిన పారంబుకల్గునే సూరిజన స్తుతసుకవిచరణ
రాజీవములబడ్డ రక్షించునీతడు తప్పులెంచరు ధర గొప్పదొరలు
భూరికృపాళులు బుధజనాధారులటంచు చిత్తములోన నెంచిశరణు
బొందదలచెటి పెనిమిటి పోడిమంత
వింతగాగాంచి చింతించి వేడియూర్పు
లెసగ పసజెడియున్నట్టి యీశునను
లడుగుకొనువేడ్క జనుదెంచి రతనిసతులూ॥

పున్నాగరాగం.

నాగకన్నియలపుడొచ్చిరీ । తమనాయాకు ఫణమూల నర్తించు హరిగన॥ నాగ॥

మొగులశిరులను మిగులుకొప్పులు పగలవిడేవడి దిగులుచేనటు । నాగ ।

కుచభారమున కొనులొణకగాహారనిచయాముల్ జదరాక పెణ
కగా । రచిత కస్తురి తిలకములు ముఖరాజిపై చెక్కులను జారగ॥నా॥

ముందార కొదుకూలనిడుకొనీ । తమడెందాములను భక్తిగై
కొనీ । యిందిరేశ ముకుంద భద్రగిరీంద్రనాయక వందనంబని॥ నాగ॥

వ. యిట్లువచ్చి నాగకన్నియలు నిటలతటఘటిత కరకమలులై
యిట్లని స్తుతియించిరి.

సీ॥ హరినీవుధరలోన నవతరించుటయల్ల క్రూరులదండించు కొరకుగాదె
క్రూరాత్ముడీతని కోపించుటలుమీకు క్రూరభావముగాదు కారు
గుణము । పగవారిసుతులపై పగయించుకయులేక ఖలులశిక్షింతు
రుగావధరణి । నుగ్రులదండించు టుగ్రకార్యమెమహానుగ్రహంబ
గాకనుగ్రవృత్తి।
కాయజేసినారు పరమతపంబేమి
సల్పెనితడు పూర్వజన్మమునను
పరమయోగులైన పాటించిగననట్టి
పాదపద్మరజము పరగగలిగె॥

పున్నాగ రాగం.

నీరజాక్షా । సురవైరిశిక్షా । నీరజాక్ష మానేరములెంచక భూ
రికరుణచే బ్రోవవయ్య ఓ ॥నీరజాక్షా॥

మంచివాడనుచు నెంచమయిాడి వంచనజేసితి మంచిదిచా
లిక ॥నీర॥

పడగలదిశెయా ఫణిపతిడస్సెనుఉడిగెను ప్రాణములుంచదలం
చుము ॥నీరజాక్షా॥

నేడ దిగనిక నీపాదంబులతో డుసమ్ముమిాదుష్పథమెుల్లడు॥నీర॥
వాసవనుతలక్ష్మీశ భద్రగిరి వాసయేలు నీదాసునికరుణను
॥ నీరజాక్షా ॥

ద్వి॥ అనియిట్లు ఫణికాంతలంజలిసేసి
వినుతింపకృష్ణుండు వినిశరగార్థి
జనరక్షణము సేయ జనుననిదలచి
ఫణిఫణంబులమీద పటుతాండవంబు
చాలించె నంతట సర్పంబుమరల
దాలిచి ప్రాణముల్ తడబాటుతోడ
జలజాక్షునిజూచి జాగిలి మ్రొక్కి
యలుకుచుమెల్లన నతడిట్టులనియె॥
జగదీశ ఖలులము చండకోపులము
తగనిగర్వాంధత తలపోయమాకు
దుర్విషాస్యులము మాదుర్బుద్ధివలన
సర్వజనంబులు సహియించరెపుడు
నలినాక్ష ప్రాణులనైజగుణంబు
లలవియే మాన్పంగ నబ్జజుకైన
మేలొనర్చితిరయ్య మీకృపచేత
నేలగాదలచిన నేలుముమమ్ము
శిక్షింపదలచిన శిక్షించుమయ్య
రక్షకులెవరింక రాజీవనేత్ర
చిత్తమెట్లగు నటుసేయగాన్ దగును
మత్తారిగజహరి మాచిన్నిశౌరి
నాతపంబెంచగా నలవిగాదయ్య
ధాతాదులకునైన తరముగానట్టి
నీపాదరజమబ్బె నెటులైననెన్న
పాపాల్ధరియింపబడియె నాచేత
ననివినుతించిన నబ్జాక్షుడపుడు
ఫణితోడనిట్లనె ప్రాణభవంబాప్ప
గోవర్గములు జనుల్ కోర్కెమీరంగ
ద్రావుదురీనీరు తగదింక నీవు

వసియింపనేగుమీా వనధికీవేళ్ల
వసుమతిలోనెట్టి వారలునైన
నిన్ను నేశాసించు నిర్మలకథలు
పన్నుగావిన్నను ఫణివిషజయము
గలుగును కాళింది గతజలస్నాన
ములుజేసి తర్పణములు జేయువారు
సకలాఘములుబాశి సాయుజ్యతాదు
రకలంకముగ నేగుమని యిట్టులనియె॥

గీ॥ వైనతేయుని భయమున వనధివిడిచి
యిందువసియించితివిగాన డెందమునను
సందియంబేల మత్పద సారసముల
చిన్నెలుండుటజట్టదు పన్నగారీ॥

వ॥ అని యిట్లు గోపాలకృష్ణుండానతిచ్చిన కాళియుండు తోయ్యలును దానును కృష్ణునకు నవ్యదివ్యాంబరాభరణంబులొసంగి నీలోత్పలమాలిక సమర్పించి పుత్రమిత్రకళత్ర సమేతుండై బహువారంబులు కైవారంబుజేసి రమణక ద్వీపంబునకుం జనియెనంత॥

యిందురేశు డానందముతో ఘుత సుందరమగు మణిసందోహములం
పొందుగగైకొని డెందమలరమడువందునుండి వెడలందమవారల్
మోదమందె ప్రజమాదరమున నందాదిజనంబుల ఖేదముబాసెౕ
సాదరమున తనసోదరుడును బిలభేదోపలనిభుబ్రీతి నుతించెౕ॥

గీ॥ నిష్ఠురంబగు ఫణిచేత నేడువిడువ
బడియెనట భాగ్యమేమంచు బ్రాహ్మణులును
వచ్చియాశీర్వదించిరి వాసుదేవు
నాదినుడువులనర్పించి రఖిలసురలు॥

కం॥ అయ్యా క్రూరభుజంగము
నయ్యాన నినుజుట్టుకున్న సమయంబున మా

యయ్యా యేమని యంటివు
కయ్యారీయని యశోదపయ్యెదగవా॥

వ॥ యిట్లు పరమ సంతోషంబునం జెంది సుఖంబున్నయెడ॥

సీ॥ గోపాలకులగూడి గోగణంబులతోడ కాళిందితటమందు కాంతిమీర
నిద్రియున్నంత నీరజనాభుండు వనవహ్నిజనియించి వసుమతీశ
వారిపైగవిశిన వారింపజాలక వారిజేక్షుణుజేరి వారలపుడు
రక్షించుమనివేడ రాజీవనేత్రుండు తత్క్షణంబున ఘనదానవహ్ని

హారుడు బడబానలము మ్రింగుకరణి తనదు
మాయచేమ్రింగె దిశలన్ని మ్రోయజయము
వ్రజముకరుదెంచె గోపగోవ్రజముగొలువ
పటుపరాక్రమశాలి గోపాలమౌళి॥

వ॥ యిట్లు రామకేశవులు బాలవేషంబుల క్రీడించుచున్న సమ
యంబున॥

శా॥ చండాంశుండు కృశించు ధాత్రిగనియుం జెల్వొప్పగా జేతులం
మెండౌ యప్పులొసంగ పూర్ణయయినం మేలంచు దావేషినం
నిండా మోమటుజూపకున్న మరి నీనీతింకెకా యంచునా
చండాంశూత్తమ దూతనం పెనన గ్రీష్మంబంతటన్ వర్ధిలెన్॥

గీ॥ పవలు బహుళమయ్యె పర్వతివనములు
దవహుతాశిచేత దగ్ధమయ్యె
నదినదంబులింకె నధికరజంబయి
పుడమియందు సస్యపుంజమాగె॥

వ॥ అట్టి గ్రీష్మకాలంబున కృష్ణుండు బృందావనంబున నుండు
టంజేసి వసంత సమయంబునుంబోలి పల్లవితకుసుమితఫలితలలిత వన
ప్రదేశంబును, వనప్రదేశజనిత సరసిజముకుళాగ్ర సంచరచ్చరీక సమా
చితానావధూరీకృతనారీజనంబునునైన బృందావనంబున రామకృష్ణులు
గోగణానుచర సమేతులై క్రీడించుచున్న సమయంబునా,

నాటరాగం.

ధరాధిపావన వినుము మురారిచరితము సురాదులకు బహు చో
ద్యముగనుగొన॥ ధరాధి॥

ప్రలంబుడనునొక పలాశనుండటు చలంబుమీరగ జనుదెంచి
యుతా। దురంబుశేయగ తరంబుగాదని ధరావరుని యనుచరులతొ
నాడెను॥ ధరాధి॥

రమావహుడు వానిమాయనుగనుగొని కుమారహితుడై సఖుడా
రమ్మని। యమాయికునివలె సఖులక్రీడలు క్రమానసల్పెను కడపట జం
పను॥ ధరా॥

హలాయుధుండా యిలాపతియు సమబలాలబంచుకా బలుమో
దముతో। శిలా కందుకములలావు బోరినాడియు హలాయుధునితో
హరియిట్లనియెను॥ ధరా॥

జయాపజయములు చాలగలైనిక వయారముగల్గె పిన్నావాక్రీ
డా। న్నయా సల్పుదామనియెక్కెను తాదయాదృష్టి శ్రీరామాఖ్యుని
పై॥ ధరాధిపా॥

తోయజనేత్రుని తృణావరుడట ప్రమోయగజాలక మోసమందె
నని। డాయకరాముని దగ్గరిగొని దైతేయుడు భద్రాద్రీశుని విడిచెను॥ధ॥

వ॥ యిట్లు క్రీడాకల్పిత వాహనుండై ప్రలంబుండు బలభద్రుని
గొనిపోవుచూ.

సీ॥ ధరణీధరముకన్న గురుభారమైనట్టి హరియసంగనుగొని వెరచివాడు
మేరుశృంగాకృతి తోరంబుగాదాల్చి శిరినిగొనిపోయె శీఘ్రముననను
హలధరుండనువాని పలలాశియని మదిచింతించి వెరుపక చెదలుముట్టి
గొనిపోవురక్కసు కోపంబుతో జూచి శిరము బట్టగలంగ శిరిముష్టి

బొడిచెనంతట వాడును పుడమియందు
పవనిహతి పర్వతముభాతి బడియెనొడల
రక్తమొలుకంగ వాగ్రబోయుక్తముగను
రాముడప్పుడు విచ్చెశెధామమునకు॥

వ. యిట్లు ప్రలంబుని వధియించి వచ్చిన రాముని౦గని సురలు కుసుమవర్షంబుగురిసి రంతనిశాసమయంబగుట బలరామకృష్ణులు వేణునాదంబులు జెలగ గోపజన జేగియ్యమానులై గోష్ఠంబు ప్రవేశించి సుఖంబుండిరంతా॥

క॥ వర్షాగమంబు హెచ్చెను
కర్షకమనములకు సర్వకాలమదమగుచు౯
హర్షమయి చాతకాళికి
మమర్షంబయి హంసపంక్తి మదిభీతిల్ల౯॥

శా॥ కాంతారంబులదావ వహ్నులరిగెం గాదంబనీజాలముల్
వింతై దక్షిణగాములయ్యె మెరుపుల్ విత్తేశునాశందగె౯
సంతాపంబులుబాశె భూజనులకుం శక్రాయుధంబ స్తగి
ర్యంతాశంగనుపట్టి మారుతము పూర్వాశాభవంబైదగె౯॥

సీ॥ రాజహంసలచిత్తరాజిభీతిల్లెను రాజహంసలచిత్తరాజియలరె
పద్మాకరములన్ని పరిపూర్ణతవహించె పద్మాకరములన్ని ప్రభర
హించె। వనచరాళికినెల్ల వైభవంబైదోచె వనచరాళికి మనోవ్యథ
జనించె। ద్విజరాజకరములు దీనతవహియించె ద్విజరాజకరములు
దిశలుమించె।

సస్యములు నంకురించె ప్రశస్తముగను
నదులు ప్రవహించె పాంథహృద్వ్యథజనించె
తనదుకరముల రవిగాలిన వనముమరల
నిచ్చెననగను జగతిపై హెచ్చెవానా॥

అట్టి వర్షాకాలంబునా॥

మధ్యమావతి రాగం.

వనజదళాక్షుడుగన బృందావనమున మేలుఘనాఘనమైరియొప్పెన్। ఘనమునిజన సంఘంబును చాతకగణము ముదంబునగనుగొని వేడగ॥వ॥

విన మోహనమా వేణునాదమట ఘనగర్జితమై కమనియ్యంబగు తనహాసము సౌదామినిగా శిరమునగల పింఛమ్మును హరిధను వుగ। వనజ॥

కరుణారస దృక్కాంతిసుధారస కణములువార్షిక కణములు గాగ । వరభద్రాచలహారి మునిచాతకదురవస్థల బోదోలగజాలిన ॥ వనజ

కం॥ శ్రీవల్లభుడయ్యెనుతా
నావులవృషభముల లెస్సనచించె శుభం
బావహిలవర్ష సమయ
శ్రీవనితను బూజచేసె చిరతరభక్తి॥

వ॥ యిట్లు కృష్ణుండు విహితవిహారంబుల వర్షాకాలంబు బుచ్చెనంతా.

కం॥ వచ్చెశరత్కాల ముతటి
దుచ్చయములుబాయ నురుములు డుగవనముల్
హెచ్చుగ జొంపములైదగ
విచ్చెను మేఘములు గగనవీధిన రేంద్రా॥

ఉ॥ రాజు దివంబునన్మెర శే రాజులకెల్ల మహోత్సవాదినీ
రాజన సంతతుల్ జెలగె రాజసహోదరి శారదాంబికా
పూజలుధాత్రిపై జనులు పొల్పెసగ సకలార్థసిద్ధికై
రాజకులీనజేసిరి ధరాపతులుం జయయాత్రలై రొగి॥

అట్టి శరత్కాలంబునందూ॥

గీ॥ అలరువిలుకాడు తనచేత చెరుకువిల్లు
బూని కరకమ్ములైదును దానగూర్చి
మానమువహించు బలములబూని విరహి
జనజయార్థము వెడలెను జగతియందు

వ॥ అట్టి శరత్కాలంబున గోవిందుడు బృందావనంబున గో బృందమ్ముల మేపుచూ.

రేగుప్తిరాగం.

వేణునాదముజేసెను । గోపాలుడపుడు విబుధాలునుతిశేయ

నూ । వేణునాదముజేసె కృష్ణుడు నాణెముగ గ్రావాగ్రమ్ముందున పాణి చేకాళిందితీరజ వేణువందియు జాణతనమున॥ వేణు॥

కర్ణావతంసిత కర్ణికారశోభగండ భాగద్యుతిగదలుకొనగ తన । వర్ణనియ్య భ్రూవిలాసము వామభాగానతె మొగంబున జెన్ను మీరగ వామకరమున చెలువుగావంశము ధరించియు । అపటికరమ్ము దులాంగుళి చతురత్వమేపుమీరగ స్వరము లింపుగాబాడుచు । డాపదంబున భద్రనగపతి సాపినిల్పిన పదనఖద్యుతి శ్రీపయోజాతాక్షి యురమున శ్రీపటీరము చెలువుదెలుపగ॥ వేణు॥

వ॥ యిట్లు హరి వేణునాదంబుచేసిన మారవికారహేతువగు తద్గీతమాలించి గోపికలు మక్కువయి పిక్కటిల్ల చిత్తంబులనుత్తలపడుచు తమతమ పొత్తుకత్తెలుందామును పదుగురేగురు తుటిములు గట్టికొని బిలిబిలి ముచ్చటలకుం జొచ్చెరపుడూ.

కాంబోది రాగం.

చూచితివా చెలియా నీవూ । సుందరాంగుడైన శౌరిని । భాసురముగ వేణునాదము జేసుచున్నాడాల వెంబడి॥ చూచి॥

చక్కరాకన్నాను మిక్కలి చొక్కమౌ తనయధరామృతముచే మిక్కలి వంశామునింపుచు సొక్కజేసె మనలందరిని॥ చూచి॥

రాజీవనేత్రిరో వినవే । రమ్యమైన బృందావన । భూజాములుపల్లవింప పొల్పుగా బాడుచున్నాడు॥ చూచి॥

సవ్యాపసవ్యములాచే సరసమైన భ్రూవిలాసముచే । భవ్యమైననటునీ భంగి బాగుగానాడూచున్నాడు॥ చూచి॥

చిత్తామునిలువాదునాదు చెలియ కృష్ణుని వేణునాదము । మెత్తాగ వీనులసోకిన తత్తరించు నేనేమి సేతు॥ చూచి॥

వాతోడూతా రావేనీవూ । నలినాయతాక్షి కృష్ణుని । ప్రీతితోడబల్కరించి ప్రేమ భద్రాద్రినిలయుని గలిపెద॥ చూచి॥

మ॥ అనియిబ్బంగినిబల్కి గోపికలు కామానందమింపారగా
జని గోవిందునిడాసి మూగసములం సంతుష్టులై నందనం

దను నాలింగనమాచరించి పిదప౯ దామోదరు౯ రాముని౯
గని యానందముతోడ నీట్లనిరి తత్కాంతామణుల్ ప్రీతితో౯॥

కాంబోది రాగం.

చెలులార గనుగొంటిరే। అలరువిల్తునికన్న చెలువైన రూప
ముల విలశిల్లుచున్న మనబలరామ కేశవులు॥ చెలులార॥

నలిననీలోత్పల వనమాలికావస్త్ర కలితులై శిఖ పింఛ కమని
య్యులై విలశిల్లు గోష్టమను విశదరంగమునందు కలిమికవయానటా
కారులౌ ధీరులను॥ చెలులార॥

పలుమాటలింకేల పరికింపగావినుడు యిల నేత్రయుగమున్న కలి
మిమనకూ। బలరామ కేశవుల బరికించుటయొనుండి యిలనింతకన్న వే
రేల జన్మఫలంబు॥ చెలులార॥

మనకింత లేకుండ వనజాక్షు కెమ్మోవి ఘనసుధారసమంతా కాం
క్షగ్రోలీ। పెనుమోతమ్రోయు నీఘనవంశ మేమేమి తనపూర్వజన్మమున
తపమాచరించినదో॥ చెలులార॥

కాళిందిజలముచే గన వేణువింతయ్యోగాన భద్రాద్రీశుగాంచి
ప్రేమా। కేళిసల్పును హంసపాళిరావము పాటనాళీకపుల కూర్మిజాల
కరములుగాగ॥ చెలులార॥

క॥ హరిభక్తుని కులజులు
పరమానందంబునొంది బాష్పాకులుతా
వరుసతగుల పూదేనియ
లరిమురిగురుసునదె గంటిహరి గానముచే౯॥

పున్నాగ రాగం.

వింటివా వో చెలియా। యీముద్దుకృష్ణుని గంటివా వోచెలి
యా। వింటివాకాళిందితటి నాతోంటిజ న్మపునోముఫలముల పంటచే
జన్మించినను యీవెంటనానుదు శౌరి యధరము॥ వింటి॥

కాళిందితటినా వేణువై పుట్టినజాలు నింతటిసా। బాలరో గో
పాలునధరముగ్రోలు వంశముగాగ నిలసేలీల నోమగవచ్చునో నవలీల
నో మెదదెల్పుమమ్మిక॥ వింటి॥

వనితకృష్ణుడు ఘనమనీ । యీ వేణురావము వినియు గర్భితమ నివనీ । గను మయూరములాడుచున్నవి కాంతరో హరిపాదచిహ్నిత వనము సురపురికన్న మిక్కిలి వజ్రయుగములచేత భాశిలు॥ వింటి॥

సురపురంధ్రులిప్పుడూ । నాకసముననందున వరులగూడుకా నొప్పుచు మురళిరావము చెవులసోకిన మరచిమేనులు నీవులూడగ వరు లయంకములందు వివశత వ్రాలిశిగ్గులు మాలినారదె॥ వింటి॥

కానలోపలి మృగములూ । వేణు రావామృతము గానమున గాబోలూ । మేనులెల్లనుమరచి చూడ్కులు మానుగా భద్రాద్రివా సుని మేననిల్పెనుగాన చతురతలేని జాతుల భ్రమజేశెను॥ వింటి॥

ద్వి॥ కనుగొంటివేనీవు కంజాయతాక్షి
వనజరథాయక వజ్రాంకుశాది
వనిలోనకృష్ణుని వంశనాదంబు
విని వత్సములుపాలు విడిచి దూటకాయును
కనురెప్పవెయ్యక కంజాయతాక్షు
గనుగొని గోవులకరమొప్పగాను
వినబడగను హరి వేణురావంబు
మోములెత్తగ బహు మోదంబుతోడ
రోమంథములుమాని లోకేశుహృదయ
కమలంబులనునిల్పి కమనియ్యముగను
విమలగానామృత వృష్టిదేలాడు
కనులనానందాశ్రు కణములురాల
గనగబ్రతిత పశుగణములభాతి
గనుపట్టుచున్నవి కంజాయతాక్షి
వినుమేనుజెప్పెద విశదంబుగాను
ఖగములు పీనులగాన మాలించి
నగములపైనెక్కి నలినాయతాక్షి
రూపంబు హృద్వీధి రూఢిగాదాల్చి
యేపుమీరగను సర్వేశునిజూచి

మునులకై వడితాము ముదమునజొక్క
గనుగొనవెనీవు కరిరాజయాన
ధారాధరములు శ్రీధరునిరూపంబె
సారంబుగావిని సరసపుష్పముల
వానలుగురిశియు వరుసతో తనదు
మేనుఛత్రంబుగా మింటనుజేసి
నీడగావించెను నీరజనేత్రి
చూడుము చంచిత సుందరులాను
మంచిఫలంబులు మమతతొ చేత
నుంచుకొ తమకొను లాటాడగాను
శౌరికిచ్చెదరదె చంద్రాస్యగనుము
వేరేలజెప్పగా వెలదిరోగిరులు
జలములయ్యెనుజూడ జగతీ జలములును
లలితపల్లవములై రాజిల్లెగనుము
శౌరిగానామృతము సారాప్తివలన
వారిజాననలార వత్తురేచూడా॥

వ॥ అనియిట్లుబృందావనంబున విహారించు గోవిందుని సందర్శించి మందయానలు కందర్పబాణభగ్నహృదయలై యేకాంతంబున తత్పర తంత్రలై యుండిరంతా.

సీ॥ ఉదయించినదిమొద లుగ్రాంశుడస్త్రాద్రి కురుకుటచేదక్క ఖరకరత్వ
మంబినాధుడా శంభుడు ఫాలమందగ్ని దాల్చుటదక్క నుగ్రశబ్ద
మహీరాజశాఖ శ్రీమహిళాకుచాద్రుల దాపుజెందుట సర్వవ్యా
పకత్వ। మమరెసురేంద్రుడు మహికిక్రొదైవచ్చి కూసెను చవిచేత
గాసిజెంది।

యిట్టివారలు చవిచేత గట్టబడిరి
కట్టితనమేలనని జనులట్టివణకి
చెలుల చనుగట్టులను చాటుజేసుకొనుట
మనిమొ గాకున్న జగమంత మడియకున్న॥

గీ॥ హిమముచేత హరుడు శ్రమమునొందగ లేక
మేన హస్తిచర్మమూని గరళ
మూనె భస్మమంత మేనదాలిచె దాన
దరుగకున్న చలియె తావుజేసె॥

వ॥ యిట్లు నితాంతంబైన హేమంతకాలంబున తొలుదినంబున నందుమందగల మందయానలందరు ప్రొద్దున మేల్కాంచి కాళిందీత టంబుజేరి యందు జలకంబులాడి సైకతంబున కాత్యాయనీరూపంబు జేసి పరిమళితకుసుమంబులర్పించి, శ్రీగంధంబలంది, ధూపదీపంబులిచ్చి బహువిధోపహారంబులు సమర్పించి తల్లీ ముల్లోకంబులకు వల్లభుండగు యదువల్లభుండు మాప్రాణవల్లభుండైననాడు నుల్లంబులుపల్లవింప కొల్లగా పాలనేత జల్లులాడి జాతరసేయుదుమని ప్రీతిపూర్వకంబుగా చేతులెత్తిమ్రొక్కి మాసవ్రతంబు సల్పిరంతా.

క॥ కాంతాజనంబులందరు
సంతసమున నుదయవేళ సంరంభమునం
వింతగ నలంకరించుకొ
చెంతల సఖియలనుజేర జేరుచు వేడ్కన్॥

సీ॥ యమునాతటముజేరి యబ్జాతనయనలు పద్మాక్షుబాడుచు పరమభక్తి। విజనస్థలంబుల విడిచియువలువలు లాకలై తమకెందు శంకలేక । వనజాక్షుబాడుచు వనములలోజొచ్చి వనవిహారముశేయ వనజనాభు । డతిదూరగుండయ్యు నదియొరుంగుటజేసి చెలులగూడి యువచ్చి చెలువుమీర ।
కదలకుండనిహారల కన్నుసన్న
నిల్పి మెల్లనపదమిడి నీరజాక్షు
డదనుగోరుచు యడయడ నాచిలేచి
డాసి వలువలు దొంగిలె భాసురముగ.

కాంబోది రాగం.

వలువలంది కృష్ణుడపుడు వనుమతీజమెక్కెను । చెలులరాకుడనుచు తనదు చేతిసన్నల నిల్పికాంతల॥ వలువ॥

మదగజేంద్ర గారవమున మంజులంబుగా । మదవతీలలామల యభిమాన పేటికలైనయట్టి॥ వలువ॥

గోపకాంతలు పందుగలను కోర్కెమీరగా । శ్రీపతినిఘూడు వేడ్క చెలువుమీరగ దాచికట్టి॥ వలువ॥

బారు పదసరోజ మంజీరలగ్నవి । స్ఫారసారసాంచలామ వార ఘటితమైనయట్టి॥ వలువ॥

ప్రణయకలహమునను పతులు పరగవేడగా । రణముశేయ భద్రశైల రామచంద్రుడు గొన్నయట్టి॥ వలువ॥

వ॥ యిట్లు వలువలుగొని మహీజంబెక్కిన కృష్ణునింగాంచి యంచయానలిట్లనిరి.

ఘంటారవం.

వలువలుగొనిపోవవద్దు శ్రీకృష్ణా । చెలులమానములుగొన జెల్లాదు శ్రీకృష్ణ॥

యిలనుపురుషులు జలరుహాక్షులు జలములాడేటివేళవచ్చియు చలముచే వస్త్రములుగొన్నను చులుకనౌదురు బుధులసభలను॥వలు॥

బహుజీవనముతోడ భాసిల్లుటిదియో । అహాహా గోత్రమునిల్పి హర్షించుటిదియో । మహియుద్ధరించుటా మనుజసింహుడవయ్యు నహితుబలినిబట్టి యరికట్టుటయోగాక । బహుగజరాజుల గెల్చుటోయిది పరగగా గురునాజ్ఞశేయుటా బహుబలప్రఖ్యాతి గాంచుటా భళి ప్రబుద్ధత కల్కితనమో॥ వలువ॥

కొంటివి వలువాలుగొంటివి మమ్మూ గొంటివి మనములు గొంటివి శిగ్గూ । గొంటివింక నేమికోర్కెగలదో నీకు వంటారిగావచ్చి వన గూర్పజూచెదు । యింటివారలువిన్ననీ మాతంటశాపగజాతు రింతట కొంటెతనములుమాను నిన్నిక కొంటెవని యెరిగుంటిమయ్యయో॥వలు॥

రాజాస్యలమమ్ము రాపాడుటదియేమి । రాజధర్మమ్మునీకు రాజీవనయనా । రాజానకెరిగించి రాజెల్లునా నీవె రాజవెధరకెల్ల రమ్య

భద్రాద్రీశ । తేజమానీవిట్లు జేదన భూజనములో పిన్న పెద్దలు పూజని
య్యెడ వనరుకాంతలలో జరించిన రాజసంబటె॥ వలువ॥

మ॥ అనియిట్లంగనలాడినన్విని మహాహర్షంబుతో నందనం
దనుడా సుందరులందరున్వినల సన్మందస్మితాస్యుండునై
య్యనియెం భామినులార దూరెదరు మీాయందేమి నేరంబులే
దని నాచెంతకువచ్చి పుచ్చుకొనుడే నట్లిచ్చెదం చేలముల్॥

వ॥ అనినవిని యండజయాన లొండొరుల మొగంబులుజూచు
కొని మర్మోద్ఘాటనంబులగు మాటలకు మారుబల్కలేక నగ్గలంబైన
సిగ్గుచే కంఠప్రమాణ జలంబునందుండి డోలాయమానమానసలై
యిట్లనిరి.

సీ॥ మాచేలములుగొన మర్యాదయేనీకు మహినల్పుడవె మరుగుగలదె
కాంతాజనంబులు కడువేడ్కజలకేళి సలుపంగవత్తురే జగతిపురుషు
లటువచ్చిరేనియు యిటులవింతలుశేయ కుటిలురైదలతురే కువల
యమున । మటుమాయలెన్నన్నొ మరినీదుతలబుట్టె హాటమేల నీ
తోంబ నయ్యకృష్ణ ।

వచ్చెదము చీరెలివ్వుము మచ్చికలర
నిచ్చెదము నేమిగోరిన యెటులశరణు
జొచ్చెదము జోరుమన్నను సోబగుమీర
మెచ్చి కృపశేయుమయ్య యో సచ్చరిత్రా॥

ద్వి॥ అనియిట్లుబల్కిన నంతకృష్ణుండు
వనజాక్షులార యోవల్లభుడధిపు
డౌటకీతపము మీారాచరించెదాగు
కౌటిల్యమును లేక గట్టిగ దెల్పు
డెవ్వనిపైకోర్కె లెవ్వానుమీాదు
జవ్వనంబున కెన సరసుడెవ్వండు
యెవ్వనిపైమోహ మింతగామీాకు
నివ్వటిల్లెడుకూర్మి నెమ్మదితోడ

నెఱుగంగ జెప్పరే యేనన్యుడాన
మఱుగేలనన్నను ముదిరాక్షులపుడు
మాకుబల్కక లేక మారునిబారి
జేరియున్నంతట చెలువుడిట్లనియె
నాకు దాసులరయ్య నాయాజ్ఞమీరు
గైకొనినడచిన కమలాక్షులార
నంబరంబులుమీకు నపుడేనిత్తు
నంబువుల్ వెడలిటు లరువుండనిన
చలిచేతవణకుచు జలజాతముఖులు
నిలువనేరక సామినీవేయటంచు
వెడలుదమందరు వ్రీడచేనొకరు
వెడలగూడదటంచు వివశులైచాల
తడబడుచుందురు దయమాలెశౌరి
వెడలకుండిననింక విడుచునామనల
తడవేలమనదె యీతప్పనువారు
కడువేడ్క వెడలిరి
సరగున జాణతా సఖియలముందు
నిడుకొని నవ్వుచు నీరేజనాభు
కడకేగిముందట ఘనఘనాంతస్థ
శంపాలతలభాతి చెలులుండజూచి
సొంపుగుల్కుచుబల్కె శుభచరిత్రుండు॥

కేదారగౌళ రాగం.

శిగ్గేలనిటువచ్చి శృంగారవతులార చేలాముల్ గొనిపోండీ। కరముల త్తియు చెలగుచు మ్రొక్కుండీ। శిగ్గులేలనే బాల్యమాదిగ నెగ్గులేకను నాతోనాడరే తగ్గనాధుని గోరకిటువలె మొగ్గుగల్గిన వ్రతము శేతురే॥ శిగ్గేల॥

యెఱుగాన మీమర్మమెపుడు మీలోన దిరుగుచుందుదు నాకు దెలియకుండగ మీరు। సరగునను వ్రతనిష్ఠలై యిటుజొరుదురే జల

ములను చీరలుదరులబెట్టియు పరులగానక పురతురే తమ మానుమం
బులు॥ శిగ్గేల॥

మీరాకాత్యాయని వేలరా దప్పగజేసి యారీతి నెరామెద రా
రాడిజెందగ। గోరుడికి నన్నైన మీరలుగొబ్బునను వ్రతఫలములిచ్చె
దను సారసాక్షులు కరములెత్తిటుజేరి మ్రొక్కిన చీరలిచ్చెద ॥ శి ॥

అనినాకృష్ణునిజూచి ఘనవేణులందారు వనజాక్షుదర్శింప వ్రత
ఫలంబులు నబ్బు। ఘనుని శ్రీభద్రాద్రినిలయుని కరుణగల్గిన నేమియు
నికరవనజములు శిరమునను జేర్చియు వచ్చి మ్రొక్కిరి సచ్చరిత్రలు॥ శి॥

సీ॥ వచ్చిమ్రొక్కినయట్టు సచ్చరిత్రలజూచి లచ్చిరేడెదలోన మెచ్చివలు
వ। లిచ్చియిట్లనియె మీయిచ్చయెరుంగుదు పచ్చవిల్తుకుకోపమె
చ్చి శరము। గృచ్చిబాధలశేయుజొచ్చిన ననుగూడనిచ్చగల్గెను మి
మ్ము వచ్చనేల। చెచ్చెరమిముగూడక మచ్చికతో నుత వచ్చెదచం
ద్రిక లెచ్చినపుడు।

ననుచువారలతో బల్కి వనజనాభు
డంబరంబులు కృపశేయడంబుమీర
కంబుకంఠులుదాలిచి సంబరమున
నంబుజాక్షుని జూచుచు నరిగిరప్పు ॥

వ॥ తదనంతరంబ యొక్కనాడు శౌరికాంతారతీరంబున గోగణం
బుల మేపి నీరుద్రావించి తరుల నీడలనున్న తరి గోపకుమారులొకలిగొం
టిమని విన్నవింప జన్నిగట్టుల వన్నెలాడులపై వెన్నుండు ప్రసన్నుండై
యిట్లనియె నీవనంబున చతురానన సదృశులగు విప్రులాంగీరసాహ్వ
యా సత్రంబున సల్పుచున్న వారు మీరువారికడకేగి మాపేరులుగ్గడిం
చితిరేని మీకోరికె లీడేరుననిబంపినంజని విప్రోత్తములారా యా
కాననంబున బలరామకేశవు లాకలి యన్నంబుకయి మమ్ముబంపిరన
వారలనుకంపలేక తెంపరులయి యన్నంబు బెట్ట సమయంబుగాదనిన
మరలి వచ్చి విన్నవించినవారి భార్యలనడుగుమనిబంపిన వారలే తెంచి
విప్రభార్యలతో విన్నవించిన నాయంచయానలు దంచితసంభ్రమంబు

న పంచభక్ష్య పదార్థంబులు కుంభంబుల నిడుకొని

రేగు ప్తిరాగము.

వచ్చిరప్పుడు వేగవనజాతనయనాలు వైభవములుమీరగా । మ చ్చికలరగ మగలుబిడ్డలువచ్చి యడ్డమువలదు వలదన ముచ్చటించక న డులు వార్ధికి నచ్చురీతిన సచ్చరిత్రలు॥ వచ్చి॥

వనచరూలకు ముఖ్యవాసా శోభనాశోకవసుమతీజముకిందనూ । తన చెలికానిపై దయమీర నొక కరవనజాతమునుంచీ । వనజా మొక్కటి వేరుకరమూనదాలిచి వరలీలనుచూచుచునూ । ఘనముగాకొ ప్పునకు నందనికాలమేఘ సమానమౌ ముంగురులు మొగమునుచం ద్రుపై పైబొరలుచుండెడి హరినిగనుగొన॥ వచ్చి॥

పసిడివన్నియగల పటము చెంగులుపోసి మిశిమిమీరగగట్టి యూ । నశితాబ్జములిరు దెస కర్ణపుటములకొస బాగుగబెట్టియూ । పసమీరతలచుట్టు వెన కేకి పింఛాము శశిమీరగాజుట్టియూ । కిసల యంబులు పుష్పములు పొల్పెసగదాలిచి వీనులందున రసికుడాభద్రా ద్రి నిలయూని రాజసముగనుగొనగ వేడుక॥ వచ్చి॥

గీ॥ ఇట్లువచ్చి కాంతలింది రేశునిజూచి
హృదయజనితతాప మొదవకుండ
నతనిరూపమెల్ల నాలోకనములచే
దావిశాంతలయిరిదైతలపుడు॥

వ॥ యిట్లవారితకామలయివచ్చిన వారిచేతుణలంగినుంగొస హ రియిట్లనియె.

కేదారగౌళరాగం— లెవ్వడుశీలంబులెవ్వడువహ్వా.

వచ్చితిరా నన్ను జూడ వనజాతనయనలార । యిచ్చేదగోరూడి మీరలకిష్టార్థములెవ్వియైన॥ వచ్చి॥

మచ్చకంటులారా మీకోటి సచ్చరిత్రలుగాంతురు నాసేవమె చ్చినామది నిహాపరములిచ్చి వరాల మెచ్చుచుందు॥ వచ్చి॥

మంగళామే మీకిపుడు మగువలారా మీరేగుడిండ్లకు । మగ లుమీతో యజ్ఞసంపూర్ణము మమతజేయాగోరియున్నారు॥ వచ్చి॥

అనియిట్లా శౌరిబల్కగ నంగనాలందారువిని । వనజాక్షులు టులా బలుకావచ్చునా మామొదనదీ వచ్చి॥

మగలు బిడ్డాలు సోదరూలు మమతాలో మాకడకూవచ్చి తగను మీరేగనన్న మీపాదతామరసముల దరిచేరితిమి॥ వచ్చి॥

మగువలాయిాలాటి వాడీమాటాల నాచాగదగునా ॥ తగదు దాసీజనులగామమ్ముదలచిగైకొను మనవినియిట్లనిరె॥ వచ్చి॥

నావద్దానున్నారు మీరాని నాధులుగారు సురలు మిమ్ము । భావింతురు నాయంగసంగము భవ్యరాగజనకముదలప । గావునాభ ద్రాద్రివాసు కైంకర్యాధ్యానా కర్ణనగానములను మానసములబూ ని నన్ను జేరెదరటుపై॥ వచ్చి॥

సీ॥ యిట్లుబల్కియు శౌరియింతులు దెచ్చిన భక్ష్యభోజ్యంబులు పాయ
సములు। చెలులగూడియు తానుచెలువొప్పభక్షించి చెలగుచునుండె
నుశ్రీశుపేరు । నుడివి భిక్షముపెట్టను నుడుగని కైవల్యపదము నొందు
మరండ్రుప్రాజ్ఞులెల్ల । నట్టిశౌరికిభక్తిబెట్టి యన్నము తమదారలు
మిగుల కృతార్థులగుట

యెరిగివిప్రవర్యు లేకాంతములచాల
చింతనొంది తమరువింతజెంది
కంతుజనకుమాయ సంతరించగ నెర
మింతజడులమైతి మెటులననుచు ॥

ద్వి॥ అయ్యయోమనకింత నజ్ఞానమేల.
తొయ్యలులతోసాటి దూగలేమైతి
మెటు హరిగాంతుము యేమిదుర్మార్గ
నటులమైతిమి మననైష్ఠికంబేల
తపమేల వ్రతమేల ధర్మంబులేల
కపటాత్ములకు యజ్ఞకర్మంబులేల

జపదానకర్మముల జేయని కాంత
లపరిమితంబైన యట్టి కైవల్య
పదవి జెందిరి భక్తిప్రాబల్యమునను
అది లేక చపలత హరిగాన లేము
యెవ్వని మాయచే నఖిల మునీంద్రు
లివ్వసుంధరలోన నింపార మోహ
బద్ధులై యుందు రప్పంకజనాభు
బుద్ధి నెఱుంగని పురుషాధములను
మోహపెట్టక యున్న మురహరు మాయ
యే హరి యక్షేశు డెవడు మంత్రంబు
లెవ్వ డింద్రాదుల కీశుండు వాని
కేము ప్రముక్కాదమిపు డింది రేశు నాకు
ప్రేమతో ననుచును పృథ్వీశు పర్వ
లాతరి గాంచగా నరగకకంన
భీతులై యుండిరి ప్రేమతో నధిపా॥

వ॥ తదనంతరంబ సర్వదర్శియగు హరి యింద్రయాగంబు శేయ నుద్యోగించి ॥ తనతో విన్నవించ వచ్చిన నందునితో హరి యిట్లని యె ॥

మధ్యమావతి రాగం.

అయ్య యాగము శేయ నాయత్తులైనార లియ్యాగమున ఫలం బేమయ్య దీనం । జెయ్యదగినది యేమి శేయ సాధన మీశుడయ్యెండు వాడెవం డాగమోక్తంబో॥

శాస్త్రీయమో జన చారమో యిది తెస్స నెయ్యంబుగా నాకు నెరిగింపుమయ్యా । శాస్త్ర సమ్మతంబైన సర్వకర్మంబులు సత్ఫలంబుల నీవు సద్గతియు లేదా॥

అని యిట్లు బల్కు తన తనయుఁ గన్గొని నందుడనియె పుత్రక దీనిక ధిపుడమరేంద్రుం । డనిశంబున తనాజ్ఞ నంగీకరించి భువిఘనము గురియును దానగలుగు సస్యంబు॥

సస్యంబుఫలియింప సకలధర్మార్థకాంబుతో లెస్సగలుగును ప్ర జలుడస్సకుండెదరూ । నశ్యులయి యింద్రునకు వసుమతీశ్వరులెల్ల నై శ్వర్యకాములయి యాచరించెదరూ॥

కామలోభద్వేష కలితులైరెవరేని యీామఘము . శేయుకను యిలనుండిరేని । కామించి యశుభంబుగల్గు వారికిపుత్ర నివడుగజెప్పితి ని నిశ్చయముసుమ్మూ॥

కం॥ యింద్రుండు సంతసించిన
సాంద్రముగా వానగురియు సకలోర్వినిపా
ల్పొందగక సవభివృద్ధగు
మంద్రధరక సస్యమేసి మనగోగణముల్॥

చం॥ ధేనుగణంబు మేసి బలు తేజమునొందిన పాడిగల్గున
ద్గానిని మానవుల్ సురలుతాగి సుఖంతురుగాన పుత్రనే
నానగ భేదిశై వెరచి యా ప్తత జేసెదనన్న తండ్రితో
నానలినాక్షుడిట్లనియె న్యాయపథంబగు వాక్యసంతతిన్॥

సీ॥ కర్మంబుచేబుట్టు కర్మంబుచే మనుకర్మంబుచే జెడు కర్మజంతు । వులకు దేవతయయ్యె నుర్విని సుఖదుఃఖకారణంబయ్యెండు కర్మము లకు । దగుఫలంబుల నియ్యదా రాజని నిమ్మర్నుల కెవ్వాడుగాడు రాజు । గావున కర్మానుగతములౌ భూతంబులకు నింద్రుభయమేమి లావునేమి

పూర్వకర్మానుసారమై బొరయుకర్మ
ములను దప్పించుకొన లేరు మునులునైన
నవగనితరులజెప్పగా నలవియగునె
లోకమంతయు కర్మలో లొంగియుండ్రూ॥

గీ॥ దేహికర్మవశంబున దేహ మొందీ
విడుచు గురుమిత్ర రిపులను వివిధభావ
ములును కర్మంబు జీవుండుమెలగుకర్మ
వలన దేవతకర్మంబు వసుమతీశా॥

మత్తకోకిల

కర్మచేతను మెలగుచుండియు గాని దేవతపూజనల్ । కూర్మిజే
సెడువాడు భామినిగోరి యన్యునినాయకుం । ధర్మహీనత బాయుభంగి
నదాను విప్రుడు లేదశ । సత్కర్మచే రాజవనిపాలన కాంతుచే బ్రతు
కందగున్॥

వ॥ మరియు వణిజుండు కృషివాణిజ్యగోరక్షణంబుల శూద్రుం
డు బ్రాహ్మణసేవచే బ్రతుకవలయు నయ్యా సత్వ రజస్తమో గుణంబు
లుత్పత్తిస్థితి లయకారణంబులందు రజోగుణంబున జగంబుగల్గు దానప్రే
రేపింపబడి మేఘంబులుగురియు దానసస్యంబు ఫలియించు దానం
బ్రజావృద్ధియగు నింద్రుండేమి శేయగలవాడూ.

రేగుప్తి రాగం.

యేమిటికయ్యా యింకా । యీయింద్రునకయి బహుశంకా
తానుసింపనీతని కేటికిషని తామసించె నాత్రైన జెడునిక॥ యేమి॥

భూములుఖోవునోగాకా । బహుపురములూడును లేకా । గ్రా
మములుండవో మీకా । బహుధాన్యములున్నవా వీకా । భూమీధర
వనభూములదిరుగుచు కామించాలను గానుగొల్లలకు॥ యేమి॥

పశులమందలకు లీలా । ధర బ్రాహ్మణ పరులకుచాలా । అస
మాద్రికి బహుహేలా । మఘమాచరించ నదిమేలా । అసమానంబు
గ నఖిలవస్తువులు లెస్సదెప్పింపుడు వేగబంపుడిక॥ యేమి॥

హోమంబులు నేయింపూ । ద్విజకామంబులు దీర్పింపూ । సీమ
ము గిరిపూజింపూ । మతినిశ్చలతను శేవింపూ । కామముదీర్పగ కడ
జాత్యర్థముల కామోదముతో నన్నమిడుండిక॥ యేమి॥

గంధముకస్తూరిబూసీ । మేలందపుసొమ్ములు వేశీ । కందువ వలు
వలుదాల్చి । మీబంధువులతో భోంచేసి । సూదరముగ గోబృందాన
లగిరి వందనములు నానందత శేయుడు॥ యేమి॥

నాపలుకులు మదినమ్మా । గిరినారాయణుడనుకొమ్మా । దా

దాపక జెప్పితినుమ్యా । యిటుధన్యమాను జన్నంబూ । గోపభద్రగిరి
శ్రీపతిగొల్చిన పాపమొదవకను ప్రాజ్ఞధర్మమగు॥ యేమి॥

సీ॥ అనిపల్కుచున్నట్టి యజ్ఞాత్ముపల్కులు వినినందు డపుడువినయ
మొప్ప । మేలుమేలనిమెచ్చి మేచకవర్ణుని వాక్యపద్ధతిజేత వార
లపుడు। పుణ్యాహవచనముల్ పొలుపొందజదివించి భూసురోత్త
ములకుభోజనంబు । లిడిధేనువులకపుడిచ్చి పచ్చికలట నున్నంత కృ
ష్ణుండు చెన్నుమీర

శైలరూపంబుదాల్చి చెలులగూడి
తానుబూజించి శైలదత్త ప్రసాద
మారగించియు బ్రత్యక్షమగు నరువలె
గానుపించియు వారితోగలసిదిరిగె॥

ద్వి॥ వినుడి గోపకులార విశదంబుగాను
ఘనశైలమిది సదాఖిలులవేధించు
వనముబెట్టిన యట్టిమంజులాన్నంబు
దినిమెచ్చి మనములో దీపింపకరుణ
జేసెనటంచును చెలులతోగూడి
వాసియోగికిని వరుసగామ్రొక్కి
భూసురాశీర్వాద పూర్వకంబుగాను
వాసికెక్కినయట్టి వరధేనువులను
ముందరనిడుకొని మోదంబుతోడ
వందనంబొనరించి వరుసప్రదక్షి
ణమ్ములుగావించి నగమునకపు
డంబుజాక్షులగూడి యలరుచుతాను
మందకుజని నాలమందలతోడ
నంతయువిని యింద్రుడాశ్చర్యమంది
చండకోపంబున సంవర్తమేఘ
మండలిరావించి మరియిట్లులనియె
పెరుగులు నేతులు పెల్లుగాదాగి

యెరుగరు గోపకులింద్రుడటంచు
శౌరిజెప్పగ తాము శైలంబునిపుడు
మీరిపూజించిరి మేరలుదప్పి
బాలుని గురుదేవ బాహ్యనిమిగుల
శైలకాననముల చరియించువాని
పరిమాణహీనుని వరగుణశూన్యు
వరుజేసుకొని నన్ను వదలిరాగొల్ల
లవసియాత్మజ్ఞాన మనువిద్యచేత
గవయలేకను మునుల్ కైవల్యపదము
ఘనకర్మచయమను కలముచే పాప
వనధితరింపగా వాంఛించెదారు
తమసంపదలునమ్మి తామరసాక్షు
మమతచే వైరులై మద్యాగమిపుడు
విడిచిరిగావున వేవేగ నేగి
కడువిద్యుదములచే గర్జలచేత
వడిరాలవానచే వసుధగోజనుల
కడుమృత్యువశముగా గావించిరండు
నేను సురలనుగూడి నేర్పునై రావ
ణానేకపము నెక్కి యటువచ్చిశౌరి
మందలకొందల మందశేయంగ
నందంబుగా మీరలడుగుడటంచు
ననిపల్కి యింద్రుడయ్యంభోధరముల
ఘనసంకశిలనూడగా జేయనపుడు॥

సీ॥ మందపైజని శిలా సందోహములవాన పొందుగాగురియగా నందు గోప। బృందమ్ములప్పుడా మందలనుండియు తొందరపడి యెటు దోచకడవి। యందుండ మేఘముల్ దుందుసేయుచు గర్జలందం దిసేయార్తి జెందియడవి। యందుండిగోవుల ముందరనిడుకొని నం దివృద్ధులు జెందిభయము

లినగవులు మోమునందు న్రవ్వెల్ల శైలము తనలసద్వాల కెలదాలిచి చెకి తగోగోపాల పంక్తియురెల్ భళీయన॥ గోవ॥

తాతండ్రి రమ్మతల్లి । గోగోపాల వ్రాతముతోడగూడి । క్ష్మాతలంబుననుండుడీ మీరేతలంపులులేక గనుగొను శేతమంబున మీకు ప్రియమోజేతునట్టు నిర్భీతులై యుని॥ గోవ॥

చిన్నవాడనుకోకుడీ । భద్రాద్రి పతిధరమిన్నదనుకోకుడీ । పన్నుగన్నుకులశైలములతో నున్నకుంభిని బిడ్డనాకేమైన్న జెదరదు శంక తెలను తిన్నగా నిలువుండటంచును॥ గోవ॥

వ. అని యిట్లు బల్కుచున్న మందరధరుని పలుకులువిని గోగోపగోపికా జనంబులు నెమ్మనంబులనమ్మి పుత్రమిత్రసమేతులై జనార్దను కరుణామృతావలోకనంబున నాకలిదప్పిమాని కృష్ణకథా వినోదంబులు సల్పిరంత॥

ద్వి॥ హరిభుజదండంబు నధికమౌకామ
ధరగుబ్బశిఖరంబు తభీకరములు
దరులముత్యంబులు తరుణులహాస
కరరుచులరత్నముల్ వసుధాధరంబు
ఘనఛత్రమైయొప్పె కంజాక్షుచేతి
వనజాతమైదోచె వసుమతీధరము
ఘనరాజవైనొప్పు కమనీయభృంగ
మనబలభేదిచే నటబంపబడియు
నుడుగకజడిగాన నుర్వీశయపుడు
జడియకనుండి రిజగదీశుచేతి
శైలంబుచాటున చక్కగావారు
బాలులతోడను పశుగణంబులతో
సుత్రాముడపుడు చోద్యంబునొంది
గోత్రభంజనుడయ్యు గోత్రంబుచేత్రంబుచేత
వంచనబడియెగె వనదంబుతోడ

మించినసిగ్గుచే మేఘవాహుండు
నంతనాకసమంతనపుడు సూర్య
కాంతిచే నొప్పనుగని శౌరిగోప
జనములో నిట్లనె జడిమామెమీరు
మనితిరికొడుకులు మనమంద్రతోను
గోగణంబులతోడ కోర్కెమీరంగ
బాగుగావెడలుడు భయమేమిలేదు
అనిశౌరిబల్క వారందరాశైల
మునుండివెడలిరి ముదమొందుచూను
శౌరియప్పటిచోట శైలంబుడించి
భూరిపరాక్రమ స్ఫూర్తిచేనొప్ప
నందయశోద లానందంబుగాను
యిందిరేశుని కౌగలిచ్చియునుంద
పాడిరిగంధర్వపతులప్సరాలు
వేడుకసల్పిరా వేళభూజనులు
గోపాలకులఁగూడి గోవిందుడపుడు
యొప్పుమీరగ మందకేగెమేలొంది॥

వ. అయ్యవసరంబున కృష్ణు చరితంబులుదలంచి వెరగుపడి గోపజనంబులు నందునకిట్లనిరి.

కాంభోది రాగం.

నందనీసునుతుడు చేయుచెందమెన్నగా । నరవిందసాభవునకు నైనపొందుగాదు లెక్కశేయ॥ నంద॥

పూతనానుజంపె విఖ్యాతిగాని । భీతిగూల్చె మూడునెలల పిల్లడయ్యు శకటమిపుడు॥ నంద॥

వచ్చితన్నుగొన్న తృణావర్తుగూల్చెను । మచ్చికలర తనను రోలమూలగట్ట మద్దులుగూల్చె॥ నంద॥

పసులకాపులగాచుచూను బలుకుజేరెనూ । వెసనువత్సుజంపె

ఖరుని వేడ్క సంహరించెమూడగ॥ నంద॥

వర్షపలంబునునిమి మ్రింగె వనదవాగ్నినీ । సరభసరమున కాళియాహి సారముడిపి శూరుడగుదు॥ నంద॥

మనము జూడ శైలమెత్తి మందగాచెను । మనుజుడే భద్రశైల మందిరుడా నీసుతుండు॥ నంద॥

గీ॥ అనుచుబల్క నందుడానందమును జెంది
గర్గుమాట జెప్పి కమలనాభు
నంశమనుచుబల్క సంశయంబులుమాని
కృష్ణుగొలిచిరంత విష్ణుడనుచు॥

మ॥ తనకేలం గిరి యెత్తిగాచె వ్రజముం దామోదరుండంచు నా
ఘనవాహుండు త్రిలోకరాజ్యమదముం గర్వంబు జాలించి యా
వనజాక్షున్ శరణంబు వేడె సురభివ్రాతంబుతో గూడి తా
గనియెన్ పద్మదళాయతాక్షు మునిలోకత్రాణు నారాయణున్॥

వ॥ యిట్లుగాంచి పూజించి నిటలతటఘటితకరకమలుండై యిట్లని స్తుతియించె.

కల్యాణి రాగం.

కావలెకకమలాక్షా । కరుణజూచి కరిరాజరిపుశిక్షా । దేవదేవ నిన్ను తెలియాకనిటువంటి కావారమైనట్టి కార్యము జేసితి । యీవసుంధరలోన సుజనులగావ ఖలులనుజావజేయగ భావభవహర పద్మజార్చితనీవవై యుదయించినాడవు॥ కావలె॥

నావంటి వెర్రూలను । శ్రీవల్లభనీవు శిక్ష శేయనూ । కావరము లుమాని కడుపెద్దలరిగేటి త్రోవబోదురు బుద్ధిదోచిన జూచిన భావమున నేనొక్క లోకముగాన నేరక నృపులమనియెటు కావరంబులు దాల్చు మూఢులు గలుగుదురె నీమాయదెలియగ॥ కావలె॥

మగణుశేయలేరనూ । కోపముచేత మందమీాదవాననూ । ఖగవాహనుడ మేఘగణములతోడను పగదీరశిలలా నేమరగవషిం

ఛితి। జగతినాయక నీమహాత్మ్యము చాలాదెలియక జేసినాడను పగద లంచకు నీదుదాసుడ పరమకారుణికోత్తమాననూ॥ కావ॥

సరసిజాసనుడాదిగా। నీమాయదెలియజాలా రెరుకెన్నగా। ప రమజడుడనెంతో పరమార్థహీనుడ వరగర్వ నిష్ఠురవంచనశీలుడ। పరమపదగోవింద మాధవపద్మనాభ జనార్దనాహరి వరద కేశవవా సు దేవావందనము భద్రాద్రిమందిర॥ కావ॥

వ॥ అని స్తుతియించినవిని మేఘగంభీర భాషణంబులజిష్ణునకు విష్ణుండిట్లనియె.

సీ॥ సురలోకరాజ్యంబు సుఖముగా భుజియించు పుట్టంధుడవునిన్ను పా
సగవంచ। నను సేయదలచియు నయముగాజన్నంబు దప్పించితిని
నన్ను దలచకుండు। వారలెవ్వరు వారివారక దండింతు దండధారి
ని నయ్యుధరణి నెవని। గావదలంచినగావింతు నధనునిగావునవా
యాజ్ఞ గడవదగదు

నీవురాజ్యంబులోపల నేర్పుగలిగి
రాజ్యమదముసఁజెందక రమ్యముగను
శ్రీయుతుడవయ్యి ననుదలువు చెలువుమీర
శ్రేయములుగల్గు పొమ్మిక శ్రీసురేంద్రా॥

వ॥ అంతగోగణసమేతయై కామధేనువన యీశ్వరునిట్లనిస్తుతి యించె। దేవనీవుమాకు పరమదేవతంబవు। భూసురగోసురసాధుసం రక్షణంబుకొరకు నిన్నింద్రుం జేసి పట్టంబుగట్టుమని విరించి బుత్తెంచె నీవు భూభారనివారణంబుసేయ ననతరించిన హరినిస్తుతియించె నంతా.

సేగుష్టిరాగం.

అభిషేకమొనరించె నంభోజనయనూన కమరేంద్రుడు వేడ్కనూ- శుభకరంబుగ సౌరభముచే సురుచిరంబగు కామధేనువు విభవములన డు క్షీరములచే వేడ్క మీరనిలింప గణముతో॥ అభి॥

దంతీంద్రవరశుండదండనిభ గంగధారా శ్రీకరములచే । పింత గాసురమాతసురముని కాంత సంతతులెల్ల గొలువగ సంతసంబున శే షశయనున కెంతో భక్తినితాంతమతిమై॥ అభి॥

సురసిద్ధసాధ్యతుంబురు నారదాదులు హరికథలను బాడగా। సరగునను కింపురుష కాంతలుపరగ వీణలుదాల్చి యిరుగడ సరసిజాక్షు ని గొలువగా వరజాణలు గంధర్వబాడగ॥ అభి॥

పంచవాద్యములు మ్రోయించగ దుందుభులెంచి జనులుబాడ గా। పంచబాణుని జనకుపై సురలంచితంబుగ పూలుగురియ విరించి శంకరు లంబరములపైనుండి శిరములువంచి మ్రొక్కగ॥ అభి॥

భావించిసురనాధ పరమమునీంద్రులు బహుప్రస్తుతించాగనూ। దేవదేవుని శ్రాప్పగావర దేవమునినికరాధిపత్యము శ్రీవిజేసియు బల్కిర పుడు దేవభద్రాద్రి శయనును॥ అభి॥

గీ॥ యిట్లు గోపతిత్వమింద్రుడుజేసి గో
విందయనుచు హరిని పొందుగాను
డెందముననునిల్పి యిందిరాహృదయేశు।
నాజ్ఞవడసిచనియె నమరపురికి॥

సీ॥ నందుండుద్వాదశియందు స్నానముజేయయమున కేగిన నచ్చియపు
డు వరుణు । దూతగొంపోయిన భీతిచేగోపకుల్ మొరబెట్టివినియు
చామోదరుండు । వరుణుపాలికినేగి వరుసతోబూజించి నేనెటుంగ
ను యిట్టినీచకర్మ । నాభటుండొనరించె నలినాక్ష యీతప్పు
గావుమటంచును కడునుతించి ।
నందుసర్పించగొనివచ్చి నగధరుండు
పొందుమీరగతా వారలందరకును
బ్రహ్మలోకంబు మొదలగు ఘుమ్ములన్ని
జూపవారలు ముదమున జూచిరధిప॥
గీ॥ యిట్లుజూచికృష్ణు నేపుమీరగబ్రహ్మ
మనియువారలపుడు మనములందు

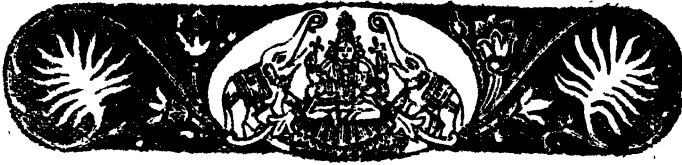
నిలిపిభక్తిసల్పి నీరేజనాభుని
దలచుచుండిరంత ధరణినాథా॥

శా॥ శ్రీమద్భూమిసుతాసుఖాన నలసత్పీతాబ్జమిత్రాసుర
స్తోమాధీశదశాననాననవనాస్త్రో శాగ్నిహోత్రాపరం
ధామాకామసహస్రసుందరలసద్ధారాధరాకారశ్రీ
రామాభద్రన చంద్రహర్మ్యనిలయా రాజీవమిత్రాన్వయా॥
ఖరాసురధరాధరా హరణకేళిరంభోళిసా
గరాంచిత శరాచరాచర సమస్తలోకేశ్వరా
సురారిముఖ దిక్పతిప్రణుతపాద పంకేరుహా
ధరాత్మజవరాటమాదయిత తారకాతారకా॥

గద్య, ఇది శ్రీరామచంద్రచరణారవింద విష్యందమకరందబిందుసందోహ
పాన మత్తమధుకరాయమానమానసపవనాత్మజ కృపాలబ్ధ కవితా
మాధురీధురీణ శారదావరప్రసాద సమాసాదితమనీషా ప్రాభవ
కాశ్యపసగోత్రపవిత్ర వీరరాఘవార్యపుత్ర సకలసుకవి
విద్వజ్జనకృపాపాత్ర శ్రీబోడెం కృష్ణదాసప్రణీతంబైన శ్రీ
మహాభాగవత పురాణాంతర్గత దశమస్కంధ
సంబంధ నందనందన చరిత్రంబను యక్షగాన
ప్రబంధంబునందు ద్వితీయా
శ్వాసము.

మంగళహారతి.

రామానీకిదె మంగళం। పరంధామా నీకిదే మంగళం॥
రామా రణరంగభీమారుసద్గుణస్తోమా రవికులసోమా శ్రీరఘు॥
శౌరీ కలుషవిదారీ విజితసురారీ కోదండధారీ శ్రీరఘు॥ రా॥
ధీరా త్రిజగదాధారా। వర మేరుధీరానీరదాకారా సీతాభి॥రా॥
శీలా నిజభక్తపాలా కనకదుకూలా జానకిలోలా పట్టాభి॥రా॥
శ్రీశా భద్రగిరీశా వరకృష్ణదాసా భద్రాద్రివాసా దశరథ॥రా॥

రామచంద్రాయనమః

నందనందనచరిత్రము.

తృతీయాశ్వాస ప్రారంభము.

శ్రీకర దుష్టఖరాసుర
భీకర సేనాసమూహ భేకగిశర్ద
ర్వీకరఖరశరభక్తవ
శీకర భద్రాద్రిధామ సీతారామా॥

వ॥ అవధరింపుము తదనంతరంబ పరిక్షిన్న రేంద్రునకు శుకయోగీంద్రుండిట్లనియె॥

సీ॥ తొవలమేల్కందువల్ తోయజాస్త్రిని చేతి శరములు విరహిణీశ్రమ కరములు। గురువిరహాగ్నిచే గుందియున్నచకోర సమితికి స్వాగత సమయములును। సాంద్రచంద్రాతపోజ్వలితములై విటవ్రాత దుర్దశలు శరన్నిశలును। అంతశారదాగమంబయ్యెను కందర్పురాక లై తన్మనుటీకయయ్యె।
పతియుకరమున తన సతిఫాలమునను
ప్రేమ కుంకుమ నామంబు బెట్టురీతి
ప్రాక్సతి మొగంబునను నిశాపతియు తనదు
కరములను రక్తిరంజించి గలిగెరాజు॥

గద్య. తదానీంవిరహజనజయకామస్య కామస్య పటకుటీరాగ్రస్థ శాతకుంభకుంభఇవ సుస్నిగ్ధః పాంథజనమానకాననందగ్ధ విభునామ

న్మథేన సంపాదితాంగార రాశిరివారు ఇః। కాముక కామినీజన
మృగయార్థమానీ తస్యమన్మథ వ్యాధస్యమోహానజ్వాలాకలాప
ఇవ దీప్యమానః విరహాజనధైర్యవల్లికా నిర్మూలనకరస్య
పంచశరస్య కరధృత చక్రమండల ఇవనిర్వక్రః।
చకోరనేత్రానందకరః శ్వేతకరః ఉద
యాద్రావజాయత.

శ్లో॥ చంద్రంత్వా లోక్యగోప్యః ప్రచలిత హృదయాస్వామినంద్రష్టు
కామాః। భర్త్రాద్యైరుధ్యమానా అపి సురమునిభిర్ధ్యేయ మానం
దకందం। కృష్ణం గోపాలనాథం శ్రుతిమధురతరం వేణుమాగీ
య్యమాణం। ప్రాపుఃత్యక్త్వా నివాసాన్ ఝడితిచయమునాప్రాం
తగం సంతతంతం॥

ఇట్లు జనుదెంచు సమయంబున॥

సీ॥ మగువలకొందరి మరుగిళ్ళలోనుంచి గానీకనుండిన రామలపుకు
హరిని మనోవీధి నాలింగనము జేసి జారుడంచున ముక్తిచేరిరధిప
అని మునీంద్రుడుబల్క నవనీశుడిట్లన విటుడటంచునకాని విష్ణుడను
చు। నెరుగరుముక్తికి నేరీతిజనిరన మునుజెప్పనే చైద్యముఖులు
నిలను।

వైరమున ముక్తిజెందరే వసుమతీశ
గానవగనైన పగనైన కరుణనైన
శౌరిపూజలు సల్పెటిజనులు నమృత
పదముజెందెదరనినమ్ము పార్థివేంద్ర॥

తదనంతరంబా॥

క॥ వచ్చిన గోపికలంగని
మచ్చిక కృష్ణుండుబలికె మధురోక్తులచే
మెచ్చెదరె మిమ్ముసభలను
యిచ్చటికేతేరజూచి యిద్దరలోనః॥

మ ధ్య మా వ తి రా గ ం.

యేలావచ్చితివే । ఓచెలులార చాలామెచ్చెదర । మెలెసింహవ్యా శార్దూలాదులుండు నిండేలరాత్రి రాజాలేగుడింళ్ళకు॥ యేలా॥

మేలుగను మీరరుగుదెంచినజాలు గానకతల్లిదండ్రులు బాలకులు మీమగలుమేరలుమాలిరని విడనాడరయ్యయో॥ యేలా॥

కులమెల్ల బాసి ప్రాణేశులబలుసిగ్గుదీసి । యిలనత్తమామల నలయించి యనుజాలచెలిమి మానముగోసి తలిదండ్రిరుచిమాన్పి । చులకసేయగ బాధులెల్లను నులుకుజెందుచు జారవాంఛల మెలగుదురె కులకాంతలెందున్ మేలనుచు లోకంబుమెచ్చునె॥ యేలా॥

నాథుడెరిగినా । దెగజూచు భూనాథుడుగన్నా । బాధాబెట్టును మామబోధపరచుకున్న నాధారమే లేదు యీధరతలవరీ । గాధవిన్నను తగువుసేయును సాధుత తలిదండ్రివిన్నను ఖేదమున తలలెత్తకుందురు మోదమా. నేరాలువిన్నను॥ యేలా॥

తనయులువిన్నా । వినయముసేయ దలచరుమిన్నా । ఘనబంధువులువిన్న కడబెట్టజూతురు జనములందరువిన్న చాలాచుల్కగజూతు రనయమున నిహపరములేదానందయశవులు లేవుగావున వనజనేత్రికి జారు జేరుటవంచనము మేలంచుదలచిటు॥ యేలా॥

మగడువెఱ్ఱైనా । నడువడిమేరదగ నేరకున్నా । వగజెందిపేదైన వరరూపిగాకున్న తగువిద్యరాకున్న సగదుడైనగాని । మగువలచే విడనాడరాదని మనువుజెప్పడె తొల్లిస్మృతులను మగడు దైవమటంచు నమ్మినమానినికి సుఖమిహపరంబుల॥ యేలా॥

మదిరాక్షులారా । యిళ్ళకుబోరె ముదమూలుమీర । మొదవులనరయుడు సదయాలపతులా తాకుదురూగనుండుడు విదితముగా నేడు । మదవతులు ననుగోరివచ్చితి రిదిగోరంతయుగాదు జనములు మదికిప్రియములుగాన నాకును మగువలచే ప్రియుగొల్చుటొప్పును । ధ్యానముచేత భద్రాద్రీశుగానాముచేత । మానుగాను విజ్ఞానముచే ననుగనుటచేతను

కడుధన్యులయ్యేరు । మీానసేత్రులు పూానెదరు ధరమెప్పుగాను కృతా ర్థతను నిజమానసంబుల పతులనమ్మియు మందిరంబుల కేగుడిప్పుడు ॥యెలావచ్చితి రే॥

వ॥ అని యిట్లు బల్కుచున్న మందరధరుని వచనంబులువిని కుందవదనలు కందర్పబాణజనిత విరహానలంబునజుట్టు నిట్టూర్పు వేడిమిచే మోమునదమ్ములెండ నేత్రారవిందవిగళితాశ్రు పూరంబులు మీన స్తన కుంభంబులగ్రుచ్చి పారక పోలతల ఘటితకరకమల నిదాఘంబున చెక్కుటద్దముల సొంపుదరుగ మాటిమాటికి సూటిగా నాటివెడవిల్తుని చురుకుములుకుల తాకునకు చిరాకుపడి ధైర్యంబువదలి మిక్కిలి మక్కువలాడని చక్కనయ్యను సొక్కుచుజూచి బెగ్గడిలి చరణంబుల ధరణి రాయుచు దంతిగమనలు విభ్రాంతలై యిట్లనిరి.

ద్వి॥ వినవయ్య శ్రీకృష్ణ విశదంబుగాను
తనయులపతులను తగుబంధులాను
వదలి మీాపదములు వాంఛించియున్న
మదవతులను మీారు మన్నించరేల
పతులుబిడ్డలటంచు బల్కుటయేమి
యతిధర్మమగును మీాయటువంటివారి
కమరఘతిత్వాది యాఖ్యలచేత
నమరస్త్రీప్రాయమో నవనిలోపలను
సముడవై యెప్పుడు సంచరించేటి
మిముగొల్చుటొప్పదే మిక్కిలిప్రేమ
పతిసుతాదులజూపి భ్రమబెట్ట నేల
మతిమీాపదంబుల మరిగుండగాను
కోపమేటికిమాను కోరికదీర్పు
బాపనేటికినిన్ను బాసిపోవంగ
పాదముల్ రావయ్య పద్మాయతాక్ష
మోదంబుతోనిన్ను ముట్టకనున్న
కరములింకాకపని కాంక్షించవయ్య

మురహార నేకథ మోదించివినక
వినునింకొకకథ వినవొల్లవయ్యా
దానవాంతకరమాధవయాధరాను
నీసుందరాకృతి నెరిజూడకున్న
నాశించనత్తులు నన్యములజూడ
నీపేరునుడువక నెరియున్న జిహ్వా
దాపోవదేమియు వల్లనటంచు
పలుకవృమనములు బలుదొంగిలితివి
నిలువలేమింకేమి నేరముమాది
సరసిజనయన మీాసదమలపాద
సరసీరుహంబుల సరసకుజేరి
మరలగలేము మామగలొల్లమయ్యా
సరసిజమకరంద సారంబుగ్రోలు
సారంగములు నిలసామాన్యపుష్ప
సారంబుగ్రోలగా జనునెట్లుకృష్ణ
అంచయానలుతొల్లి యువనివల్లభుల
నెంచికోరరె కోరనిద్ధరలోన
సరసులై వారలు చతురతమీారు
సరిగూడరేయిట్టి సామాన్యమరులు
మాపాలగలిగెనే మగవారలెందు
యీాపగిదందురు యెటునేతుమయ్యా
పాపుడుమదనుండు బాధించుమమ్ము
కాపాడుమయ్యా నీకౌగిటజేర్చి
పున్నమచందురు బోలునీమోము
గన్నంతమమ్ములు కాంక్షించినాము
మన్నించకున్నను మదనుడు క్రూరు
మున్నదాబ్రతుకింక నురగేంద్రశయనా॥

గీ॥ యిట్లుబలుకుచున్న యింతులతో గూడి
సరసగానన్రుత్య సంగతులను
శౌరియపుడు క్రీడసల్పుచునొప్పెను
తారకస్థతుహీన ధామకరణి॥

సీ॥ సనకాదులకునైన చక్కగాజిక్కక తక్కుజేసెటియాశు మక్కువ లర। దక్కించుకొనితాము చక్కెరవిలుకాని మక్కువవలలోన జిక్కియున్న। వనితలగనివారి వలపుడించుటకునై మన్నించిమరల ప్రసన్నుడగుట। నాతహీనతుండయ్యె నయ్యెడకృష్ణుండు చెలువుని గానక చెలులుకరిని॥

బాసితిరుగునట్టి బలుకరేణులబోలి
చిత్తమతనిమీద జేర్చిభూత
గణములందు మిగులగనుపట్టు కృష్ణుని
గానకరసిరపుడు కాననమున॥

కాంభోది రాగం.

కానరే పున్నాగకరిరాజరక్షకు కరుణమీరా। దానవాంతకు డిందు దయసేయడే కదంబలారా॥

తిలకభూజమయిందు దిలకింపవాయిందు తిలకఫాలూ। అలుకాజేశియు మాయధిపుడువచ్చె నోములుకాదెల్పు॥ కానా॥

ఘనసారమానీవు ఘనసారశోభితు గనగలేదా। పనసాయీ సందుల పద్మాయతాక్షుని గనగలేదా॥ కానా॥

చందనాగమ యీచక్కంటికి శ్రితచందనాగమూ। కుందరద నుడీసందున లేడె వోకుందలారా॥ కాన॥

మందారనీచెంత జెందాడుగదమాయింది రేశుడూ। కందర్పజనకూని గనుగొన్న దెల్పరే కలువలార॥ కాన॥

సారాసనేత్రుడీ సాయరాడుగద సరసులార। కూరిమిశ్రీభద్ర ధాత్రీశుడేడ ఓకొమ్మలార॥ కాన॥

సీ॥ పంచబాణుండైన గాంచినంతనె లోభ్ర, మించుసుందరమైన మేనివా
డు । నెమలిపింఛమువాడు నీలైనభ్రమరాళి మురువుడించెటి యట్టి
కురులవాడు । చందురుగేరెడు సరసంపుమోమువా, డమరేంద్ర
ధనుబోలు బొమలవాడు। సరసిజదళనిభ సన్నేత్రములవాడు బింబాభ
మగునధరంబువాడు॥

దరసదృశమైన గళముసుందరము వాడు
కమలకిరువైన మహితవక్షంబువాడు
చెలులమానధనంబులు చేకొనిందు
వచ్చెగంటిరె మల్లికావనములారా॥

ద్వి॥ కన్నారమాకాంతుకాంచనవకుళ
పున్నాగకరవీర భూర్జకదంబ
చంపకమరువక చామంతిపనస
సంపెంగవిరిమల్లె జాజితక్కోల
పారిజాతరసాల హరిబిల్వశోక
చారుకాంచనతాల సాలసురసాల
హింతాలతక్కోల ఏలాలవంగ
సంతానపిచుమంద చందనాశ్వర్థ
కుందబుంచీరామ్ల కురువిందలార
యిందిరేశునిమీర లెరుగరుగదరె॥

రేగుప్తిరాగం.

కలువలారాకానరే మాకాంతూని సుప్రశాంతూని॥వోకలు॥
కుందామాకానావె మాశ్రీమందిరు సాధుమందారు॥ కలువ॥
మాలతీకానవె నీవూ । మన్మథామన్మథాకారు॥ కలు॥
భృంగామాకానవె నీవు । సంగీతా విద్యాప్రసంగూ॥ కలు॥
హంసలారాకానరే శ్రీహర్షునీసుప్రశంసునీ॥ కలు॥
మృగములారాకానరెమా । మృగరాజామధ్యునిందూల॥ కలు॥

ఖగములారా కానరేమా । ఖగరాజవాహు బొందుగ॥ కలు॥
నగములారా శ్రీభద్రాద్రినాయకుని గనరెయిచట॥ కలు॥

మ॥ అని యిట్లంగన లాప్తగానకనువారందందు వీక్షింపుచున్। ఘనసారామ్రతమాలసాలకదళీ ఖర్జూర జంబీరముల్ । గనియానంద రసందుగానక కిసన్కాళిందితీరంబునం। జని శ్రీకృష్ణుని పాదపద్మయుగళ ళ్ష్మంబుల్ దగంజూచియున్॥

ద్వి॥ కనుగొంటివే నీవుకంజాయితాక్షి
వనబురథాంగకవ జ్రాంకుశాది
వరచిహ్నములుగలుగు వనజాక్షుపాద
సరణియల్లదెనొక్క సతికిపువ్వులు
గోసినాడిక్కడ కొమరొప్పగాను
శ్రీశునిసత్పాద చిహ్నగన్గొనుము
నలివేణి నెత్తుకొనలిగెనీజాడ
కలదావలిదెజాడ కాంతపాదముల
సతికిధమ్మిల్లంబు సవరించెనిందు
పతియుగూర్చున్నట్టి పట్టుదిజూడు
కొమ్మకుకెమ్మోవి కోర్కెతోనొసగ
సమ్మోదముననిక్కు జాడగన్పట్టు
జలజాక్షితోగూడ జలములోజొచ్చి
కలికితావెడలుట గన్పట్టెజూడు
తరుణిని మరుకేళిదనివెనిచ్చోట
సరిబెనంగినయట్టి జాడలుదోచె
కాంతచెయ్యూతగా గైకొననిచట
వింతగానాలుగు విలసిల్లెనంఘ్రు
లలివేణితోనొడశాడెనిచ్చోట
నలవానిజాడలో నబ్జాక్షిజాడ
పణతిమ్రొక్కినప్రేమ బల్కినాడిచట
నతనికెదురైనటువలెదోచె గనుము

యెదురుగానున్నవి యిదెపదంబూలు
మదవతితనవెంట మమతతో రాగ
నిలువకజ నెనమ్మ నీరజాక్షుండు
చెలువలనిరువంక జేర్చుకొ శౌరి
విరిగినాడిక్కడ విలకింపరమ్మ
యిరువంకపదచిహ్నా లిందుగన్పట్టా॥

యమునా కల్యాణిరాగం.

జలజాక్షా పాదాంబుజాత సరణుల నిటుగనరె। హరి జలజాక్ష॥

సనకాదిక మునిజనమానస సద్వనజములందున వశియించిన హరి॥ జలజాక్ష॥

యింద్రుమాళి యరవిందసంభవుడు పొందుగ మనములయందు భజించెటి॥ జలజాక్ష॥

శ్రీరాణ్ణవసుత చెలగి కూరిమితోడుత కులుకుచు దాల్చెటి॥ జలజాక్ష॥

అంగజహరునకు గంగాసతినిడి రంగత్పూర్కుడ సంగతిగాంచిన॥జల॥

ముక్తికామినీ మూలములగు వరభక్తాఫలముల కభయదంబగు॥జల॥

ధరణిభద్రగిరివరునిభక్తులకుపరమనిధానంబై చెలువొప్పెడు॥జల॥

వ॥ యిట్లు వల్లవకాంత లుల్లంబులు పల్లవింప నల్లనయ్య పద పల్లవంబుల జాడగాంచియు హరింగానక కందర్పబాణభగ్నహృదయ లై బృందావనంబువెడలి యతని వర్ణింపుచుం బాడుచు తమమనం బులు చేష్టలు సమస్త కర్మంబులు హరియందుచేర్చి నివేశంబులమీది యాశలు దీశివేశి యమునా సైకతాగ్రంబునకుంజని హరినుద్దేశించి యిట్లనిరి.

రేగుప్తిరాగం—అటతాళం.

శౌరిజూపు నీరూపాము। చెలులు జేసిన దాపాపమూ నీవుజన్మిం చుటచే లక్ష్మీ నెలవుజేసె మామందలో। నివెంటా ప్రాణాములుం

చీ। నమ్మియుందుముమన్నించా॥ శౌరి॥

శారదా సారసాంతరరు । కోన్చేరకంబగు నీచూపువలనా । శౌరి వచ్చిన సతులనేచా । ధీరతా మేరగాదుర॥ శౌరి॥

పూతనవానాలా చక్రవాతమూనవహ్నివలనా । భీతిబాపి పంచశరుని హేతిపాలు సేయదగున॥ శౌరి॥

నీవు యశోద బిడ్డడవే । నిన్ను పద్మజుడవని జనుల । గావర మ్మని సన్నుతింప । కరుణమీరగ బుట్టితిగాదె॥ శౌరి॥

పాదసేవాకులకు భవ, భయములు దొలగాగజేయు । మోద దాయియగు కరనజము శ్రీరశిరములంగుంచి యేలుము॥ శౌరి॥

వాసిగా శ్రీభద్రశైలా । వాసుడా నినుగోరియున్నా । దాసజ నులా రక్షింపాక । తప్పాగు శ్రీదయితానీకూ॥ శౌరి॥

పున్నాగరాగం—ఆదితాళం.

నిల్వలేమూ మోముజూపరా । శ్రీకృష్ణరాయ నిల్వలేమూ మోముజూపరా॥

పిల్వగా రావేమిరావో చిల్వరాయ శయనమేము॥ నిల్వ॥

కాళీయూహి ఫణములందునా । చెల్వొంది భక్త కల్మషము హరియించు నంఘ్రులూ । లీలమా కుచపాళిజేరిచి హేలనంగజ తాప మార్పర॥ నిల్వ॥

సాధుబృంద సమ్మతంబగూ । మధురంబునగు నీ సారవాణిమ రుగజేసెరా । శ్రీధరా నీయధరమధురస సేచనంబడి మమ్ముబ్రోవక॥

మగువలాపై నిదుకోపమూ । జూపాగదగునె మిగుల భక్తభీతి బాపుమూ । తగదు భద్రాద్రీశమాకు నగుమొగము దయజూపకు న్నను॥ నిల్వలేమూ॥

కాఫిరాగం—అటతాళం.

నిర్దయా దగునయ్య మాధవా । చెలియాలపైనా । నిర్దయా దగునయ్య మాధవా॥ నిర్దయా దగునయ్య సజ్జనభద్రమా మీనత్క

ధామృతముచే।తృప్తు లై దానాము భూతదయార్ద్రబుద్ధి లేక గ్రోలక॥నిర్ద॥

నగవులూ నీదూచూడ్కులూ । సకలంబునైన తగుచరిత్రము నీ మధ్యానమూ । నగధరా ధరనీదు సరసముల్ నాటిమనములు మగుడ నెప్పుడు సొగసుగా యిటువచ్చి మమ్మేలజూచి బ్రోవకనున్న వయ్యయో॥ నిర్దయా॥

వ్రజము వెల్వడి నీవు గోవులా । వెంటబోయిన సుజనవందిత నీ పాదపద్మమూ । కుజనశిక్షా కసవుశిలలచే గుందునానుచు మామాన సములు నిజముగుం శుభ ద్రశైలనిలయ మమ్మదలచవయ్యయ్యో॥నిల్వ॥

ఘంటారవరాగం.

యెందుబోయితివయ్య సుందారాకారనూ।చందామురు గన వేమి మందరధీరా॥ యెందు॥

యెందుబోయితి మంద వెల్వడి సుందరంబుగ మాపువచ్చియు యిందునిభమగు మోముజూపియు నందుపైరతివిందుజూపెదు॥ యెం॥

దాసూలకెల్ల నిధానమైయెప్పు । వాసిగకంజజ వందితమయ్యా । భూసతి యురమున భూషణమయి దు । దోషహారణమయ్యు భాసిల్లుపదములు । శ్రీశ మాకుచకలశములపై జేశి బ్రోవకనున్న మద నుడుడాసి ధనునరిబోశి శరములుదూశి పారగనేసు నయ్యయో ॥యెం॥

కాము కేళిని మిగుల గావించులీలా । బామూలణాంచు సద్భవ్య మైచాలా । శ్రీమించు వేణువు చెలువొప్పగ్రోలా । కామించిరక్తులు కాం క్షించునధరాము । శ్రీమనోహరగ్రోల నిమ్మిక చెల్వుమీరెడు నీముఖా బ్జము ప్రేమమీరగ జూడకుండగ రెప్పలడ్డము జేశెకమలజు॥ డెందు॥

అయ్యయ్యో తలిదండ్రు లాప్తులు పతులూ। సయ్యాన నన్నలు సత్పుత్రకూలు । నియ్యర్ధనిశియందు నేగాకుడనిచాలా । కుయ్యిడగా సీకౌమరొొప్పగీతాము। తియ్యాగా వీనులను సోకిన దేవమోహాముసొంది నారంబయ్యయో యెటులేగితో తగునయ్య నిర్దయజెయ్య మాపై॥

అరవిందములకన్న నందముతామీ । చరణాముల్ కఠినమోచ

గ్గవమోహా । వెరతూముకందునన్వగజెంది మెమూ । సరసిజేక్షణ నీవు చాలా కంటకయుక్త । ధరణి దిగిగిన్న మ్మా మనంబులు తల్లడిల్ల వె నాధ నీ మృదుచరణపంకజములనుజూడక చెల్వగా ప్రాణములు నిలువవు ॥యెందు॥

అలరు విల్తుడుములుకులమితమఃలె యా । నలికి మీాపదముల నాశించి డాయా । చులుకజేశి మమ్ము జొచ్చితీవ్రె యెందు । కులుకు లాడులనొంచకోర్కె భద్రాద్రీశ । జలజలోచన మాామనంబులు చాల మృదువుగజేశి యబ్జుడలుకచేసి మనము కఠినపు శిలలచేసెను మంద భాగ్యుడు ॥యెందు॥

అని మరియు నిట్లనిరి.

మ॥ సురలం దైత్యులు వాడిబాణములచే స్పృక్కింపగావచ్చి యో
వరదా వారిజయించె దండ్రుమిముగా వాంఛించియున్నమ్మి యీ
కరణిం సాక్కిన మార్గకామినుల నాకాముండుచేవంచి మేల్
శరముల్ నాటగ నడ్డగించుకొనవా చక్రీదయాళుండవే॥

మత్తకోకిల॥ తుంటవిల్తుడు వాడిశరములు తీరముగ నొనరించి మేల్
జంటముక్కలి నారిగూర్చియు సారెసారెకు వేయనే
వెంటవిల్చును మాామనంబులు విశ్వరూపకవచ్చి నీ
కొంటిరూపముజూపు మొరపిని తోయజాక్ష రమాపతీ॥

ద్వి॥ అని యిట్లు గోపికలంజలిజేసి
వనజాక్షుబాడగా వనధిగభీరు
డలరువిల్తునికన్న నధిక సౌందర్య
మలరార త్రిజగదనంగుడై మించి
ఘనకాంచనాంబర కలితుడై వేడ్క
గనుపించెనప్పు డకాంతలచెంత
శౌరిని జెలియలు సరసతగాంచి
యెరిగియుప్రాణము లేతేరనిల్చి
అవయవంబులభాతి నలరారిరపు

డవలయొక్కతె భక్తి నంజలిజేసి
కమలాక్షు కెంగేలు కామించిబట్టి
ప్రమదయొక్కతె తనపతిహస్తములను
మూపుననిడుకొని ముదమునసుండె
కోపనయొకతె శ్రీకృష్ణుతాంబూల
మాత్మహస్తంబున ననువుగా దాల్చె
నాత్మేశుపదముల నబలయొకర్తు
విరహతప్తకుచాగ్ర వీధినిజేర్చె
తరలాక్షి యొక్కతె తనభ్రూయుగంబు
ముడిబెట్టి యధరోష్ఠమును నొక్కుకొంచు
కడ వాడిచూపుల కాంతు వీక్షించె
హరిముఖాబ్జముజూచి యబలయొకర్తు
వరయోగిక్రియ నేత్రవనజముల్ మూసె॥

వ॥ తదనంతరంబు,

—* రేగుప్తిరాగం *—

ప్రాణేశా యెందుబోయితివో । ప్రాణదయితల గాసిజేసి ॥ నాధ నీవుజనినావెనుకా । నాప్రాణామెమున్నాది వింతా । శ్రీధరా నీకరుణా నాపై చెలగియుండుటచేత నేమొ ॥ ప్రాణేశుయెన్నగా పాపుడా బ్రహ్మ । నిన్ను నన్ను బాపెనిందాక । వెన్నుడా యికనైన మనల తిన్నగానుంచునో లేదో ॥ప్రాణేశా॥

యెట్టితప్పుజేసితిరా యీాగె నన్ను విడచిపోగా గట్టిగాబల్కుటా ధర్మమిప్పట్లాైెన శేయకనుండు ॥ ప్రా ॥

యేమినోమునోచితిరా । యీాశ నీమోముజూడగల్గె । ప్రేమ తేక శ్రీభద్రాద్రి । ధామగల్గున దోసకారులకు ॥ ప్రా ॥

వ॥ అని మరియునూ.

సీ॥ పలుకనన్న ప్రతిజ్ఞపాటిదప్పును నాకు, పలుకరించినగాని బలుకనను

ప్రౌఢిమీర । చెలువుడు తనతోడ చెప్పకపోయిన నలపున ముం
దుగా జూడననుచు । తలవంచియుండియు తలయెత్తెమరుడు లోదల
యెత్త నొకకాంత తత్తరమున ।

యివ్విధంబున కాంత లయ్యెంది రేశు
మోహనాకృతిజూచియు ముక్తవిరహు
లగుచు పరమోత్సవముసల్పి రాదిదేవు
గనిన ముక్తులభంగిని కౌరవేంద్రా॥

వ. అంత నా రమాకాంతుండు కాంతాజనపరిశ్రాంతుండై
కాంతారంబున శక్తియుక్తుండగు పరమపురుషుంబోలి వారిజేక్షణలం
దోడుకొని రంగత్తరంగిణీ సంగతంబైన యమునానదీపులినంబు ప్రవే
శించె. నంత నక్కాంతలును విరహవేదనలు విడచి పరిపూర్ణమనో
రథులయి హృదయంబున ముదంబులెదుగ ముదుగుచేలంబుల మదన
జనకునకు సదయత పీఠంబుగల్పించిన మునిజనమనఃపదంబులనుండు
మేటిపాటలగంధు లర్పించు వస్త్రపదంబున త్రిజగల్లక్ష్మీమేన తేజరిల్ల
నివశించి మన్మథోద్దీపకుండయిన వెన్నునకుమిన్న సత్కారంబులు
గావించి యిట్లనిరి.

క॥ తముగొల్చువారిగొల్తురు
తము గొల్చిన గొలవకున్న తప్పరు గొలువం
తముగొలువ గొలువకున్నను
కమలాక్షా గొలువ రేమి కారణమొ ధరణి ॥

ద్వి॥ అనవినిశౌరితానని యె వారలతో
వనజాక్షులార నే పరుడనుగాను
ప్రాణబంధుండను పరగగామీకు
ధ్యానమబ్బుటకునైతల ఛితినిటుల
నన్ను సేవించెడు నా భక్తులాకు
వన్నుగా నారూపు పాల్పడజూప
నధనుడా ప్తధనంబు నవనినిబడ్డ
వ్యథజెంది తత్పారవశ్యంబునొందు

కరగి మత్ప్రియుడు నన్గాంక్షించు నెపుడు
సరవినారూపంబు సారెకుజూడ
తల్లిదండ్రుల నన్నదమ్ముల మగల
యిల్లుబిడ్డల బంధులెల్లవర్జించి
వచ్చినమిము బాయ వచ్చునే నేను
సచ్చరిత్రలు తప్పుసైరించురిపుడు
విరహాభరంబున వివిధభంగులాను
పరుడనైనను దూఱు పలుకులువింటి
పాయనిసంసార బంధంబు బాసు
నాయందు మతినిల్పి నన్ను శేవింప
ప్రతిశేయ నేర నన్బాయకగోల్చు
మతియె ప్రత్యుపకృతి మద్భక్తులాకు
సలగి నే బాయుట యది తప్పుగాను
దలచక కృపజూచి తగ క్షమింపారె
అనిపల్కు హరిపల్కు లమృతములొలుక
తనుసంగమంబుల దయితలువిరహ
పరితాపములుమాని పద్మాయతాక్షు
పరికించి గనుగాంచు భాసిల్లిరపుడూ॥

తదనంతరంబ.

రేగుప్తిరాగం.

రాసాము జేసెను రాజీవనేత్రాడు రమణులతోడగూడీ। భాసురమండల భ్రమణపరస్పరబద్ధ బహువ్రజ బాలవిలాసము॥ రాసాము॥

రాసాముబహువిధ విలసితపటుహస్త ముఖపాద భాసురవిన్యాసమూ। సహనాయికాదేవ సంఘమానసనేత్ర సదమలవికాసమూ। విహగగమనుడు చెలియలిద్దరు వీణెలందియు పాటబాడగగహన జంబగువంశమధరముగందగా చెలువొంది పాడుచు॥ రాసాము॥

కమలకర్ణికరీతి కాంతాలనడుమాను కరమొప్పదావలచియు ప్రమదలెందరు తాను బహురూపిగావున పరగనన్నిరూపులై। ప్రమ

మున తనకిరుగెలంకుల పద్మనేత్రులు వారికిరుగడ సమముగాతనునిలచి రాసము చక్రగతిగను సల్పినపుడు ॥ రాసాము ॥

కౌనులూటాడగకబరూలువీడగ కడుఘర్మములుబర్వగా। పెనగిహారములాలు సుడిబడ చిరునవ్వు పెంపొంద మోములాలపై। తనువులను పులకలుజనింపగ దయితలందరు తననుగూడుక ఘనఘనాంత తటిల్లతాభలు కామమున నటియింపుచుండగ ॥ రాసాము ॥

కలికియొక్కతె ప్రేమ కంఠమాశ్లేషించి కరమొప్పముద్దుగొనె। చెలువయొక్కతె కనక చేలాముకరమూన చెలువొప్పబట్టియాడే। జలజనేత్రియొకర్తు విభుపై సలలితంబుగ కరములూచియు చెలులమధ్యను తారకంబుల చెంతనొప్పెడు చంద్రుభాతిని ॥ రాసాము ॥

సురలుశ్రీభద్రాద్రి హరిమీదపరిమళ సుమవృష్టి గురిపించగా। పరమానందమున నభస్థలినచ్చర పణతులునటించగా। పరగకిన్నర కాంతలపుడు భవ్యముగగానంబుసేయగ సరసగతిచారణులుమ్రోయగ సారెవందిజనంబుబొగడగ ॥ రాసాము ॥

గీ॥ ఇట్లుకృష్ణుడప్పు డింతులతోగూడి
రాసకేళిసల్పి రమ్యముగను
శ్రమకణాపనోద జలకేళిసల్పెను
భాసురముగ నాటి వాసరమున ॥

వ॥ ఇట్లు కృష్ణుం డింద్రియస్ఖలనంబుసేయక గోపికలం రమించెనని విని రాజిట్లనియె.

సీ. ఏధర్మమునిశౌరి యిటుజేసెపరకాంత సంగమంబనయోగి చంద్రుడనియె। సర్వభక్షకుడయ్యు స్వాహావధూభర్త దోషమొందనిభంగి దోషమైన। జేసితిత్ఫలమున జెందరు తేజస్వులాట వాసవచంద్రములాదిగాను। జగదీశ్వరుడుగాని జనుడన్యకాంతను దలచెట్లుమనును మాధవుడుదక్క।
గీ. పరుడు విషముమ్రింగి బలుకంగగల్గునే
నిజము రాజువల్కు నిత్యముందు

పెద్దలెల్లనిలుతు రద్దేవుచరిత మ
సత్యసత్యమగుట జరపరాదు.

మ. మునులెవ్వానిపదద్వయంబులు మదిఁ మోదించి ధ్యానించుచుఁ
ఘనకర్మంబులు బాతురట్టి ఘనుఁడా కల్యాణుఁడెట్లున్న నా
తనిబంధంబులునంటునే సకలముం దానైన మానాధుకం
గనలన్యంబగలరెవ్వరాతఁడు ధరఁ గావించెగాలీలలఁ ॥

వ. అనిచెప్పి శుకుండిట్లనియె. నంత గోపకాంత లరుణోదయం
బున శౌరియనుజ్ఞవడసి ప్రేమలేక ధామంబుల కరిగిన గోపకులు హరి
మాయచే మోహితులై వారి గోపింపనేరరైరి. ఇవ్విధంబున.

గీ. గోపసతులుకృష్ణు గోరివచ్చియుక్రీడ
సలిపినట్టికథయు సవినయముగ
వర్ణనంబుసేయ వాంఛించిచదివిన
వారిచిత్తతాపవర్గమణగు ॥

వ. అని మరియును శుకుండిట్లనియె.

కల్యాణిరాగం.

భూపాలకనమ్మా । కృష్ణునికథ పుణ్యమైనదినమ్మా । గోపా
లకులగూడి కౌమరొప్పనందుడు మాపతిసేవించి మరిసరస్వతిదోగి ।
యేపుగనునిద్రించనురగం బాపియాతనిభ్రమింగజూచిన శ్రీపుపదయుగ
రజముచేతను చెలగివిద్యాధరుడునయ్యెను ॥ భూపాల ॥

రామకృష్ణులిద్దరూ । వనమునందు రమణులతోనుండగా । ప్రే
మశంఖచూడ నా మూడుకాంతాలభీముడై గొనిపోవ పెనుమొరలిడ
వాహు । కామజనకుడు వెరటబడ్డను కళవళంబున విడిచిపారిన యామినీ
చరుజంపి తన్మకుటాగ్రరత్నము గొనియెనపుడు ॥ భూపాల ॥

ధరవృషాసురుడనేటి । రక్కసుడొకడు దర్పించివనవాటి । సర
సీ జాతునిమంద చాలాభయమునొంద గరచీనగోపకుల్ గావుశౌరియ
న్న । సరగుననుభద్రాద్రిధాముడు చాలురానీబఁటుతనమని కరయుగం
బునబట్టికొమ్ములు గ్రక్కునను యిలగూల్చిచంపెను ॥ భూపాల ॥

గీ. ఇట్లు వృషభాసురునిజంపి యేపుమీఱ
గోపగోపీజనంబులు గొలువ తమను
శౌరియును బలరాముడు సఖులతోడ
మందకేతెంచియుండి రానందముగను ॥

వ. అంత నక్కడ.

సీ. నారదుండొకనాడునయముగాకంసుని కడకేగుదెంచినగాంచియతడు
సత్కరించినజూచిసంయమీంద్రుడుబల్కె కంసయశోదకుగల్గెకాంత
దేవకికుదయించె శ్రీవల్లభుడుమున్ను రాముడురోహిణీభామగనియె
వారిద్దరున్నారు వసుధేశమందలో ననిచెప్ప కంసుడు నల్కజెంది
తనయులను మందలోనుంచి తాను మంచి
బుద్ధిమంతునివలె నిందు బొరసియున్న
డనుచు వసుదేవు జంపబో నతనిజూచి
నారదుడు వారివారించి నరిగె దివికి॥

వ॥ అంత కంసుం డలుకదీరక దేవకీ వసుదేవుల లోహపాశబద్ధులం జేసి కేశి యనువానిం బిలిచి రామకేశవులం జంపుమని బంపి మంత్రి భట గజారోహ చాణూర ముష్టికాసుల రావించి వారలతో నిట్లనియె.

వింటిరాచోద్యమూ । వో చెలులార వింటిరాచోద్యమూ । వింటిరా వెంటనన్నంటూ హరిజాలడె । వెంటహరిరాము లిల కంటకము లాడెదరు॥ వింటి॥

మల్లయుద్ధానకు । బిలుపింతునాపిల్లలిద్దారినీ । వల్లాగనుమంచాలను మల్లితలపార్శ్వముల నెల్లా బెట్టించి వారెల్లి యని సాటించుడు॥ విం॥

లెమ్ముచాణూరకా । వేగమెరారమ్మ వోముష్టికా । యిమ్మహిని మీకు సరిరంమనరు లేరి యీద్రిమ్మారులజంపి నాసమ్మతిని బొందరు॥ వింటిరా॥

రారగజపాలకా । నీయందున్న నేరూపులు దాపకా । ధీరాతను నాగామును ద్వారాముననుంచియూ శౌరిహాలివచ్చుచో బీరామణగించవలె॥ వింటిరా॥

యీశునకు ప్రీతిగా । యాగము నేజేసెదను ఖ్యాతిగా। వాసిగను భద్రనగరీశుడీయాగమును జేసుచో వచ్చితే డాసి నే జంపెదను వింటి॥

కం॥ అని తనవారల నందరి
ఘనముగనియమించి యదునికాయాధిపుడౌ
ఘను నక్రూరుని బిలిచియు
వినయముతో నతనితోడ వేడుకబలికెన్॥

ద్వి॥ వినుము శ్రీయక్రూర విన్నపంబొకటి
ఘనుడ నేజేసెద కరుణచేమనుట
నవని నక్రూరు డంద్రు నీతోడ
నవును సఖ్యముసేయ నఖిలకార్యములు
బలరామ కేశవుల్ ప్రౌఢిగానన్ను
బలిమిజంపెదనని బలుకుచు మంద
నున్నారు వారల నుపమగాదెచ్చి
పన్నుగా నొప్పించ ప్రార్థించెదాను
విన్నానికొక్కటి వేల్పులునాకు
మిన్నగా వెరచి స్వామిని వేడగాను
అనువుగా వసుదేవునందు శ్రీకృష్ణు
డనునామమునతాను యదుకులమందు
నవతరించెనటండ్రు యదిగాననీవు
జవముతోజని గోపజనములచేత
నరులుగై కొని ధనుర్యాగంబుజూడ
గరిమతో రమ్మనగాను వచ్చినాను
దిగ్గజంబులనైన ధీకొని తాకి
మొగ్గించగలది మాపురినుండుగజము
ద్వారంబునందుండు దానితోవారి
పోరించిచంపుదు పొసగదేనట్లు
చాణూరముష్టికుల్ చటులమల్లప్ర
వీణులు వారల వీడ్కొల్పిదైన

సమయించెదను మీాద జననిని తండ్రి
నమరగాజాంవును నటమీాదవృష్ణి
భోజదశార్హుల బోరియింతుపిదప
రాజ్యాగ్రసేనుండు రాజ్యకాముండు
జచ్చును నాచేత సమయు దేవకుడు
మచ్చికసఖులతో మహీాయేలెదాను
దెచ్చిచూపవె వసుదేవునిసుతుల
నెచ్చనివ్వగగూడ దిలశత్రులాను
అనగ నక్రూరుండు నతనితోనపుడు
వినయయుక్తంబుగా వివరించిబలికె
పొమ్మనిచెప్పిన పోనెన్నృపాల
నెమ్మియెరుగరుధర నెరిక్రూరజనులు
దైవయోగమటంచు దలచరింతైన
కావరులై స్వేచ్ఛగతి జరించెదరు
తగదనిజెప్పగా దగదీశ్వరేచ్ఛ
నగుగాక తప్పునే యల బ్రహ్మకైన
భయనమయ్యెదనని బలికివేగమున
హయయుక్తమైనట్టి యరదంబునెక్కి
జనె నంత కంసుండు జనులవీడ్కొల్పి
తనగృహంబున కేగె ధరణీశుడపుడు॥

రేగుప్తిరాగము.

వినురాజశౌరిశౌర్యామూ। నీకు వినుపింతు ముందుకార్యమూ। ఘనుడుకృష్ణుడు మందనుండగ కంసుచేబంపబడి కేశియునను నిశాచరుడశ్వరూపము నసువుగాధరియించివచ్చెను॥ వినురా॥

వచ్చిమందలోనుజొచ్చి। వైరమెచ్చ గోపకులానుద్రవచ్చి। నొచ్చి వారలమొరలెచ్చా। శౌరివచ్చి వారలకభయమిచ్చి। మచ్చరించియు పరులగానక తుచ్ఛబుద్ధిని పేదమనుజుల బ్రవచ్చినను వాకృచ్చియడిగితి వచ్చితింకెటుజొచ్చెదనియెను॥ వినురా॥

నింగిబగులబొబ్బబెట్టి । చెలంగినోరుదెరచిముట్టి। చెంగుచెంగున గంతుబెట్టి । కరువంగరాగజగజెట్టి । దొంగజాడలికేలరా నీపొంగు గుంగగజేతుననియు పతంగనాథుకు ఫణినిబట్టినభంగి పదములుబట్టి వైచెను॥ వినురా॥

పారావైచినవాడుబోకా । మిగులబీరాముచేవెంటదాకా । వాని నోరునభీతిలేకా। శౌరికరమునుంచిపెంచివీకా। భేరివలెకడుపుబ్బ రక్కసుడరుచుచు తన్నుకొనిప్రాణముదారిబట్టిన దోసపుండుగ తటుణము కడుపగిలి జచ్చెను॥ వినురాజ॥

గోపాలకులందారుప్రేమా । కొండదాపూన క్రీడించసోమా । స్త్రీపనాముడునాసీమా । జేరిగోపాలకులగూడిభీమా । రూపుదాల్చై వారలనుదాచిన పాపరాక్షసు మాయదెలసియు కోపమున హరివానిగన్గొని యేపుమీరగ ననియె నిట్లని॥ వినురాజ॥

బాలాకులనుదాచినీవా । యింకలీలసల్పగవచ్చినావా । చాలాదెలిసెదొంగలావా । రారకాలూనిపురికేగదావా । మేలుననిభద్రాద్రినిలయుడు హేలబట్టినబెనగలేకను కూలెకుంభినిసోమరక్కసు డేలవచ్చితిశౌరికడకని ॥ వినురాజ ॥

సీ. ఆసమయంబున హరిమీదనమరులు సుమవృష్టిగురిసిరిసురుచిరముగ।
నారదమునివచ్చి నలినాక్షునుతియించి బల్కెనుమీచేత ప్రౌఢిగాను।
జేయగానున్నవి జెప్పెదకార్యముల్ కంస చాణూరక కాలయవన।
పౌండ్రకశిశుపాల పటుదంతవక్త్రాదు లాజిలోజత్తురు మీజవమున।
గీ· పారిజాతంబుదెచ్చుట పరగనృగుడు
శాపముక్తుండునగుటయు సంభ్రమమున
నర్జునునకును సారథివయ్యు నిఖల
భూమిపాలుల జాపుట పొసగనగును ॥
గీ· ఇంకగలిగిన కార్యముల్ శంకలేక
జేతురనిచెప్పి మ్రొక్కియు ఖ్యాతిగాను
జనియెనారదమునియంత శౌరి గోప
బాలులతోనేగె మందకు ప్రౌఢిమీర ॥

వ. అంత నారాత్రి యక్రూరుండు మధురాపురంబున నుపవసించి నియతేంద్రియుండై మరునాడు రేపకడ రథంబెక్కి గోకులంబునకుం జనుచు మార్గమధ్యంబున నిట్లని వితర్కించె.

ఆనందభైరవి రాగం.

ఏమినోము నోచితినో యీవేళ్నూ। నాసామిమోముజూడగలిగె చాలనాళ్ళకూ। నీమముతో మానులైన కామించియోగదృష్టిచే శ్రీమందిరుగానలేరీ పామరునకెటుగల్గు ॥ యేమి ॥

సూరులు యేవిభుపాద సారసంబులా। జేరిభవతిమిరముందుజిక్క కుందురా। శ్రీరమేశుపగచేనైన జేరబంచెనన్ను మేల్ నిష్కారణపు ప్రేమచేత కంసుబోలుసఖులుగలరె ॥ యేమి ॥

యితడుకంసుపంపుచేత నేగుదెంచినా। డతిదుష్టుండనిదలచును నన్నాదరించునో। మతినూహించి యీశుకాటమన్నించూనో బలుక కున్న మతిదోచదు యేమిసేతు మరినాభాగ్యమెట్లున్నాదో। యేమి॥

అలకాంచితమై చంద్రుబోలి హాసయుక్తమై। జలజాతుంబై కర్ణకుండలచలద్గండమై। విలసిల్లెడుశౌరిమోము వేగామెజూచెద నిక్కము నలదిక్కుగుచున్న విపుకు వనమ్ముగంటులీత్రోవను ॥ యేమి ॥

మాపాటికేజానిశౌ మహానియ్యపాద। శ్రీపద్మములాపైనబడ్డ చెలగిసద్భక్తా। ఆపదంధతిమిరమణచు నరునాబ్జాముబోలు కరముమోపి భద్రగిరిపతి యభయముకృపతోడనియ్యకున్న ॥ యేమి ॥

సీ. అనియిట్లుబల్కుచునక్రూరుడప్పుడు బృందావనమునకుపొందుమీర।
జనుదెంచిహరిగాంచి చక్కగామ్రొక్కిన చెయిజాచికౌగిటజేర్చిహరి
యు। బలరామునకుమ్రొక్క పరగనాలింగనం బానరించెముప్పొరు
పొందుమీర।మందిరంబులకేగి మరిసేమమడిగియు నాసనంబిచ్చియు.
నర్ఘ్యమిడియు।

గీ. నవరసాన్నంబుబెట్టించి నవ్యగంధ
మలది తాంబూలమిచ్చియు నబ్జనేత్రు
డతనితోనుండ నందుండు హర్షమొదవ
సత్కరించియు బలికెను సఖునితోడ।

క. చెల్లెలు మొఱబెట్టంగా
నల్లురబోరిగొన్న కంసు డటబ్రతికుండక
జెల్లునెదళోహా నేమం
బుల్లంబున దలపననుచు నూరటలేక ॥

వ. అనంతరం బక్రూరుండు శయ్యయందు సుఖోపవిష్టుండై శౌరి యిట్లనియె.

గీ. జయమెనీకు నెల్లజనులకు నీసునే
బంధువులకుమేలె పరగవంశ
జనులకెల్లశుభమె సరసుడామామాను
కంసుడభయుడే సుఖంబెధరకు ॥

వ. అని మరియు నిట్లనియె.

పున్నాగరాగం.

ఏమాని రక్రూరకా। మాతలిదండ్రు లెట్లుండిరక్రూరకా। ధామాము నుంచియు దర్శిరాగనీవు బాముాలబడలేక పలుమారునీతోడ॥ యేమాని ॥

కారాగృహము నందునా। మజ్జననామె కాగాణముగ బద్ధులై। కూరీమితలిదండ్రు లేరీతిప్రాణముల్ ధారాణజేసుక తగబ్రతికుండిరా। యేమాని ॥

నాతోడజెప్పుమనీ। యేమైన పెక్ఘూతాలకొప్పెమనీ।మాతతండ్రిబల్ వేతాలజెందియు సుతులుగామమ్ము జూతురో రోతురో ॥ యేమాని ॥

మనకుదిక్కెవ్వరనీ। మదిదోచియు ఘనముగకృశియింతురా। ఘనులైనపుత్రుల గనియిట్టులాయను సునపురాకృతమని మదిదలచుందురో ॥ యేమాని ॥

మమ్ముగనుటచేతను। తలిదండ్రుల కుమ్మలికముగల్గెనా। కొమ్మనిమ్మనిమా యమ్మవేడినకడు దుర్మార్గుడగు మామ సమ్మోతిపడనందు ॥ యేమాని ॥

యొప్పుశుభద్రగిరి । నాయకుడాని యొప్పాగదలచూమరా ।
జెప్పాముమామాను తప్పాకవధియించి నప్పాడుగదమా తప్పాతుమిం
చూట ॥ యేమాని ॥

వ. అని శౌరియడిగిన వారలవృత్తాంతం బేమియు జెప్పనేరక
నూగకెనుండె నంత.

మ॥ మరిమీ రేటికివచ్చినారనిన నోహూనాథ నిత్యంబు మీ
చరణధ్యానపరుండు నారదుడు నోజంజెప్పె వేగంబుగా
హరిశ్రీకృష్ణుడటంచు వాడలగి మీయమ్మయ్యలన్ జంప స
త్యాగుడయ్యెన్ హరి మీమ్ముదెమ్మనెనటన్ తచ్చాపయాగార్థమై॥

వ. అని పలికిన రామకృష్ణులు నగి యూరకుండిరపుడు నందుం
డు గోపకులంజూచి భూపాలుండు చాపయాగంబు సేయందలంచి మనల
బిలిపించె మీమీశక్తికొలది పాలు నెయ్యి పెరుగు గూడబెట్టి రథంబు
లాయితంబు జేసుకొని యుండుడని నియమించె నంత నక్రూరుండు
శౌరిందోడ్కొని పోయెడునని గోపసతులు మనంబులంగలంగి.

ద్వి॥ అంతగోపాంగన లాత్మలోపలను
సంతాపమొందియు శౌరినవ్వులు
మాటలు చూపులు మరిమన్ననాలు
నేర్పైనచేతలు నెరిదలచిదలచి
కాంతలుయిళ్ళలో గములుగాగూడి
వింతగానిట్లని విలపించిరపుడు
కొమ్మరోయీబ్రహ్మ గొప్పగృహస్థు
నమ్మకమనిచాల నమ్మితిమమ్మ
తెలిసెనీతనిగుట్టు తిన్నగాహరిని
నిలువకుండగజేసి నెలతలసుఖము
పడుచులాటలు జేసె భారతికైన
కడుజెప్పరేయనె కంజాక్షియొకతె
రమ్మన్నమాత్రాన రాజీవనేత్రు
డమ్మరోవచ్చెద ననిగానిసతులు

నమ్మియుండిరివిడ నాడగారాదు
కమ్మవిల్తుడుచాల గాసిబెట్టనుచు
తలచడాయనుశౌరి తలిదండ్రులైన
నిలువుపోవద్దని నేడనరైరి
అక్రూరుడటయిత డక్రూరుడేని
చక్రినివిడిచటు ననుజనత్రోవ
పురసతుల్ హర్మ్యాగ్ర భూములనుండి
వరసువర్ణాక్షతల్ వరుసజల్లంగ
గనివారిచెలువమే గాంక్షించగాని
వనజాక్షుడేటికి వాంఛించుమనల
రేపల్లెయందున్న వ్రేతలెక్కడ
చూపగులగురాజ సుందరులేడ
సరసంపుమాటలు చారుహాసములు
సరగంటిచూపులు నాభోగములును
మరిగియొల్లడుశౌరి మగువరోరాజు
లరిదినూతనప్రియు లమ్మవోకొమ్మ
హరినన్న డెరుగసి యబలలకతని
వరుశేసిదైవంబు వ్రజసుందరులను
పటువిరహాగ్నుల పాల్జేసె నేడు
విటునిపోవద్దని వేడుకుందామ
వరదునిగానిపోవ వద్దనియతని
పరిపరివిధముల బతిమాలుదామ
వింతదేవతలను వేడుకుందామ
కాంతుడుబోకుండ కాళ్ళపైబడుద
మనివారలవుడు సఖులచేలమూలు
తనువునదాల్చక తగకొప్పువిడక
వగచేతమన్మథ వ్యథజెందియవుడు
తొగలబోలెడుకన్ను దోయినీరొల్క

చెక్కుటచెయి జేర్చి చెలులరక్షించు
చక్రిమాధవయని సఖియలందరును
గూడిగీతంబుల కొమరొప్పగాను
బాడియేడ్చిరివిరహ బాధచేవారు
అంతటవారునాటి యరుణోదయమున
కాంతలుతోడరా గమకించవారి
వలదనిదూతికా వదనంబులాను
బలరామకృష్ణులు పటురయంబైన
రథముపైకాన్కలు రసములుబెట్టి
మధురాభిముఖముగా మరిబోవజూచి
అదెశౌరియేగె డల్లదె రథముజూడు
డదెతురగాంఘ్రిజమా రజంబనుచు
నిక్కిచూచిరిసతుల్ నేత్రపద్మముల
మక్కువమీరగా మాధవునపుడు ॥

సీ. అంతనక్రూరుడు నన్నయువెంటరా జనిగాంచెకృష్ణుండుచంచదూర్మి
మాలియైచెలువొప్పు కాళిందినదియందుజలముపానము జేసిహాలినిగూడి
తరుమూలమందునతనురథంబెక్కియునుండనక్రూరుండుదండమిడియు
కాళిందినదికేగి కడుజలంబులదోగి వేదమంత్రంబులు విధిజపించి

గీ. యందులోపలవారల నమరజూచి
యరదముననున్నవారల నియ్యెడకునెప్పు
డరుగుదెంచిరోయనిలేచి యటనురథము
నందుగాంచియు వెరగంది యులరుచుండె ॥

రేగుప్తిరాగం.

కాంచెనక్రూరుడు కాళిందినదియందు కమనియ్యరథముపైన ।
రామకృష్ణులకమనియ్య రథముపైనా ॥ గాంచితిని నేమున్న రథమున
గాంచితినిరథమందుసురలను మంచిదింగులమునిగిజూచెద నంచునందుల
గాంచివేడుక ॥ గాంచె ॥

కంజజాదిసుర పుంజవందితపాద కంజాతములవాని । మంజీరము ఖచిత మహానియ్య వేదాంత పుంజాముగలవాని । మంజులంబుగ బొడ్డుద మ్మిని కంజజునిగన్నట్టివానిని కాంచిగిన్న గుకనక ఛేలము వనరకటిపై దాల్చువానిని ॥ గాంచె ॥

పావరేనియందు బవళించిభక్తాఘ పాళిముల్ గోయువానీ । యేపూగనుదరమి యెల్లలోకములకు ప్రాపుగ్యయుంచువానీ । ఆపదం బులచెంతనుండెడి యలతటిల్లతవలెనురంబున కాపురంబుగనుండులక్ష్మీ కాంతతో చెలువొందువానిని ॥ గాంచె ॥

కంబుసన్నిభమైన కంఠముగలవాని కౌంస్తుభమణిహారునీ । డం బుమీరెడుమేల్ బింబాభమగునధరంబుగల్గినవానీ । అంబుజంబుల బోలుకన్నవ యందమగుచంపకమునాసిక శంబరాంతకు విండ్లబోలియు చెలువైనకన్బొమలవానిని ॥ గాంచె ॥

పున్నామచందురు కన్నకళలచే జెన్నొందుమోమువానీ। పన్ను గనుదుటాను వన్నెగదిద్దిన సన్నకస్తురివానీ । యెన్నగాముఖపద్మమం దున నున్నతావిని గ్రోలవచ్చిన మిన్నైనభ్రమరాళిబోలిన తిన్ననౌముం గురులవానిని ॥ గాంచె ॥

నవరత్నఖచితమై నలినాప్తశతరుచి నమరుమకుటమువానీ । నవనీలనీరద నవ్యరుచినిమించు నల్లానిమేనువానీ । ప్రవిమలంబగురత్న భూషణ ప్రకరములజెన్నొందువానిని యవకుశాంకుశచక్ర రేఖల నలరు పాదతలంబువానిని ॥ గాంచె ॥

అట్టిభద్రశైలాధిపు గనితాను. గట్టిమతినిమ్రొక్కియూ ॥ యిట్టి చోద్యము మున్నెందుజూడనని బుట్టుసంభ్రమమూననూ । గట్టిగానంజ లియొనర్చియు కామజనకమురారిమాధవ యిట్టిరూపమునాదుమది నె ప్పట్లజూపుమటంచువేడుక ॥ గాంచె ॥

సీ. అనియనేకంబుగానభినుతించినకృష్ణు డంతహితుండయ్యెనంతమీద నక్రూరుడాత్మలో నతివిస్మయమునొంది వచ్చియూరథమెక్క నచ్యు తుంను । జలముచేరువనుండి జని తడువాయెనే వింతగంటివటన్న వేడ్కనవ్వి।నీలోనలేనట్టినెరిచోద్యమున్న దే నింగినిధరణినినీటయందు

గీ. ననుచుబలుకనతడు నస్తమయంబున
మధురజేరనడిపె రథము ముందు
నందుడరిగి యుపవనంబుననుండగా
వారిగూడవచ్చి శౌరియపుడు ॥

క. అక్రూరుని వీక్షించియు
చక్రిబలికె రథముగొనియు జనుమీవేనుం
గ్రక్కునవత్తునటంచన
నక్రూరుడుబలికెనప్పు డబ్జాక్షునితోన్ ॥

ఉ. నాయిలు కేగుదేర యదునాయకనీవన శౌరిబల్కె నా
నోయి మదాంధులై మనలనోర్వక యుండెడి కంసుజంపి వి
చ్చేయుదునీగృహంబునకు చెల్వగబొమ్మన బోయికంసుతో
నాయనరాకదెల్పిచన నప్పుడు పౌరులు మేలుమేలనన్ ॥

సీ. అంతటశౌరి మధ్యాహ్నంబునను శిరి గోపాలకులగూడి కోర్కెమీర
పరిఘలుకోటలుప్రాసాదహర్మ్యముల్ రథగజవ్రాతముల్ రాజవీధు
లశ్వముల్వరభటులఖిలపదార్థముల్ గలయట్టిమధురనుగాంచియుందు
రాజమార్గంబున రాజాచిశౌరిని సుందరులప్పు డానందముగను

గీ. చేయుచుండెడిపనులందు చిత్తమిడక
పౌరకాంతలు గుమిగూడి చారుకనక
మణిఖచితసౌధభూముల మంజులముగ
నిలిచిచూచిరి ముదమున నీలవర్ణు ॥

వ. ఇట్లుజూచి యన్యోన్యంబుగా వారలిట్లనిరి.

బేగడరాగం.

వీడటె శ్రీకృష్ణుడు వీడటె। వీడటెభోజవిభుడైనకంసుని తోడ
బుట్టినదాని తోరంపుకొమరూడు ॥ వీడటె ॥

పూతనయనుయాతుధానిచనుల పూతగ విసమూని పాలతిరా
పునవచ్చి । నాతండ్రియాకొంటివే త్రాగుపాలన నాతిచన్నుగుడిచి కీ
టార్చినవాడు ॥ వీడటె ॥

నున్న దిన్న డాని యన్న దెలుపతల్లి తన్నకోపించిన తగనోరుదె రచియు । సన్నుతాంగిలేదు మన్నించుమనియందు వన్నెమీరజగము లన్నిజూపినవాడు ॥ పీడెటె ॥

గోపగృహములందు నేపుమీరగజొచ్చి యాపోవమీగడ యంత మెక్కనజూచి । యాపణతులువచ్చి యమ్మతోదెల్పిన పాపనివలెతల్లి పక్కకొదిగినవాడు ॥ పీడెటె ॥

మందనుందుగోప సుందరులనుమోహ మొందజేసియు బృందా వనమునందు । పొందుమీరవారి డెందములగరగించి పొందినట్టిలోక సుందరుడగువాడు ॥ పీడెటె ॥

సామినిగూడియు సరసములాడుచు కామించియాతని కౌగిలించుచునుండ । నేమినోములువార లెందునోచిరోమన కామునిబొందని కాయమెందుకె చెలి ॥ పీడెటె ॥

వాసిగభద్రగిరీశుడునిరతాము దాసూలపోషించు తలపుగలిగియా । వాసవాదిసుర వ్రాతాముప్రార్థింప భాసూరముగజగతి ప్రభవించినహరి ॥ పీడెటె ॥

వ. అని యిట్లు పౌరకాంతలా రమాకాంతుని విచిత్రైన రూపం బంతకంతకు చెంతగాంచి సంతసంబున లతాంతంబులు జల్లిరి. భూసురులు వాసుదేవుని ఫలాక్షతకుసుమంబుల బూజించి రా సమయంబున రంగద్వారంబున నేగుదెంచు రజకుంగాంచి హరి యిట్లనియె.

పంతువరాళిరాగం.

రమ్మురజకచక్రవర్తీ । మేలైనచేలము లిమ్మురజకచక్రవర్తీ। నెమ్మితోడరాజుమమ్ము రమ్మనగవచ్చినాము సమ్మతిగను కట్టదగిన చారుచేలములిమ్మామాకు ॥ రమ్ము ॥

కోపగించబోకుమమ్మ । నీమాటనున్న చాపులన్ని జూపుసుమ్మ । భూపతిపుడుగట్టుకొనెడి చాపులిమ్మన్ననుకాకు గోపకులకుసాటిరాజు లేపుమీరగట్టివిమ్ము ॥ రమ్ము ॥

కల్లగాదుమేమునృపతికి । ప్రియమైనమేనల్లురాము నేటిరోజుకూ।

ఉల్లమునసుదయలుగల్గె నల్లురానుజూడమామ కెల్లిరేవుజూడుమా త
ల్లిదండ్రులబాధదీరు ॥ రమ్ము ॥

చాలకాంతిగలిగియున్నవీ। వెన్నెలలబోలి మేలిచలువజేసియు
న్నవీ। మేలుగలుగురోరిసీకు మెచ్చివలువలిచ్చినాను బాలుడనుచు
ధిక్కరించ పైనమోసపోయ్యెదావు ॥ రమ్ము ॥

గొల్లడనుచు దలచబోకురా। శ్రీభద్రశైల వల్లభుండనుచుదల
చరా। కల్లగాదురోరిరజక జెల్లకున్ననాదుమాట యెల్లవారుజూడశిర
ము ద్రుల్లజేతుసుమ్మునమ్ము ॥ రమ్ము ॥

వ. అని పలికిన రజకుండు కోపోద్దీపితమానసుండై యిట్లనియె.

పంతువరాళి.

ఎట్లాయెట్లామళ్ళీబల్కరా। వోరోరిబాలక యెట్లాయెట్లామళ్ళీ
బల్కరా। గట్లావైరిమారాజూచె పాట్లాబకుమిగులాడితే పీట్లుబగులా
గొట్టింతూ నిప్పట్లనైన నోరుమయ్యి ॥ యె ॥

దొరకట్టేటియంబరంబులు। నికియ్యగ తరమెవన్దీసంబరంబు
లూ। పెరుగునెయ్యిపాలుద్రాగి బ్రేలెదావుమదముచేత పరులుగట్టజా
లూదురె ఒదరాకు యిట్లాడదగదు ॥ యె ॥

గొల్లాలాటజెల్లెగాకనూ। యేరాజునకైన జెల్లూనా యిట్లాడుటా
కునూ। పిల్లకావుయెరుగవింక ప్రియములురా ప్రాణములు బల్లిదుడా
రాజుసొమ్ము భళిరాయెంతసాహసుడవు ॥ యె ॥

రాజరాజగృహమునందునా। నీకేలబాలక రాజసంబువినవదెం
దునా। భోజుడంటినింతిమక్కన గాజూచెడుదారిదొలగ రాజూలయిన
మాదొరముందున రాజసంబులు మానియుందురు ॥ యె ॥

వాసవాదివిబుధమాన్యులూ। మారాజుముందర దాసూలవలె
నుంటెధన్యులూ। వాసిగానుశ్రీభద్రాచలేశూడు గౌరీశుడు వాగీశుడు
దక్క నన్యులు గాసిజెందెదరు గొల్లడ ॥ యె ॥

గీ. అనినవిని శౌరికోపించి హస్తమునను
వానిశిరమూడదన్నిన వసుధబడియె

వానివారలు మాటలు వదలిజనిరి
శౌరిధరియించె చేలముల్ సంతసమున ॥

వ. ఇట్లువానిజంపి కొన్నిచేలంబులుతానుధరియించి కొన్నియన్నకు గోపకులకొసంగి రాజమార్గంబున జనుచుండ.

సీ. పాయకుండొక్కడు పటుభూషణములివ్వ ధరియించి బాలదంతావళముల । లీలబోవుచు పుష్పమాలికాకారుని సదనంబునకు నేగ చాలభక్తి । బూజించి నుతియించి పుష్పమాలికల వాడర్పించె నంతట నబ్జనాభు । డవిధరించియును తానతనికి వరముల నిచ్చెదనన వారు నివియుగోరె ॥

నీచరణకమలసేవయు నీపదార్చ
కులతోనెయ్యంబు పరనంబు కోర్కెమీర
భూతదయనాకునిమ్మన పొందుమీర
నిచ్చి సంపదనిచ్చి వానిల్లువెడలె॥

ద్వి॥ నలిననేత్రుండవుడు నయముగాగాంచె
సలలితలేపభాజనములుచేత
గొని యేగు కుబ్జనుకోర్కెమీరంగ
గని యిట్లులనియెను కమలనేత్రుండు
యెవ్వరిదానవే యిందీవరాక్షి
జవ్వని పేరేమి చయ్యనగంధ
మెవ్వరికైగొని యేగెదవిటుల
నివ్వటిల్లెడుజూడ నీసుందరాము
అన కుబ్జ యిట్లనె యదునాథుజూడ
వనజాక్ష చక్కని వాడనటంచు
సరసంబులనుదెప్ప జనదిలపరుల
మరిచక్కదనముంటె మంచిదేనీకు
నను కుబ్జయనిభువి నరులందురెవుడు
వినుకంసుదాసిని విమలగంధాను
లిచ్చెటిదానను యీభోజునాకు

మెచ్చునన్నాదార మేచకవర్ణ
యిచ్చెదగొనుమని యిభరిపుమధ్య
మచ్చికవారల మాటలతనుల
సొగసైనచూపుల సుందరిగరగి
వగకాని కొనగెను వాంఛచే కుబ్జ
అత్తరి హరిలేప మలదిప్రసన్న
చిత్తుడై కుబ్జను చెలువొప్పజూచి
యొడలుచక్కగజేయ నూహించిదాని
మిడిపాదములమీద మెచ్చిపదములాను
కరయుగాగ్రముబట్టి కరయుగంబులాను
సరిగమీదిగనెత్తి చక్కనిదయ్యె
మరునయ్యగని చెలి మమతగొల్లనియె
అరుదెమ్ము నాయింటికని కొంగుబట్టి
దిగిచెనుమరుకులోతీవరించంగ
నగి శౌరిబల్కెను నయముమీరంగ
కామినినాదగు కార్యమయినంత
నీమందిరమునకు నేవత్తునమ్మ
మనిబంపి శ్రీకృష్ణుడన్నయుతాను
జనె ధనుశ్శాలకు సయ్యనవుడు
సురరాజధనుకన్న సుందరంబయ్యె
వరవీరగుప్తమై బరగుచాపంబు
పొడగనిభటులటు బోకుమనంగ
వడినేగినగుచును వరబంధులెల్ల
మేలుమేలననెత్తి మెచ్చిహస్తములను
జ్యాలతగూర్చియు చాలమ్రోయించి
విరిచెనుదానిని వేడ్క కుంజరము
వరసాలమునుద్రుంచి వైచుచందమున
కోదండనిర్భిన్న గురురవముకంసు

మోదంబు బీరంబు ముందుగా నణచె
ధనువుకావలివారు తనుగొట్టరాగ
ననుజుండు దాను వారందరిజంపి
చాపఖండంబులు సయ్యనబూని
యేపుమీరగ వార లిద్దరుగూడి
మధురాపురంబంత మరిజూచిజూచి
మొదలున్నచోటికి ముదమునజనిరి॥

వ. అంత భానుం డస్తసానుమంతంబున కరిగిన.

క. ఆరాత్రిగోపయుతుడై
శ్రీరాన్నమునారగించి చెలువొప్పగ కం
సారంభమెరిగి యిష్టవి
హారంబుల నప్రమత్తులై యుండిరటఁ.

మధ్యమావతిరాగం.

మరణచిహ్నాలుదాల్చెనూ । కంసూనకపుడు మరణాచిహ్నాలు దాల్చెను॥ మరణాచిహ్నాలుదోచె త్వరగాకంసూనకపుడు పరగ శ్రీకృష్ణు తోడ పగబూనదలచుటాను॥ మరణ॥

కర్ణాపుటమునందునా । కరములనుంచి కర మొప్పగాను ముయ్యనూ। సరవిగ లోప్రాణశబ్దముపరికింప నురువణంగియు నేమియును వినబడకుండె॥ మరణ॥

తోయాదికములందునా । వంగిచూచిన కాయముమీదటాను । తోయదాయానుశిరము తోట్రుపాటూనుగదిరె వాయాసములు మీద వదరాగదోణగెనపుడు॥ మరణ॥

కరమునాసామూమీదటా । నుంచిచూడగ గ్రహతారకము లెల్లనూ । వరుసరెండయ్యెదోచె ధరణీపైనను తనచరణాము బెట్టినజాడ చక్కాగదోచదాయె॥ మరణ॥

యొండానునిలుచుండియు। వీక్షించగానుమొండైన తనదేహామూ। నిండారంధ్రములయ్యె నెరిదోచెతనదునీడ మొండూతరువూలు హేమ మటులట్లు గానుపించె॥ మరణ॥

మరికలల్లోనుతాను । తనచేతాన గరళము(ద్రింగినట్టులూ । ఖర పతినెక్కుటాయు శిరమూన తైలామధరియించుటాయు శవమును తా కౌగిలించినటుల। మరణ॥

ధరరక్తమాలికాలనూ । ధరియించి భద్రగిరినాధుజూచి భీతినీ । వరలూచినొంటిగాను। ధరపాదచారియయ్యు పరువిడుచున్నయటుల పర గ కాలూని దిశకు॥ మరణ॥

వ. ఇట్లు కలగాంచి మరణహేతువను చింతచే నిద్రించక వేగిం చుచున్న సమయంబున సూర్యోదయంబయ్యె నపుడు॥

సీ. వల్మీకపాషాణవర్గశూన్యంబులై శ్రీగంధజలకణసిక్తమగుచు
పుష్పదామధ్వజపుణ్యతోరణమణి ప్రాంచమై మండితమంచమయ్యు
భూసురాదికవర్ణ పుంజకోలాహలంబయితూర్యనిస్వనావార్యమగుచు
పుణ్యమానవుమదిబోలినిష్కల్మషంబై సైన్యయుతమయ్యునఖిలలోక
జనము ఉల్లంబులను చాలసంతసమున
దంతివరదుని గనగ నా చెంతనుండు
మల్లరంగంబునందున్న మంచమునను
మాన్యులగు మంత్రివరులతో మనుజవిభులు
గొలువ కొలువుండి కంసుండు నలుక జెంది॥

వ. తదనంతరంబ,

క. చాణూరముష్టికాదులు
నాణెంబగు బిరుదులన్ని నయమొప్పంగా
బూనియు తూర్యరవంబుల
భూనాధుని జేరిరపుడు పొల్పెసగంగన్.

పంచచామరము. నందాదులగు గోపబృందములు కానుకలు ముందరికి రాజునటు పొందుగాగాంచన్ । అంది కాన్కలు వారినందరిని మంచంబునందుగూర్చుండుమన నందుండిరంతన్ । యింది రేశుడు మల్ల దుందుభిధ్వని వీనులందుబడెనన్న తానందలంకృతులై । యందుమామను జూడ జెంద రంగద్వారమందుండు గజమునేపందోలె వాడున్.

వ. ఇట్లు దోలు గజపాలుండయిన అంబష్ఠునితో హరి మేఘ గంభీరభాషణంబుల నిట్లనియె.

ద్వి॰ వినరోరి గజపాల విశదంబుగాను
ఘనశైలనిభమగు గజరాజునిపుడు
మామీదపురికొల్ప మర్యాదగాదు
ప్రేమతోద్రిప్పు నీ బిగువుజాలించి
లేకున్న నిన్నిల లేకుండునటుల
భీకరకరఘాత భీష్మాశనులను
జంపుదుననితాను చక్కగాకొప్పు
నింపుగాసవరించి యిందిరేశుండు
గాంచు జనంబులు కడుచోద్యమంద
సంచలించెటి కురులు చక్కగాద్రోచి
గజముమీదికిబోవ గజపాలుడపుడు
నిజకరిఢీకొల్పె నేర్పుమీరంగ
హరియును గజరాజు నన్యోన్యగతుల
సరిగబోరుచునుండె సారసాక్షుండు
బీరంబుదీరంగ పిడికిటబొడువ
సారంబుచెడి కరి చయ్యనమ్రొగ్గి
నేలబడ్డను దాని నేర్పుతోద్రొక్కి
కేలను కొమ్ములు కినుకతో బెరుక
విడిచిప్రాణములు నుర్వీస్థలిబడియె
వడి దానికొమ్ముచే వానివధించి
హరిరాములిద్దరు హస్తిదంతములను
వరుసమూపునదాల్చి నయ్యారముగను
మల్లరంగంబున మరివైరులాకు
పల్లగానటువంటి వజ్రంబుబోలి
మనుజులకెల్లను మహినాథుడగుచు
వనజాక్షులకునెల్ల వనజాస్త్రుడగుచు

బాలుల కెల్ల గోపాలుఁడై దోఁచె
కాలుని కైవడి కంసునకుదోఁచె
మూఢుల కెల్లను బుడుతఁడై దోఁచె
చూడ తలిదండ్రికి సుతుఁడయ్యెనొప్పె
క్రూరుల కెల్లను కులిశమైయొప్పె
భూరిస్నేహితులకు పూర్ణేందుడయ్యె
బంధువులకు ప్రేమ బంధువై దోఁచె
కందువ శాంతుఁడై గాంచె మానులకు.

వ. అంత కంసుండు హతంబయినమాతంగంబును భ్రాత సమేతుండై మల్లరంగంబునకు వచ్చు హరింగాంచినొచ్చిన మనసుతో మంచంబునందుండె నంత.

కేదారగౌళరాగం.

గాంచిరపుడుపౌరకాంతాలువురుషూలు కామసుందరునందులా। ప్రేమమీర కామసుందరునందులా॥ అంచితంబుగ వస్త్రభూషణ సంచయాలంకృతుల ధీరులమించి రంగధరావిహారులబెంచి కన్నులకరువుదీరగ॥ గాంచి॥

హరిశ్రీవదనాబ్జ వరమయూఖసుధానుసరవి కన్నులద్రావుచందమునను గాంచి। పరగజిహ్వలనంటిజూచెటిభంగి నుతిసేయుచునుకరముల వరునిపరిరంభించురీతిని పలికిరిటు లన్యోన్యభామల॥ గాంచి॥

పసిబిడ్డలనరాదు పరమాత్ములగువీరి వెసశౌరిగృహమున విష్ణునంశనుబుట్టి। వసుధపూతనజంపి మద్దులువరుసగూలిచి బకునిజంపియు కసిని కాళియుమదమణంచిరి గాన మనుజులె వీరలనుచును॥ గాంచి॥

గోపుడై ధరమెత్తి గోత్రారివంచించె గోపకాంతలమదిగోర్కెలుదీర్చెను। చూపరులకు నందసుతుడై సొంపుగుల్కెను భద్రనగపతి శ్రీశుడని మదియందుదలచుడు పాపుభయములననుచుబలుకుచు॥ గాం॥

వ. ఇట్లు పౌరకాంత లన్యోన్యంబుగా భాషించు చున్న యెడ కృష్ణునితోఁ జాణూరుం డిట్లనియె.

సీ. వనమందుగోపాలవర్గంబుతోగూడి పెనగనేర్చితివని వినియు రాజు । బిలిపించెమిమ్ములబట్టి మల్లాహవక్రీడకు జనులంత జూడగాను । మనమువిూరగవలె మరిసాముగలదెమేల్ సత్రాణమేమేను జవములీల। మునులెస్సె రాజు మిమ్ములబంపవలెనె నా ఘనముష్టిపోటుకు గదల కుండ ।

పవివో యముదండమవ్వ శంభుపాలశిఖవో
వెన్నముద్దయుగాదురా మిన్నక్రిమింగ
వినుము జనములు నేర్చినవిద్యరాజు
కొరకు బెనగుము నాతోడకొంత కృష్ణ॥

వ. అనిన కృష్ణుం డిట్లనియె.

రేగుప్తిరాగం.

వినరచాణూరా। తనప్రజ్ఞలు తనుజెప్పమేరా। పెనగగనేరాము పిల్లలాము నీకెనగాము మాతోడయెందుకీవాదాము॥ వినర॥

సాములురావూ । జవసత్వములుచాలాగలేవూ । భూమివిూరలు సంగ్రామశూరులు కులిశసమకర్కశదేహులావిూకుసరిరాము॥వి॥

విూముందరాను । నిలువగానుమేముజంకేమూ। గావింంచిధరణీశుకడ వేడ్కకు మేముసామునేయము ధనములేమివ్వగోరము॥వినర॥

అయినానుగానీ । నీతోనేనేపైనేమిగాని । వయసూనపెద్దమావాడురాముడుశత్రుంజయుడు ముష్టికుతోడసలుపవూనుసమరాము॥వి॥

అతిమూర్ఖుడావు । శ్రీభద్రాద్రిపతిననుకోవూ । మతిహీన నీతోడజతనేయ నేనుభూపతికింకరుడగాను పార్థివేంద్రుడగాను॥ వినర॥

కల్యాణిరాగం.

యెంతాటివాడావురా । నాతోబోరునంతాటివాడావురా। వింతదోచును నాయంతవాడవుటోరి వంతూలుబెట్టుట కింత చుల్కనాయ। సంతతిని గుణములనుకర్మనుసాటిగల్గిన రమ్ముబోరను వింతగాకామినులు జూడగ గంతులిడుటలుగాదుబాలక॥ యెంతా॥

భవునైన బ్రహ్మనా । నాజిని యాపవనూని గుహునినైన। కవనేయజెపుడు ఘనబాహుశక్తిని బవరమన్ననురేపన డపుడె వచ్చు।

నవనిచాణూరుండు బలుడనియండ్రుమల్లులు నన్ను నెపుడుజవమున నొక
గోపాలకునకె సాటిరానా మాటలేనా॥ యెంతా॥

ప్రహ్లాదమేటికిరా । గోపబాల బల్లిదుడను నేనురా । ముల్లోక
ములనున్న మల్లాలువచ్చినా చల్లాడమునకింద జెల్లాదుదూరక । మె
ల్లగా సాగరముజొచ్చిన మేటిగాగ్రముక్రిందడాగిన చల్లగా మేదినినిదూ
రిన. శైలమున హరి లీలడాగిన॥ యెంతా॥

పరగాగనాముందర । నిలచినీవు పెరగాగరాదుసుమ్ము। ధరణీశు
హింసకు దలపగరాదు యిత్తరినీవు వనమునడాగియుండగరాదు । వన
రగా నేబలుడననుచును వాసిజూపగరాదు బుద్ధతద్వార కానగరా దోరి
కలికిగదోచిన విదువను భద్రనగపతి॥ యెంతటి॥

ద్వి॥ అదిగాకనీవునే హరినంటివేని
మదముతో నేలెదు మధురాపురంబు
కుదురుగానుండు వైకుంఠంబుగాదు
యదునాథ కంసుని యాస్థానమిదియు
పదసంసారుల ఘాటలుగావు
విదితంబులగు రాజ వీధులుగాని
పరికించివినగ నాబాహునాదంబు
విరివిగానారదు వీణయు గాదు
చతురులాడగమల్ల జనవిగ్రహంబు
సతితోడప్రణయంబు సల్పుటగాదు
వెలసితిరుగగగాదు వేదాంతవీధి
చెలరేగ మునిజన క్షేత్రంబుగాదు
సాగినడువగభక్త జాలంబుగాదు
యేగెదింకెట్లునా యెదుట శ్రీకృష్ణ
అనియిట్లుచాణూరు డప్పుడుకాశ
ఘనముగాబంధించి కరములమల్ల
జరిచియుశౌరిపై జనగాంచిహరియు
వెరువక నెదురేగి వీరుడై బోరె

బలుదుముష్టికుతోడ పటిమతోఁబోరి
యిలనాథ కంసున కెదభయమంద ॥

వ. అట్టిసమయంబున పౌరజనంబులు గుమిగూడి వెచ్చనూర్పుచు ముచ్చటలకుంజొచ్చి తమలోనిట్లనిరి.

సీ. మంజులాంగులదెచ్చి మల్లులకొప్పించి రాజుజూచుచునుండె రమణులార । యింతదుర్మార్గునిం దెందైనగంటిమే సభికులందరు రాజుసరసనుండి । చిన్నికుమారకుల్ చెలగిమల్లులతోడ బోరింపవలదని పొసగజెప్పి । వారింపరైరిగా వనజాక్షులెంతటి మంతరమజలాద్రంబయ్యె సఖియలార ।

గీ. సభకుబోవదగదు సభవారిదోషంబు
యెరిగియూరకున్న నెరుగకున్న
యెరిగియుండితాను యిట్టట్టుబలికిన
ప్రాజ్ఞునైనబొందు పాపచయము ॥

వ. అని యనేకు లనేకప్రకారంబులం బలుకుచున్న సమయంబున.

శుద్ధసావేరిరాగం.

కమలాక్షుతోడను కదుబోరిమల్లుడు ఘనమల్లరంగమున । లోబడెవాడు గాసిజెందెనుమనమునా । సమముగాబోరంగ లేకను చండముష్టినిహరియురంబున తమకమునబాడువంగనదిసుమ దామహతియై దోచెనప్పుడు ॥ కమ ॥

శౌరివానిరెండు కరములుబిగబట్టి చటులగతినిద్రిప్పియూ । కుంభినివైచి చాలాగొట్టినమెచ్చియూ । సరగునను ముక్కునను వాతను చాలరక్తముగ్రక్కుచుమల్లుడు ధరణిబడి ప్రాణములువిడిచెను తల్లడిల్లగ కంసప్రాణము ॥ కమ ॥

బలభద్రుడప్పుడు బలభేదిమెచ్చగ బట్టిముష్టికుకరములు । గిరగిరద్రిప్పి బారవేయగనప్పుడూ । యిలనుబడివదనంబునందున పెలుచరక్తమువరద బారగ । ఖలుడు ముష్టికు డంతకుసపురి గాంచనేగెను కంసుడలుకగ ॥ కమ ॥

మేటిబలుని ముష్టి పోటూనగూటూడు నాటోపముమాని। ధర బడినీశాటూలు వెరగందనూ। పాటవంబున భద్రనగపతి బలులనచ్చాణూరముష్టిక గూటులనువధియించి మిగిలిన మేటిరాతుసకోటిజంపిరి॥ క॥

వ. ఇట్లు హతశేషులైన మల్లురీ పిల్లలు బల్లిదులెల్ల మల్లులం జంపిరి. మల్లయుద్ధంబునకుం వల్లగాదు తొలగుతొలగుండని నిలువక చనిరంత.

సీ. బలులైనమల్లుల ప్రహరించి గోపాలకులగూడి మృగరాజువలె జెలంగి
చరణపద్మంబుల చక్కగానందెలు మ్రోయగావచ్చెటితోయజాతు
గనిభూసురోత్తముల్ కుసుమ్రభమాంబున నుతియించిరొకడు భూప
తియుదక్క। నంతనాకంసుండు నాస్థానకలకలం చాలించి వారించి
యలుకజెంది।

గీ. మంత్రులనుజూచి యిట్లని మల్లులను వ
ధించిశౌరియు బలుడు నేతెంచగాంచ
మంచిదేమాకు రాసీకు దుంచుడటని
ఉంచనేటికి వెడలద్రోయించు డవల॥

గీ. పాపుడైన నందు బట్టికట్టుడు వసు
దేవుజంపుడుర్వి తెల్లముగను
పరులకిష్టుడితడు పాపుగ్రసేనుని
జంపుడితడె కావజనదుపేని॥

వ. అని పలుకుసమయంబున శౌరికోపించి.

శుద్ధసావేరిరాగం.

వినుమురాజవర్య విశదంబుగాకంసు దునిమినహరిశౌర్యము। బుధులకెల్ల వినదగుసత్కార్యమూ। ఘనుఁడుకృష్ణుడు కంసుపలుకులు కర్ణములబడికోపయుతుడై వినసహించకవానితోడను వేడిపల్కులు బల్కెనట్లని। వినుము॥

భోజకులమునందు పాలుపొందగాబుట్టి తేజామువిడనాడీ। బుద్ధిలేని పాజీలనుగూడీ। పూజనీయ్యులతోడవైరము రోజుశేయుచుతగని క్రోధము। లోజరించెదునిన్నుజంపుదు భోజమామనిచూడననియెను॥వి॥

గిరిపైనచరియించు కరిమీఁదలంఘించు వరమృగేంద్రునిరీతి । పౌరులుజూడ నరికంసహింసార్థియై । సరగుననుతమకంబుమీఁదికిఁ జౌకళించినకంసుఁడప్పుడు పరగతిన యనుచరులతోడను పద్మనేత్రుని మెదిరె నంతట ॥ వినుము ॥

చెలువైనఫణిబట్టు బలుఖగేంద్రునిరీతి వలనొతకొప్పుబట్టి । మకుటపురత్నములు కల్పాంతమునుట్టి । ఇలనుబడుతారకలరీతిని జలజలనురాలంగ రంగస్థలిబడంద్రోచెను సురాదులు భళిభళీయని తనముబాగడగ ॥ వినుము ॥

మంచాగ్రమునందు సంచారముమాని వంచనలనుజిక్కి । యున్నమామ నెంమూచుతలద్రొక్కి । పంచతనుబొందించెజనులొ నంచుబాగడగ వానిశింగము మించుగజములనీడ్చుభాతిని నంచితంబుగబట్టియీడ్చెను ॥ వినుము ॥

పగచేతనైనాను పరమాత్మనెప్పుడు భజియించుటచేతనూ । శ్రీభద్రాద్రి పతియందుతాజేరెనూ । మిగులక్రోధతవాసివారలు నగధరునిపైబోవరాముడు మగటిమినిమెదిరించివారిని మడియజేసెను తక్షణంబున ॥ వినుము ॥

వ. అట్టిసమయంబున.

గీ. నారదుండుమింట నాట్యంబుసల్పెను
వారిజాసనుండు వామదేవు
డపుడుసన్నుతించి రఖిలసురాదులు
కృష్ణునఖిలవైరి జిష్ణునధిప ॥

వ. అంత కంసుభార్యలు పిరికయ్యాతలంబున పెద్దనిద్దరం జెంది యున్న విభుంగాంగలించుకొని విలపించి రంద్రగమహిషియిట్లని విలపించె.

పున్నాగరాగం.

నన్నువిడిచిపోగానీకు । న్యాయమాప్రాణనాయకా । పున్నగానన్నుంచాబాధ్యులెవ్వరు భూనాయకా । నిన్నుగోపసింహమిట్లు నేలగూల్చాగాజూచియూ । ఉన్నాదినామనను ఱాని కన్నమిక్కిలి కఠినమాయి ॥ నన్ను ॥

తోడబుట్టూతిట్టూనీకూ । తొలగదాయెనో ప్రాణేశా । ఆడపడు
చువైరామేలా నన్నవిడువకపోయితివయ్యయో ॥ నన్ను ॥

పరులాకూకీడొనర్చిన పాపాముజెందకనున్నె । ధరణిభూత
ద్రోహికెపుడు తప్పకనశుభముశేగల్గు ॥ నన్ను ॥

శౌరితోడాబెనగీమున్ను జననవారివినగలేదా । పరగభద్రాద్రి
హారినీదలచి బ్రతుకదగదే కోపాముడిగి ॥ నన్ను ॥

గీ. ఇట్లువిలపించు మేనత్తనూరడించి
మేనమామకు తిలజలదానమిడగ
బనిచి తలిదండ్రివిడిపించి బలునిగూడి
వందనము జేసె కృష్ణుండు వారలకును ॥

ద్వి॥ వందనంబొనరించు వరసుతుజూచి
నిందిరేశుడటంచు నెదలోన దలచు
వారలతనమాయ వలనవారించి
శౌరియగ్రజుగూడి చనువొప్పబలికె
మమ్మగంటిరిగాని మా బాల్యమందు
నమ్మరోయెత్తుకొ నాడించుభాగ్య
మెరుగరైతిరిప్రేమ యెంతగల్గినను
ధరలోనివారలందరివలె మేము
తల్లిదండ్రులవద్ద తనయులైయుండ
జెల్లమై తిమివారి చేతలాలింప
నీమేనునకుమీర లీశులుగాన
మేముదీర్చగలేము మీరుణమెపుడు
ధారుణిలోపల తనయుడెవ్వండు
భూరిసమర్థుడై పొందుగాతల్లి
దండ్రికిధనదేహ ధర్మంబులందు
నిందుగానివ్వని నీచుండునాత్మ
పలలాశియగామీద బ్రబలుడై యెవడు
తలిదండ్రి వృద్ధుల తనయుల గురుల

బ్రోవకనున్నను పృథివిలో వారు
జీవన్మృతుండని చెప్పుదురవని
గావున నమ్ముగూర్చి కష్టముల్ జెంద
లావుగల్గియు మిమ్ము రక్షించనట్టి
మాతప్పు సైరించి మన్నించుడిపుడు
జేతుము శరణంబు చెలగుచు మీకు
ననిపల్కు తనయుల నలరుచు జూచి
వినయంబు చేవారు విభ్రాంతులైరి
అపుడు తాతను జూచి హరి యిట్టులనియె
నృపశాపమున నిపుణిగా మేము
రాజవుగమ్ము యీ రాజ్యంబు నాకు
భోజేంద్ర యనుచును పొందుగా జేసి
మునుకంసభీతులై పోయిన వృష్టి
ఘనయదుభోజాంధక వ్రాతములను
రావించి వారికి రాజ్యంబు లిచ్చె
గోవిందుడప్పుడు కోర్కె మీరంగ ॥

వ. ఇట్లు హరి మధురాపురంబున నుండు సర్వజనంబులకు నానందసంధాయకుండై యుండి యొక్కనాడు నందుంగనుంగొని యిట్లనియె.

గీ. తండ్రి నెరుగము మేము యీ తల్లి నెరుగ
మయ్య మమ్మింతవారిని జెయ్యదలచి
నెయ్యమున బెంచితిరి ప్రతి జెయ్య నేర
మయ్య మ్రొక్కెదమని మ్రొక్కె నచ్యుతుండు ॥

క. ఇక్కడి బంధులకెల్లను
మక్కువ సౌఖ్యంబొనర్చి మరివచ్చెద నే
నెక్కడనున్నను మందను
మక్కువతో మీరు జేయు మన్ననదలతురే ॥

క. మందకు నేగుడు మీరలు
ముందర నని పల్కి శౌరి ముఖ్యాంబరముల్

సుందరమగు మణిభూషణ
సందోహములిచ్చియనిపె సాదరమతియై ।

వ. ఇట్లు నందుబంపిన తదనంతరంబ.

సీ. గర్గ్యాదిభూసుర వర్గంబుచేహరి కుపనయనవిధులను కృపయొనర్చ
వసుదేవుడప్పుడు వసుధేశసాందీపు కడకేగికృష్ణుండు కాంక్షమీర
వేద వేదాంగముల్ వివిధస్మృతుల్ ధనుర్వేదంబుచౌషష్టి విద్యలెల్ల
నొక్కొక్కదినములో చక్కగాగ్రహియింప జూచిసాందీపుండు చో
ద్యమంది ।

గీ. పుత్రుడంభోధిలోపల పొసగమునిగి
రాకనున్నాడు మీరలు రమ్యముగను
పుత్రదక్షిణనిడరయ్య పుణ్యులార
ననిన హరియును హలియును ననుమతించి ॥

చ. వారిధికేగి భూసురుని వార్థినిదెమ్మన నేనెరుంగనో
సారసనేత్రయిచ్చట నిశాచరుడుండి హరించెనన్న నా
శౌరియువానిజంపి పటుసారమునం దరముంగ్రహించి యం
దారశి గాన కంజనిమో ధర్మునివీటికి దాను నన్నయుర్ ॥

మత్త॥ అందుకేగి జమునిచేత నఖిలయహాణాంబులన్
జెందివిప్రవరునిసుతుని చెల్వుమీరగోరి గో
విందవీడెగొనుమటంచు వేడ్కనివ్వనన్నతో
నిందిరేశుడటకుదెచ్చి యిచ్చెవిప్రవరునకున్ ।

వ. ఇట్లు సాందీపునకు గురుదక్షిణగా పుత్రునొసంగి యన్నయుం దానును పాంచజన్యంబులు పూరించుచు మధురానగరంబునకుం జని సుఖంబుండిరంత.

సీ. వనజాక్షుడోకనాడువ్రజసుందరలమీదమక్కువగలిగియుమదిదలంచి
గోపాంగనలునన్నుగోరిప్రేపల్లెనుగృహములందునవెంతగుందిరొక్కొ
అనియుద్ధవునిబిల్చియోనోయిచెలికాడ చెలులునారాకనుదలచియిండ్ల
నెట్లుండిరోవార లేగిమంతనమునదెలుపువచ్చెదనని తెరవలకును

తమనువిడనాడుటయు నాకు ధర్మమగునె
లౌకికంబొల్ల కెల్లడ నాకు దాను
లైనవారల బోషింతుగాన నటకు
బోయిరమ్మన నరిగెను పొందుమీర॥

గీ. యిట్లు బృందావనంబున కేగి నందు
గాంచినను కృష్ణుగాంచినకరణి నతని
అంచి యాసనముననిడి యునియె నందు
డయ్య ఉద్ధవసీరాక యలఘు శుభము॥
అని మరియు నిట్లనియు-

రేగు ప్తిరాగం.

వ. అన్నా యుద్ధవదెల్పు మచ్చటిముచ్చాటలన్ని మచ్చికమీరగా।
వన్నగా వసుదేవుడక్కడ బలుని కృష్ణునిగూడుకొని తను చెన్నగా
నున్నాడె కంసుకుశడిన వెనుకను సఖుడు ముదమున ॥అన్నా॥
తల్లిదండ్రులమమ్ము దలచియేమనునోయి దయమీరచింతించు
నా। యిచ్చోటికివెళ్లి రమ్మని బంచెనా। ఉల్లమున తనుబాసిగాసిలి
తల్లడిలుగోపికలు గోవుల మొల్లముగ గోపకులమిత్రులనెల్ల ప్రొద్దుల
దలచుచుండునె ॥అన్న॥
ప్రేపల్లెకెపుడు గోపాలుడేతెంచు దాపాక జెప్పూమయ్య। శౌరి
మమ్ముగాపాడుగదనయ్యా। రేపుమాపును చంద్రుబోలిన శ్రీ వునగు
మొగమేను జూడగనోవుభాగ్యముగల్గునా ధరలోపలను యీజన్మమున
కిక ॥ అన్నా ॥
అని మున్ను హరిజేయుపనులన్ని దలచీయు కనికరమునబొక్కు
చూ।భద్రాద్రీశుగనని వగనుసొక్కుచూ వినయమునతానుండె నందుడు
తనయుగుణములుతలచి తల్లియు చనులపాలునుగురియు కనుగవ ఘన
ముగా జలమొలుకజొగ్గిలె ॥ అన్నా ॥
వ॥ ఇట్లు ముకుందసందర్శనాభావవిహ్వలులైన నంద యశోద
లకు నుద్ధవుండిట్లనియె.

శా॥ మిమ్ముంజూడగ వేగవచ్చు హరియుం మేలొందెదుంమీకు నో
యమ్మా మీరలు చింతసేయకుడు మీయబ్జాక్షుడుం శీఘ్రయుం
సమ్మోదంబున భూభరం బుడుపగాజన్మించిరిద్ధాత్రిలో
నమ్మా నాథునిదల్చువా రవనిలో నబ్జాక్షునిం జెందరే॥

గీ. అట్టివానికి తలిదండ్రులౌట మీర
లతి కృతార్థతనొందితి రనఘులార
యనుచు బహుభంగులనుదెల్పి యతని నాటి
రేయిగడపియు మరునాడు రేపకడను॥

వ॰ నిత్యోచితకృత్యంబులుదీర్చి యుద్ధవుం డొక్కెడనున్నం జూచి కృష్ణుండని శంకించి గోపికలు వికసితముఖకమలలై యిట్లనిరి॥

మారువరాగం.

నిన్నురుంగుదుమయ్య నీరాజనేత్రుని నమ్మినచ్చెలివానీ । వన్నుగ తలిదండ్రిపాలికి నినుబంపె వెన్నాడు తనమేలువిన్నవించమని ॥నిన్ను॥

వనజాక్షుడెపుడు వారాలనై నాను మనమూనదలచూనుగా । ఘనుడుమెల్లురువాడు కాంతూనకిచ్చట చనువువారెవరింక గనబంప గానైన ॥ నిన్ను ॥

మునివరులైనాను తనవారిపై ప్రేమ గనుచు విడువలేరూ । పనిలేనినఖ్యాము బాయదె ధరనళిపని దీర విరులానుబాసిపోవు నులేదా॥

వాసీగభద్రాద్రి వ సూడనుచు తన నాశించియున్నందుకూ । గాసిజెందమమ్ము జేసిమధురాపూరి వానులైనయట్టి భామరాంగుల గూడె ॥ నిన్నురు ।

క. అని యిటుగోపికలనగను
వనిత యొకతె కృష్ణుపాదవనజముమీదన్
తన మదినిలిపియు బొక్కుచు
గన చెంతను దైవవశత గాలగ నచటన్॥

వ. ఇట్లుగాంచి హరి తనను ప్రార్థింపబంపిన దూతగాగల్పించుకొని యన్యాపదేశంబుగా నిట్లనియె.

యమునాకల్యాణిరాగము.

భ్రమరాముట్టకుమీ మాపాదపద్మమూ ॥ భ్రమరా ॥ కమనియ్యమైన పౌరకాంతా కుచకుంకుమాంకితసుమదామాయాణితానన సుముఖునినుహరి మన్నించు ॥ భ్రమరా ॥

నీవాక్కాకు వువ్వుదేన నమ్మిగ్రోలీ । తాపూసేయాక వేరొక దానిజేరూ । తీవినవాడుమోవి తేనెగ్రోలియుశౌరి యీవేళపరులజెందె నెటు నమ్మ లక్ష్మీవాని ॥ భ్రమరా ॥

మంచివాడనుచు మాతోనెంచబోకుమీ । లంచాపుగానమున గరగించనాలా । కించామేగుమీ పౌరచంచలాక్షులయెడ గావించూ గానము వారాలించీమన్నించెదారు ॥ భ్రమరా ॥

హరిచేతగరుగరె యాయవనికాంతలూ । దరహాసవీక్షణములా దైతుడైనా । వరమాయయతని పాదవనజాములాశ్రయించు కరుణా సముద్రునకెవరు కరుణాజేసేటివారు ॥ భ్రమరా ॥

చారాకృత్యామునందు ధీరుడానీ । నేరూపునిందుబనికినేడురావూ । ధీరాతపతిసంతోదుల దలమీరియు కోరివచ్చినవారీనివిడువమేలా శౌరిధర్మజ్ఞు డెటులా ॥ భ్రమరా ॥

వాలీనిజంపినెరుకువానీభంగీ । లీలాశూర్పణఖ నీగతహేలా జేసె । మేలూజేశినబలిని మిగులాబంధించె మమ్ములనీలానమ్మిన విడిచె నెటు భద్రాద్రీశుడతడ ॥ భ్రమరా ॥

అని మరియు.

కల్యాణిరాగం.

చూచితివా భృంగమా । శౌరినీతిచూచితివా భృంగమా ॥

వాసిగమింటిపై వన్నూఖగములై నడాసి వీనుల తనను భాసూర ముగవిన్న । శాసుసంస్మృతి నట్టివానిని వేసరకా మదిదలచుచుండెడి దాసిజనముల బ్రతుకుపైచున గాసిజెందియు నంటిమెందుకు ॥ చూచి ॥

మధురాములైనట్టి । వేటకాని మాటలాలకించియూ । మదినమ్మి చేరియు నదయాత హరిణామములే దుదవాలిశరమూల దునిశీనథం

భంగిని । మధుమథనుకితపంక్తులను నెమ్మదినినమ్మియు మొదలు నిజ మని మదనుపటుశరకీలికీలల వ్యధలజెందితిమింక నే మన ॥చూచి॥

తల్లిదండ్రులనన్నలా । మగలసుతుల తగబంధుజనములాను । యెల్లవారల పంచభల్లాంధతజెంది ల్లాకాతని గోరివచ్చిన । మమ్ముల జెల్లునా విరహాబ్ధిద్రోశియు వల్లకుంతుట మేరగాదని చల్లగా వినుపింపు వేగమె షట్పదమభద్రాద్రినిలయుతో ॥ చూచితివా ॥

కేదారగౌళరాగం.

యెలావచ్చునుమంద కేలాదలంచు గోపాలూడు మమ్మాల నూ । చాలచింతిల నేల భువి ధరపాలు లెల్లను చపలచిత్తులు పాలుమా లిననేమిఫలమిక బాల నూత్నప్రియులుగారె ॥యెలా॥

నవరత్నఖచితమా నవ్య సౌధంబులె నవమన్మథునకు మానత కుటీరంబులు । భువనములలో వేరుబడి భూధవులచే సేవించుపురియె భువనభర్తకు గోపకులచే పూజ్యమాద్రేపల్లె జూడగ ॥యెలా॥

చూపులకింపయ్యె శుభచిహ్నములుగల్గు భూపాలగజములె గోపధేనువులిల । రూపవిభ్రమనై పుణ్యములచే రూఢులౌ కాంతలమె మన్మథరూపుడౌ భద్రాద్రిపతికిల గోపసతులము రూపయుతులమె ॥ యెలా ॥

వ. అని యిట్లనేకవిధంబుల కృష్ణదర్శనలాలసలై బలుకుచున్న గోపికల పలుకులువిని యుద్ధవుండు మధురాలాపంబుల నూరార్చుచు నిట్లనియె.

క. జప దానంబుల క్రతువుల
నిపుణులు నే విభుని మదిని నిలుపగలే రా
విపులాకారుని పై మీ
కపరితపాధ్యానమబ్బె నతిచిత్రమగుః॥

సీ. నన్ను మీకడ కంపునపుడు కృష్ణుండు పల్కినపల్కులు పరగవినుడు సర్వకర్మములకు సాక్షి కారణుడను మద్వియోగము మీరుమరువవలయు
స్థావరజంగమసంతతితో మహాభూతంబులెట్లుండు పౌనగ నేను
నట్లుండెదను మీరలలగకుడీ కలగనిలేచికలలోని కర్మమిధ్య

యనుచు బుధుడు దలచు నఖిలప్రపంచంబు
జెందకుండు ముక్తి జెందునతడు
నదులకెల్ల నబ్ధికుదురెట్ల నట్లనే
నఖిలజంతువులకు నాశ్రయుండ॥

అదియునుంగాక.

సీ. కాంతలు తమ పతుల్ కడుదూరముననున్న చిత్తంబు వారిపై జేర్చియుందు। రధిక సమీపస్థులగువారిపై కంటెనది గాన నన్ను మీరెదల నెపుడు। చింతింపగోరియు జెందితిదూరంబు నందు కలగబోకుడతివలార। సంతత ధ్యానంబు సమకూరెనాయందు గాన జెందెదరు నన్గడపటలను.

అనుచు బల్కెను హరియని యతడుబల్క
బలికినను విని కాంతలు నులుకుమాని
సంతసంబును జెందియు సారసాక్షు
సేమమడిగియు బలికి రాభామ లిట్టుల॥

ఘంటారవరాగం.

యెన్నాడువచ్చునో వెన్నుడిచ్చటికి। పన్నుగ దెల్పుమీ బావాయుద్ధవా। తిన్నగానున్నా డెనాథుడు దెల్పు మిచటికివత్తునన నావన్నెలాసులు నష్టమైనను చిన్నబోవును మమ్ముదలచియు।యె॥

మరచినాడయమునదరి తరులందు। దిరుగుచుండగ మేము మరుగూలనుండి। వరుసరాకుండిన పరవశమున మేను। మరచిన రతులాను మముదేలించుట। పరగనీతో నమ్మగృహమునబల్కె నే కాళిందితటి తన మురళివీని యేతెంచడాగిన వసుని దూరిన పలుకులన్నియు॥యె॥

వినుపించె నేమేము వనకేళిసలుపు। తనువచ్చివలువ ల్దాలుగొని నీవమొక్క। గని వేడ నిచ్చినకధమూలంబూ। వనరగ నదిగాక వన్నె. కామమేము। ఘనముగ కాళిందితటులను కామమున నాళరన్ని శిలను వనర జేసిన రాసలీలల వైభవములనుజెప్పె నేదగ।యె॥

చక్కనయ్యను బాసి యొక్కంతదడవు। దక్కవుమేనులు నిక్కమాపైనా। మిక్కిలిధైర్యాము జిక్కెననుమా। జిక్కెనప్రాణా

ముల్ జెదరేగుననుమూ । మక్కువతోనట పైగవచ్చియు గ్రక్కునను యీప్రాణులెల్లను వక్కసరిదూరంగ నిక మ్మేలెక్కడిదియని దెల్పు మధిపుతో ॥యె॥

చలి కాదు వ్రేపల్లెచెంతానేటికి । కులుకూచుజూతుమే కోర్కెలు దీరా । పలుకూలనమృతంబుజిలుకు భద్రాద్రీశుపలుకువిందు మేము బహునాళ్ళకైనాను । పులకలొదవగ మేనులాతనిబొదివి కౌగిటజేర్తు మే హరి యలుకచేనిటు లేగుటేమని చుల్కగాదూరంగగల్గునే ॥యె॥

మగలానుమగువాలు తగులారెందెనా । జగతీమూపాలానె జెల్లెనేయిటులా । తగులాదెకమలాయు తగుమోహామునా । తగవూవిడిచిహరి దయమాలెనిప్పూడు । తగిలియుండిన సతులవిడుచుట తగవు గాదసిదెల్పిబ్రోవగ తగుదువనిదూరెదము నిను యీ పగిదినుద్ధవ వగల జెందియు ॥ యెన్నాడు ॥

వ. ఇట్లనేకవిధంబుల గోపికలోపికలులేక హరిందూరి యతని మధురాలాపంబుల శాంతిబొంది యుద్ధవునిం బూజించిరంత కృష్ణలీలా వర్ణనలుసేయుచు వ్రేపల్లెయందు కొన్ని మాసంబులుండి తదనంతరంబ నందాదుల యనుజ్ఞవడసి మధురాపురంబునకు వచ్చి వారలిచ్చిన కానుకలు బలరామకృష్ణులకు నుగ్రసేనునకు సమర్పించి సుఖంబుండిరంత.

సీ. మునురతిగోరిన వనితమందిరమునకు జనిశౌరి యుద్ధవసహితుడగుచు
గనియొసంచాస్త్రిని కాంతాభమగుదాని నదియును సంభ్రమ మొదవలేచి । యర్ఘ్యపాద్యాదుల నర్ఘ్యాత్ముపూజించి సుందరతల్పంబునందుజేర్చి । యుద్ధవునకుచాల నుపచారమొనరించి మిన్న భూషితయయ్యె మెరుపుబోలె.

గీ. శయ్యకడకేగుదెంచిన శౌరిదాని
సజ్జజేరిచి దేలించె సరసరతుల
మెచ్చి కోరినవరములనిచ్చి మరల
సఖునిగూడియు నరిగెను సదనమునకు ॥

మధ్యమావతిరాగం.

హరియు నుద్ధవ రాములందముగ నక్రూరు వరమందిరమునకును

వచ్చిననతండుర్ । పరమోత్సవంబునను బలరామకృష్ణులకు వరుసపూ
జలు జేసి వైభవంబలరర్ ॥

వినతుడై నుతియింప విని శౌరియాతనికి మనమలర మ్రొక్కి తా న
నియెనిట్లనుచుర్ । పినతండ్రివాప్తుడవు ఘనభాగవతుడవో యనఘ నీ
సుగుణంబు లలవియే పొగడర్ ॥

వినుము కరిపురి కేగి మన పాండవుల జూచి గనుము ధృతరాష్ట్రిమది
కలుష మో శుభమో । అనిబంపన క్రూరు డరిగె కరిపురమునకు వనజాక్షు
డనుజాతో వచ్చె గృహమునకుర్ ॥

అంతన క్రూరుండు దంతిపురి కేగి కురు సంతతిని గాంచ వారంత
మోదమునర్ । వింతగా బూజింప సంతోషముననందు కొంతకాలంబుం
డె కుంతియొకనాడు ॥

విదురుండు వినగ తన మదిదలచి పుట్టిల్లు ముదమొదవ నతని గని ము
దితయిట్లనియెర్ । మధురాపురంబులో యదువులందరు సుఖం బొదవ
నున్నారె నెమ్మది చింతబాసీ ॥

అన్నమా తలిదండ్రు లన్నను జూడగా నిన్నాళ్ళకంపిరా యేమ
నిరిసితో । విన్నార మా పాట్లు విద్విషులమధ్యమున నున్నాను వృకమధ్య
మున్న మృగిబోలీ ॥

కరిపించె ఫణులచే గరయుతాన్నమొసంగె గంగలో ద్రోయించె
కరుల ద్రొక్కించెర్ । మరియేమి జెప్పుదును ఖలుడు దుర్యోధనుడు గార
గాడు నా సుతుల కొలదెరుగ డెపుడుర్ ॥

బలుడు కృష్ణుడు మమ్ము దలతురా మది యందు నిలభాగమిప్పించ
గలర మరదులకూ । జలజాక్షునకు నేను శరణంబు జేసెదను గలడా తడే
మమ్ము కడతేర్చ నెపుడుర్ ॥

వ. ఇట్లు వగచుచున్న కుంతి నక్రూర విదురులు దుఃఖోపశమ
నంబొనర్చి యనుజ్ఞవడసి బంధుమిత్రపుత్రసహితంబుగా కొలువున్న
ధృతరాష్ట్రికడ కేగి యక్రూరుం డిట్లనియె.

సీ. భూమీశ తమ్ముని పుత్రులందును నీదు సుతులందు భేదంబు జూడదగదు
సముడవై యుండుట సౌఖ్యమందరికిని గాకున్న నశుభంబు గాంచెదీవు

దేహంబుతిరమని మోహంబునొందక తమ్ములకొడుకులకిమ్ముసగము
అనిపల్క ధృతరాష్ట్రుడనియెనీవాక్యంబునిజముజెప్పినజరుగ నేరదటుల

గీ. కర్మవశతజంతుగణము వర్తించును
కర్మకీశుడైన కమలనాభు
డవనిభారమంత నణపంగ గల్గిన
హరికి మొక్కి యతని నాశ్రయింతు ॥

గీ. వానిచిత్తంబునంగల వరుసజరుగు
జనుమనినవచ్చి మధురకు చక్రిగాంచి
యతనివృత్తాంతమంతయు నవుడుదెల్ప
వినిరిబలరామకేశవుల్ విశదముగను ॥

ద్వి॥ అంతకంసునిభార్య లస్తియుప్రాప్తి
దంతివరదుడుతమ ధవుజంపువార్త
తండ్రితోదెల్పనాతం డాక్షణంబె
వేండ్రంబుతోడను వెడలెనాజికిని
జరసుతుండనువాడు సరభసమునను
ఖరతరాక్షోహిణీ గణములగూడి
మధురాపురముచుట్టు మరివాడువిడిసె
మధుసూదనుండును మదిదలంచగానె
దివినుండిరథమును దివ్యాస్త్రములును
జవనాశ్వములుమంచి సారథియూను
వచ్చినబలుడును వనజాక్షుడూను
వచ్చియెక్కియుకదన మేదినినిలిచె
శంఖంబుపూరించ చక్రాయుధుండు
బింకంబణంగెను బిట్టుసేనకును
అప్పుడుమాగధు డనియెమాధవుతో
నొప్పదునీతోడ నురుసంగరంబు
బంధుహింసకుడవు బాలకుడావు
మందగొల్లడవౌరి మాధవలెమ్ము

బలరామునాతోటి బాగుగాబోర
గలవేనిరమ్మన్న కామపాలూడు
నగికృష్ణుడనియెను నాతోడనీవు
తగదురాయిటువంటి తప్పులప్రేల
మగటిమిగాదురా మాగధనేను
తగికాలశివునైన దాకజాలుదును
గోపాలభూపాలకుల భేదమిపుడు
రూపరునాతోడ రూఢిగాబోరు
మనిచాపమెక్కిడి యబ్జాక్షుడపుడు
ఘనశరవృష్టిచే గప్పినవాడు
నడుమవాటినిద్రుంచి నలినాక్షుమీద
వడిబాణవృష్టిని వర్షించెనంత
నురుసింహములరీతి నుగ్రంబుగాను
సరిబెనంగిరిభూరి సాహసములను
బలరాముడప్పుడు బలముచేమిగిలి
హలముచేసారధి హయములజంపి
మాగధుజంపెను మదినేర్పుమీర
నాగంబుబట్టెడు నాగారిపగిది
బట్టివంచియు తన పటుముష్టిబొడువ
కట్టడిమగధుండు కడు డస్సెనంత
శీరిచేవిడిపించె శ్రీకృష్ణుడపుడు
వైరినిమీదటి వార్తనూహించి
అంతటమాగధు డతిచింతనొంది
కాంతారమునకేగ గాదలంచెను
తపముజేసియునైన తామరసాక్షు
నపజయంబొనరింతు ననుచుమాగధుడు
భూపాలకులుచాల 'బోధింపవాడు
నేవుమీరగపురి కేతెంచెనపుడు

బలరామకృష్ణులు పటువైభవముల
వలమురియొత్తుచు వచ్చిరిపురికి
మాగధుండునురాజ మండలిగూడి
వేగమెపదినేడు విసరములాను
అరుదెంచిమధురపై హత్తసైన్యుడగుచు
తిరిగిరాదలచెను ధీరుడై యంత
నారదమునిమ్లేచ్ఛ నాధుతోదెల్ప
సారమౌముక్కోటి సైన్యంబుతోడ
నెచ్చుగామాగధు డెదలోనమెచ్చ
వచ్చివిడిసెను మధురవాకిటియందు ॥

వ. ఇట్లు వచ్చి విడిసిన కాలయవనుంజూచి బలరామునితో హరి యిట్లనయె.

చ. యవనుడువచ్చిచుట్టుకొనె నామగధేశుడురేపువచ్చు వా
డవనిమహాపరాక్రములు సందరుయీపురిచుట్టుముట్టినన్
జవమునసీవునేనొక దెసం నిలువన్ బురిలోనజొచ్చి భూ
ధవుమనబంధులందునిమి దాఁచెదరో గొనిపోదలంతురో ॥

గీ. గాన రిపులకు జొరజూడరానిదుర్గ
మమరజేయించి యందులకనుపవలయు
బంధుజనములననిశౌరి పరగనబ్ధి
నడిగి ద్వారకగట్టించె నప్పుడధిప ॥

వ. ఇట్లు విశ్వకర్మనిర్మితంబైన ద్వారకాపురంబున తన యోగ ప్రభావంబువలనపురజనంబులం బ్రవేశంబుగావించిబలభద్రునకెరింగించి గుహానుండివెడలు సింగంబులరీతి నిరాయుధులై వచ్చు సమయంబున కాలయవనుండు హరింజూచి యిట్లనివితర్కించె.

సీ. ఎవ్వడోయీజను డిందీవరనిభాంగు డానారదుడుజెప్పినట్టి చిహ్న
ములుగల్గుననుచును ముదమున నెదురేగి బారెనుశౌరి యధీరుపగిది
వడిగవెంబడిబడి యొడిసిపట్టగజన దొరుకునట్లుగదోచుదొరకకుండు
జనిజనిగుహాలోనసయ్యనజొరవాడు వెనుకజొచ్చియువాడువనరుహాక్షు

గీ. గానకనునిద్రజెందియు గదలకుండ
నున్న ముచికుందుగాంచియు దన్ని కాల
నతడుజూచినభస్మమై యవనిబడియె
కాలయవనుండు నాతడు గాంచెహరిని ॥

గీ. ఇట్లుగాంచియు ముచికుందు డింపుమీర
తనదుకులమున వృత్తంబు వినగజెప్పి
కృష్ణునెరిగియు నుతియించె విష్ణుడనుచు
శౌరియంతట పురికేగె సంతసమున ॥

పంచ॥ శౌరియటవచ్చి పటుశూరులగుమ్లేచ్ఛులను ధీరతనుజంపి పరి
వారములతోడన్ । భూరిధనముంగొంచు ద్వారకకునేగనా
దారినజరాసుతు డపారసైన్యముతో । మీరియు నెదుర్కొనగ
శౌరియు హలాయుధుడు బారియుబ్రవర్షణగిరి జేరిరటపైనన్ ।
క్రూరతజరాసుతుడు వారకదిగాల్చి హలి శౌరి మృతిబొందిరని
జేరెనిజపురికిన్ ॥

గీ. అంత రామకృష్ణు లగ్గిరిపైనుండి
వానిసైన్యమునకు గానుపడక
వెలికి జేరితమకు వీటను సుఖముగా
నుండిరపుడు బంధుమండలముతో ॥

ఉ. శ్రీరవివంశవారినిధి శీతకరార్ణవగర్వభంగ వి
స్తారయశఃప్రతాప జితతామరసాహిత పద్మమిత్ర యో
షారతిరాజరూప పటుశాత్రవపర్వతవజ్రవజ్రి భా
షారమణీవిభూషితసచ్చరణాంబుజయుగ్మ రాఘవా ॥

మాలిని॥ సారసాప్తపుత్రమిత్ర సర్వలోకనాయకా
వారిముక్సమానదేహ వారిరాశిబంధనా
సూరిజన్మనోంబుజాత సుందరాలయామరా
ధారశూరమారజనక ధారుణీసుతాధిపా ॥

గద్య ॥ ఇది శ్రీరామచంద్రచరణారవింద నిష్యంద మకరంద బిందుసం
దోహపానమత్త మధుకరాయమాన మానస పవనాత్మజ కృపా

లబ్ధ కవితామాధురీధురీణ శారదాప్రసాద సమాసాదిత మనీషా
ప్రాభవ శ్రీమత్కాస్యపసగోత్ర పవిత్ర వీరరాఘవార్యపు
త్ర సకల సుకవి విద్వజ్జన కృపాపాత్ర శ్రీబోడెం కృష్ణ
దాస ప్రణీతంబైన శ్రీమహాభాగవతాంతర్గత దశమ
స్కంధ సంబంధ నందనందన చరిత్రంబను
యక్షగాన ప్రబంధంబునందు
తృతీయాశ్వాసము.

బలాహరిరాగం - జులుబాతాళం.

హారతిగొనుమయ్య శ్రీరఘువీరకదనశూరా । వారిముక్ఛరీర మేరుధీర శూరమారజనక ॥ హారతి ॥

ఋంగునిభశుభానసేందిందిరాలకా । మందరధరదేవబృంద వందితచరణారవింద ॥ హారతి ॥

అంగజశతకోటిసుందరాంగవైరిభంగా । గంగాధరవలచాప విభంగాసత్సంగా ॥ హారతి ॥

కుండలీంద్రశయనవేదండరక్షకా । భండనజితరిపుధృతవర కాండాసనకాండధరా ॥ హారతి ॥

వాసవనుతభద్రశైల వాసచిద్విలాసా । హాసవదనశ్రీకృష్ణ దాసహృదయవాసా ॥ హారతి ॥

శ్రీరాములు.

నందనందనచరిత్రము.

శ్రీసాకేతపురాధిప । దాసావనపద్మమిత్ర దశరథపుత్రా । యీశాన చాపభంజన । కేసరితనయార్చితాంఘ్రి కిసలయ రామా॥

వ॥ అవధరింపుము. తదనంతరంబ పరీక్షన్నరేంద్రునకు శుకయోగీంద్రుం డిట్లనియె.

చ. మును కమలాసనాజ్ఞగొని మోదము...కృత దైవతుండు నా
వనజదళాయతాక్షి వరవర్ణిని రేవతిదెచ్చి శిరికి
జనవరయిచ్చెగాదె మును సర్వముజెప్పితినంచు రాజుతో
మునివరు డాత్మలో ముదము ముప్పిరిగొందగ బల్కెయాదటన్॥

సీ. సురనాథుగెల్చియు సుధగొన్న ఖగనాథుచందానకృష్ణుండుచైద్యపతి
చరులసాల్వాదుల చెలువొప్పనిర్జించిగొనియె వైదర్భికులవలయేశ
అనిచెప్ప మునిచంద్రుడవనీశుడిట్లను శౌరియొక్కరుడెట్లు చైద్యవరుల
నిర్జించి గొనిపోయె నీరజనేత్రిని జెప్పవే మునినాథ శ్రీశుకథలు
మంగళాత్మకములు గాన మహి నెవండు.
తృప్తిడొవినముక్తికి దెరలు జనుడు
గాన సాకల్యముగవిను కాంక్షగలను
దెలుపు రుక్మిణికళ్యాణచరిత మనఘ॥

అని రా జడిగిన శుకుం డిట్లనియె.

భైరవి రాగం.

....................యామందారధరుకథలూ ।

పొందుగకుండిన పురమందుగలడు నరేంద్రుడు భీష్మకుడందురుజను లంత ॥ యిందు ॥

ఆ రాజవరునాకు శూరు లేవురుపుత్రులు దగ్రజుడురుక్మియూ ॥ వారాలకడసారిదై రాజిలు రుక్మిణా రాజ వదనాకు శ్రీరామయూ సాటి ॥యిందు॥

బాలేందుకళలచే భాసిల్లపర దిగ్భాగమువలెనాతనీ ॥ మేలైన కళలచే మెరసె బాలికబుట్టి లోలాక్షికళలచే లీలానెదుగుచుండ ॥యిం॥

బొమ్మపెళ్ళిళ్ళను పొలుపుగ జేసందు పొలతూలతో వియ్యమూ॥ కొమ్మగుజ్జనగూళ్ళు కొమరొప్పవడ్డించి సమ్మాతిబెట్టించు సాటిచేడియ లాకు ॥ యిందు ॥

ఉద్యానవనమూల నున్నపూదీగల కురుబోదియలు శేయునూ॥ పద్యాముల్ బాడుచు బంగారుమేడ నారాధ్యయై చెలులాతోనటు వోలి కలూగు ॥యిందు॥

బంతులాడును సాటి యింతులతో గూడి వింతాగా శుకశారికా॥ సంతతి కెప్పుడు చదువుజెప్పును బహీ సంతతులకు నెల్ల సంతోషములు నేర్పు ॥ యిందు ॥

రాజాస్యకలహంస రాజికినడుకలు రాజసంబున జెప్పనూ ॥ తేజంబుగా భద్రాద్రీశునిబాడూచు రాజసంబున బువ్వు లారామమున గోయు ॥యిందు॥

మధ్యమావతిరాగం.

తినతండ్రిగృహమునకు జనుదెంచుబుధులచే వనజాక్షికృష్ణు బల వరరూపగుణముల్॥ వినదనకు తగినట్టువిభుడనుచు మదిలోన ననుదినము తా దలచి యతివయటనుండ ॥

శౌరిజనములచేత వారిజేక్షుణరూప శీలసద్గుణములను చెలువొప్పవినియు ॥ సారసేక్షుణ దనకు సరియైన భార్యయని కోరి పెండ్లాడగా కోర్కెగలిగుండె ॥

బంధుజనంబెల్ల బాలికను కృష్ణునకు పొందుగానిత్తుమని బుద్ధి నూహింపగ ॥ మందుడౌరుక్మివారందరినివారించి యంధుడై కృష్ణుపై నలగి చెద్యునకు ॥

యిందుముఖనిత్తునని యెద దలచు రుక్మిమది ముందుగా నెరిగి యా
కుందరదనవురుషుం । కందర్పజనకునకు సందేశమెరిగింప నందుంచు విప్రు
తోడనియె నిట్లనుచుం॥

పుడమిసురేంద్ర బల్ చెనుగ్గౌ నమాయన్న వడిచైద్యునకునివ్వ
వాంఛించెనన్నుం । వడినేగి దెల్పుము వ్వనరుహాక్షునితోడ తడవుసే
యగరాదు తండ్రిజెప్పుడుగా ॥

అని కొన్ని వచనముల్ వనితమంతనమునంగు వినజెప్ప భూసురుడు
విని ద్వారవతికిం । జని ద్వారమందున్న ఫణిహారుల వలన హరిఘన
కనక మందిరము గని యందుజొచ్చెం॥

యిట్లు జొచ్చి.

సీ. ఘనరత్నఖచితమా కనకాసనంబున నాసీనుడై యున్న వారిని ప్రేమ।
గని పెళ్ళికొడుకవుగమ్మనిదీవింప చిరునవ్వు మొగమున జెన్నుమిగుల।
సింహాసనముడిగి చెలువొప్పగా మ్రొక్కి కూర్చుండనియమించి
గువలయేశ।సురలు తన్నాజించుసొబగున బూజించి సరసపదార్థో
పసహితమైన । అన్నంబు బెట్టించి యధిక ప్రియంబున భూసురుకడ
కేగి భాసురముగ ।

నఖల లోకావన కరంబులైన తనదు
కరములను భూసురోత్తము చరణయుగము
మెల్లమెల్లన నొత్తుచు మిగుల భక్తి
బలికె కృష్ణుండుభూసుర తిలకుతోడ ॥

రేగుప్తిరాగం.

ధరణీసురోత్తమమీరారా । మాపురికేలవిచ్చేసినారా ; పరగ
మీరలు కరుణాయుక్తులు పరమధర్మాచరణులార్యులు ధరణిప్రాప్తంబైన
యర్థము సరవిగొని మది మురియు చుందురు॥ ధర ॥

నిజధర్మమునందు రెపుడూ।దానవృజనమందక కోర్కెలబూని।
నిజము శ్రీకుండైన చిక్కను నీతియును సంతసములై కను సుజనరక్తు
డు ధనములేకను సుఖముగానిద్రించు మోదమున ॥ధర॥

సకలభూతహితులకూనూ ॥ నూరినికరాములకు ముందుగనూ ।

వికలగర్వులకా ప్త లాభ ప్రకర ముదిత మనోంబుజులకును సుకరశాంతా
ద్యఖిల సద్గుణ నికరులకు సేవినుతిజేసెద ॥ ధర ॥

యెవ్వానిదేశమందునికి । మీ కెవ్వానిచేమేలుబలుకూ । యివ్వ
సుంధరలోన ప్రజలను యింపుగారక్షించు నెవ్వడు మవ్వముగప్రియుడత
డునాకును మానినియ్యచరిత దెల్పుము ॥ ధర ॥

జలరాసిదుగాణముకీవ్వూ । యెట్లుజనుదెంచితివి జూడలావ్వూ ।
బలుకుడీమీరలుక సేయక తలప భద్రాచలపతిని నవ్వులకుబల్కుట
గాదు భూసురతిలక కోరికతీర్తునమ్ముము ॥ ధర ॥

చ. అని యిటుశౌరిబల్కవిని యా ధరణీసురు డిట్లు బల్కె నో
వనజదళాక్ష లక్ష్మికి నివాసమునైన విదర్భదేశమం
దున ఘన కుండినాపురము తోయజనేత్ర నివాస మచ్చటన్
వినుము నృపుండు భీష్మకుడు విష్ణుపదార్చనశీలు డుండెడిన్॥

క॥ ఆ రాజుపుత్రిరుక్మిణి
మీ రామయు గాగ దలచి మేలగువార్తల్
సూరినుతి దెలుపబంపెను
కూరిమితో వినుము చెలియకోర్కె దెలిపెదన్ ।

ద్వి. శ్రీ దేశకీపుత్ర సితపద్మనేత్ర
రాధాననాంబుజ రమ్యసన్మిత్ర
వారిదాభశరీరవార్ధిగంభీర
సూరిజనాధార సుజనమందార
నిరతంబు నా మది నీమీద జిక్కె
కరుణించవయ్య నన్గంజాయతాక్ష
కుల విద్య రూప సద్గుణ దాన శౌర్య
సలలితతారుణ్య సౌజన్యయుతుని
నిన్ను నేకన్యలు నెమ్మిగోరారు
పెన్నుడ శ్రీదేవి వేడ్కగోరాదె
నాపాల కలిగెనే నలినాక్షమరులు
శ్రీపసింహాముసొమ్ము చెలగిజంబుకాము
గోరుచందంబున గోవిందమీదు

సారసనిభపాదసంసేవ్య నన్ను
గొని పోవ చైద్యుండు గోరియున్నాడు
వినవయ్య శ్రీకృష్ణ విన్నవించెదాను
దేవగురు ద్విజ తీర్థ వ్రతాదు
లీవియు ధర్మము లేజన్మనైన
శ్రీ యధీశుని గోరి చేసితి నేని
కాయజజనక నా కాంతుడవగుదు
జయశూన్యులౌదురు చైద్యాదిఖలులు
నయముగా యుద్ధంబునను శ్రీముకుంద
పంకజనాభ నా పాలికి నల్లి
శంక లేకను వచ్చి చతురంగములతో
అంతువచేసి మీ యదు శౌర్య మిచట
పొంకంబుగా గొనిపొమ్ము వచ్చెదాను
లోపలి సౌధంబులోనుండ నిన్ను
నేపగిదని దైత్యు నెల్లభంగులాను
కావలివారల ఖండించివైచి
దేవలెనని చాల దిగులొందితేని
చెప్పెదవినవయ్య చెలగి యుపాయ
మెప్పుడు మావార లీశ్వరి కడకు
విను పెల్లికూతుళ్ళ వేడ్క బంపెదారు
నను బంపుదురు మ్రొక్క నగజాత కటులా
నాసమయంబున నట కొచ్చి నన్ను
నాసిగా గొనిపొమ్ము వచ్చెద ననఘ
మును లెవ్వని పదాబ్జముల బుట్టుగంగ
ననుదినంబున దోగి యఘ ముక్తు లగుదు
రేరీతి గోరెద నేనయ్యమదిని
గారీశు క్రియను వో కంజాయతాక్ష
శతజన్మములకైన సారసనేత్ర
వ్రతచర్యచే నాదు వాంఛనీయందు

సతతంబు నిల్పియు చాలింతుప్రాణ
తతి నీవురాకున్న తామరసాక్ష ॥

వ. అని మరియు నిట్లనియె.

శంకరాభరణం.

జలజాక్షమీపాద మూలసేవజేయని జన్మమేలనే । విలిసిల్లుమీ మేను వేడ్కగాంచనికనుల కలి మదేలనే ॥ జల ॥

పూర్ణేందుముఖనీతో భోగింపనిదేహ పూజ్యతేలనే । వర్ణనియ్య మీ వాక్యముల్ విననట్టి కర్ణమేలనే జల ॥

పతినీయధరామృతము గ్రోలనిజిహ్వా కుతుకమేలనే । సతతంబు మీతోడ సరసములాడాని చతురతేలనే ॥ జల ॥

ఘనవనమాలిక గంధమబ్బనట్టి ఘ్రాణమేలనే । వనజాక్షమీకర వనజము సోకాని యొడలదేలనే ॥ జల ॥

పురుషరత్నమనీకు పొలుపొంద మ్రొక్కాని శిర మదేలనే । సరసీజేక్షణ మీరు సాక్షాత్కరించాని సరసమేలనే ॥ జల ॥

భద్రాచలరామభద్ర మీకుగాని భద్రమేలనే । అద్రిజాపతి నుతులకు దాసులుగాని ముద్రతేలనే ॥ జల ॥

గీ. ఇట్లువిప్రవర్య డింపుగారుక్మిణి
వార్త దెలిసెవృష్ణి వరునితోడ
చిత్తమెటుల నటుల జేయుముశ్రీకృష్ణ
అనియు మరియు దెల్పె నతివసారు.

నవరోజురాగం.

సామిసరియగు భామినింగన ప్రేమమీరగరమ్మా । మనవిగై కొమ్మా । కామజనక శ్రీరామసాటి దాంతేమనిన్నె మది కామించుచున్నది ॥ సా ॥

కాంతనడలను దంతితలిరుల వింతపదములకాంతి । నఖరాళికెంతో । వింతజూడ శశికాంతలెంత నిసుమంతరారనుచు పంతగించునది ॥ సా ॥

కుంభ దనటుల కంభముల్ తొడలంబుజాననకౌనూ । గగనంబ

నగ నౌను । కంబుకంఠి నెరు లంబుదములశిరు లంబరమున కేగంబరపి నదిరా ॥ సా ॥

వారిజాక్షినూగారుచీమలబారు కుచములతీరూ। గిరులానుగేరూ తారల మీరిన హారరుచుల జెన్నారు దరము గనగేరుగళముదిరా॥ సా॥

మోముచందురు సోమగాతగు కామువిల్ళనజాలూ। బోమలాసాగనూలు । కాముశరములను దూరు కుముదముల తీరు మీనములగేరు కన్గవల ॥ సా ॥

వహవ్వభద్రాద్రీశనీసాగసాంఖ్యాయంబులువిన్నా । ముదమొం కునన్న। అహహా చెలి మదిని తహతహాపడిసీ రహ నుజూచు నీరజలో చనవిను ॥ సామి ॥

వ. ఇట్లు రుక్మిణీదేవి విలాసంబుజెప్పి మరియు నిట్లనియె.

సీ. సరసిజేక్షణసికు సాటియౌకన్నియ తామరసాక్షికి తగుదువీవు
అనఘమాయొర్షులయాన జాడ్యము లేల పెండ్లగు నిజము మీ ప్రియ
లగూ శిరమ్ము వేగ మెనీవు రాజీవనేత్రిసి దెత్తువు రిపులపై హత్తిదునిమి
శుభములొందెదువని శోభనవార్తలు జెప్పగావిని వారిజేక్షణుండు

గీ. రుక్మిణీదేవి గుణశీల రూపములను
మనమునందున దలచుచు మాధవుండు
తనదుకరముల భూసుర తనయుకరము
బట్టి నవ్వుచు బల్కెను బలుముదమున.

ధరణిసురవరేంద్ర వేగ తరుణీ నేలుదూ । రిపువరులాదోలుదూ॥ ధర ॥
కన్నె మీద నాడుతలపుగలిగీయున్నదీ । వలపుమిగిలియున్నది ॥ ధర॥
వారిజాక్షితోడ దెల్పు వచ్చ్యానను చూ । చాలమెచ్చ్యాననుచూ॥ ధ॥
రేయునిద్దుర రాదు కన్నుదోయీ నిండనూ । శయ్యపయ్యాబండనూ॥ ధ ॥
ఎన్న డౌను పెండ్లియనుచు నెదురూజూతునూ।మదికుదురూ జేతునూ॥ ధ॥
మున్నె రుంగుదు రుక్మిగిట్టకున్నా వాడనీ । నన్నెన్నా వాడనీ ॥ ధ॥
భద్రులనిలయుడంచు బాలాయెంచునూ । రాడేలానంమనూ॥ ధరణి॥

రగడ ॥ ఇట్లనిక్రృష్ణుం డిందునిభాస్యకు
పెట్టినమేలగు పెండ్లిముహూర్తము
గటిగ దెలిపియు కనుదారకుతో

గట్టుమురథమున గట్టిగుర్రముల
దెచ్చినహరి భూదేవోత్తములతో
మెచ్చియెక్కి రథమే కాహంబున
వచ్చివిదర్భము వరకుండినపురి
జొచ్చినంతటను సొబగునహరియుట
సుతునకువశుడై శుభుడుభీష్మకుడు
కుతుకంబునతన కూతువివాహ
వ్రతశోభనములు వనరగసల్పెను
వితతంబుగనృప వీధులురచ్చల
జేసిరిచందన సిక్తోదకములు
వాసిగజల్లిరి వాడలవీధుల
పసిమిగతోరణ పంక్తులుగట్టిరి
పసిగా జేసిరి సకలగృహంబులు
వెసకర్పూరము వీధులందునను
మిసిమిగముగ్గులు మెలతలుబెట్టిరి
అగరుసామ్రాణు నలరుధూపముల
నిగుగుజోండ్లుతమ యిండ్లనుబెట్టిరి
మగువలు పురుషులు మహానిర్యోజ్వల
మగువస్త్రంబులు నమలాంబరములు
సొగసుగగంధము సుమదామంబులు
తగదాలిచి సౌధస్థలములనుండిరి
రంగుగవాద్యము రాజవీధిమ్రో
యంగ భీష్మకుడు నపుడుబ్రాహ్మణ
పుంగవులకుమృదు భోజనమిడి వా
రాంగన లందున నాడగాను బుం
స్త్యాంగనలచె సుత కభిషేకించి వ
రాంగరాగ వస్త్రాభరణంబులు
రంగుగగట్టియు రవికెదొడిగి మే
ల్బంగరుచేలము పడతికిగట్టియు

నగ నౌను । కంబుకంఠి నెరు లంబుదములశిరు లంబగమున కేగంబరపి నదిరా ॥ సా ॥

వారిజాక్షినూగారుచీమలబారు కుచములతీరూ। గిరులాను గేరూ తారల మీరిన హారరుచుల జెన్నారు దరము గనగేరుగళముదిరా॥ సా॥

మోముచందురు నోమగాతగు కాముచిల్వనజాలూ। బొమలానసాగనూలు । కాముశరములను దూరు కుముదముల తీరు మీనములగేరు కన్గవల ॥ సా ॥

వహావ్వభద్రాద్రీశనీసాగసాంశ్యాయంబులువిన్నా । ముదమొందుచునన్న। అహాహా చెలి మదిని తహతహాపడినీ రహా నుజూచు నీరజలోచనవినుము ॥ సామి ॥

వ. ఇట్లు రుక్మిణీదేవి విలాసంబుజెప్పి మరియు నిట్లనియె.

సీ. సరసిజేక్షణనీకు సాటియూకన్నియ తామరసాక్షికి తగుదువీవు
అనఘమాయొర్వులయాన జాడ్యము లేల పెండ్లగు నిజము మీప్రియు
లగూశీరమ్ము వేగమెనీవు రాజీవనేత్రిసి దెత్తువు రిపులపై హత్తిదునిమి
శుభములొందెదవని శోభనవార్త లు జెప్పగావిని వారిజేక్షణుండు

గీ. రుక్మిణీదేవి గుణశీల రూపములను
మనమునందున దలచుచు మాధవుండు
తనదుకరముల భూసుర తనయుకరము
బట్టి నవ్వుచు బల్కెను బలుముదమున.

ధరణీసురవరేంద్ర వేగ తరుణీనేలుదూ । రిపువరులాదోలుదూ॥ ధర ॥
కన్నెమీదనాదుతలపుగలిగీయున్నదీ । వలపుమిగిలియున్నది ॥ ధర॥
వారిజాక్షితోడదెల్పు వచ్చ్యానమచూ । చాలమెచ్చ్యానముచూ॥ ధ॥
రేయినిద్దుర రాదుకన్నుదోయీనిండనూ । శయ్యపయ్యాబండనూ॥ ధ ॥
ఎన్నడౌను పెండ్లియనుచు నెదురూజూతునూ।మదికుదురూ జేతునూ॥ ధ॥
మున్నెరుంగుదురుక్మిగిట్టకున్నా వాడనీ । నన్నెన్నా వాడనీ ॥ ధ॥
భద్రవలనిలయుడంచు బాలాయెంచునూ । రాదేలానంచునూ॥ ధరణి॥

రగడ ॥ ఇట్లనికృష్ణుడిందుసిభాస్యకు
పెట్టినమేలగు పెండ్లిముహూర్తము
గట్టిగదెలిసియు కడుదారకుతో

గట్టుముఱథమున గట్టిగుఱ్ఱముల
దెచ్చినహరి భూదేవోత్తములతో
మెచ్చియెక్కి రథ మేకాహంబున
వచ్చివిదర్భము వరకుండినపురి
జొచ్చెనంతటను సొబగునహరియట
సుతునకువశుడై శుభుడుభీష్మకుడు
కుతుకంబునతన కూతువివాహ
వ్రతశోభనములు వనరగసల్పెను
వితతంబుగనృప వీధులురచ్చల
జేసిరిచందన సిక్తోదకములు
వాసిగజల్లిరి వాడలవీధుల
పసిమిగతోరణ పంక్తులుగట్టిరి
పసిగా జేసిరి సకలగృహంబులు
వెసకర్పూరము వీధులందునను
మిసిమిగముగ్గులు మెలతలుబెట్టిరి
అగరుసాంబ్రాణి నలరుధూపముల
నిగుడుబోండ్లుతమ యిండ్లనుబెట్టిరి
మగువలు పురుషులు మహానిర్యోజ్వల
మగువస్త్రంబులు నమలాంబరములు
సొగసుగగంధము సుమదామంబులు
తగదాలిచి సౌధస్థలనుండిరి
రంగుగవాద్యము రాజవీధిమ్రో
యంగ భీష్మకుడ నపుడుబ్రాహ్మణ
పుంగవులకుమృదు భోజనమిడి వా
రాంగన లందున నాడగానుబుం
ద్యాంగనలచె సుత కభిషేకించి వ
దాంగకాగ వస్త్రాభరణంబులు
రంగుగకట్టియు రవికెదొడిగి మే
ల్బంగరుచేలము పడతికిగట్టియు

శృంగారించియు సుదతియుండె నృప
పుంగవులప్పుడు పొంగుచునాగతు
రంగరథసుభట రాజిగూడియపు
డంగవంగ యవనాంధ్ర మాగధులు
సంగరంబు యదుసంఘముతో నే
యంగదలచి యటకపుడొచ్చిరినృప
శిశుపాలుండును చెలగిబంధులతో
బిసరుహానేత్రిని పెండ్లాడుదునని
వెసనే తెంచియు వినియుభీష్మకుడు
సరియావిడిదిని సమ్మతినుంచె ॥

వ. తదనంతరంబు.

సీ. హరియొక్కడేగినా డగ్రజాతుఁగొనిరాగ చైద్యపతుంబున సాళ్వమగధ
దంతవక్త్రాదులు తగవత్తురచ్చట సహాయులై యుద్ధంబు సంభవించు
నోడుగావలెనసితురగరథాళ్వ చమూయుక్తులై వచ్చెమునలియటకు
వచ్చినహరిగని వనజాతుఁడిట్లనె విచ్చేసితిరెమీకు వేడ్కగలిగ

గీ. ననియె నటరుక్మిణీదేవి యాత్మలోన
కంతుజనకుడు రాడాయె కరుణమాలి
వచ్చునోరాడో నామీద వాంఛలేదో
అనుచు చింతించిబలికె సయ్యబ్జవదనః

మారువరాగం.

ఏమిసేయుదుదైవ మెటుసేయదలచెను సామిరాడాయనుగా ।
ప్రేమమీరగరేపు పెండ్లిముహుర్తము భూమీసురుడుదాని పోసగ
దెల్పెనొలేదో ॥ యేమి ॥

వత్తునేననుచును వనజాక్షుచేశుభ వార్తైనరాదాయెనా । యు
త్నసఫలమై హరివచ్చునోరాడో మెత్తానరాజూల చిత్తామెటులనో
ను ॥ యేమి ॥

వాసీగమార్గా యోసాముచేతాను భూసూరుడటుబోడుగా ।
శ్రీశుడునతనదాసీగగై కొన డాసునోళ్లో పాముజేసిరాకుండునో॥ యే॥
చౌర్యామేలనని శౌరిదలంచును శౌర్యాము మదినెంచునో ।

ఆర్యాదేవినన్నాదరించియీకార్యామువనగూర్చికడతేర్చునోనన్ను॥ యే॥

ప్రజ్ఞవంతుడైన పతిగల్గునో నాభాగ్యమెట్లున్నాదో । అజ్ఞుడౌ రుక్మిప్రతిజ్ఞజెల్లును నేడగ్నిజ్యోతనుడెందు కాలస్యమొనరించు॥ యే॥

వాసవార్చితపాదవనజాని చెవిని నా వార్తనాటగలేదా । శ్రీశు డౌభద్రగిరీశుడునన్నేల గాసిజేసునుభక్త కామాందుడౌశౌరి ॥ యేమి ।

వ. అని మరియు నిట్లనియె.

బిలాహరిరాగం.

శౌరిమీఁది ప్రేమచేత సారసాక్షియా । దారిజూచుచుండుకనుల వారిధారజారగాను ॥ శౌరి ।

పోడువిప్రవరుడటంచు పొంతియెంచునూ । రాడుశౌరియనుచు నిబిడ రాగమునను విలపించు ॥ శౌరి ॥

యింకబోయిరమ్మ నేటిహితులు లేరనూ । శంక లేకయన్న నన్ను చైద్యవరునకిచ్చునాను ॥శౌరి॥

గౌరికీశ్వరునకు నాపైకరుణలేదనూ । భూరితపోవ్రతములన్ని పొల్లులయ్యె నహాహాయనును ॥శౌరి॥

తల్లితోడ చెప్పకుండు తలపులేమియూ । నుల్లమందుభద్రశైల వల్లభూని నిలిపి వేడు ॥శౌరి॥

గీ॥ యిట్లు శౌరిరాక కెదురుజూచుచునున్న
కాంత వామభుజము కన్ను నదరె
అంత శౌరిపంపునను భూసురోత్తముం
డరుగుదెంచ జూచి యతివ లేచి॥

సీ. యెదురేగి ద్విజునకు నెదవందనముచేసి మేలంచు నూహించి మెలత యుండ । భూసురుం డిట్లను పొలతి శ్రీకృష్ణుండు వచ్చెను నిను చాలమెచ్చె నాకు । నిచ్చెనుధనముల నిక సురాసురులైన వచ్చిన విడువడు వనిత నిన్ను । సచ్చరితంబును సర్వవ్రతంబులుఫలియించె నన విని పద్మనేత్రి ।

బలికె భూసురవర్య నాపాలివార్త
శ్రీశుతో జెప్పి విచ్చేయ జేసినారు

బ్రతుకగంటిని నీనంటి పరమపుణ్యు
లవనిగలరె మహాత్మ సౌహార్దమునను॥

క. ఈ యుపకారాగమునకు బ్రతి
సేయఁగ నేనేర విప్రశేఖర మీకై
నీ యంజలి గావించెద
మీ యంతఃకరణచేత మే లొనగూడెన్॥

అని నమస్కరించె నంత.

చ. బలుడును శౌరిగూడి ఘనపట్నము జేరినజాడ గాంచి యా
యిలపతి తూర్యఘోషములు సంపుగ మ్రోయఁగ దోడితెచ్చిమేల్
దెలిపియు బూజచేసి ఘన దివ్యవిభూషణరాజికానుకల్
బలునకు శౌరికిచ్చి రుకిక భర్మగృహంబునడించె నయ్యెడన్॥

వ. అపు డప్పౌరకాంత లా రమాకాంతునిరాక విని వచ్చి చూచి మెచ్చి యిట్లనిరి.

గీ. తగును కృష్ణుడుమగువకు దగునుహరికి
మగువ యనుకూలదాంపత్య మమరజేసె
బ్రహ్మ నేర్పరి రిపుకోటిబల మడంచి
మగడుగావుత కృష్ణుండు మగువ కనిరి.

రేగుప్తిరాగం.

నగజాతకు మ్రొక్క నలినాక్షి। యే గను తగుబంధువులుగొల్వగా। సొగసుగా నవరత్నఖచితపు సొమ్ములనుమైదాల్చి కనకపు బిగువయిన కంచుకముదాల్చియు పీతకౌశేయముధరించియు ॥నగ॥

శస్త్రాస్త్రములుచేత సంభ్రమమునబట్టి చటులభటులుగొల్వగా। వస్త్రభూషణమణివ్రాతముల్ ధరియించి వర పురంధులుపాడగా। శిస్తులై వారాంగనాదులు చాలనుపహారములు కానుకలు వస్త్రములు పైగప్పి భాజనవ్రాతములతో ముందునడువగ ॥నగ॥

గంధపుష్పాంబర కనకభూషణములు కడువేడుకదాల్చియూ। యిందుశేఖరునిపై యీశ్వరిపైపాట లందాముగాపాడుచూ। పొందుగా సౌవర్ణకలశములంది కరములవేడ్క మిగులానందముగ భూసుర పురంధ్రులు కందువగ తనముందునడువగ ॥నగ॥

భేరిమృదంగాది భూరిరావంబులు భోరూనజెలఁగంగనూ । వా
రాకసఖులంత జేరియిరుగడలాను గేరిసరసములాడగా ; కోరికనుతలి
దండ్రులన్నలు భూరిబంధువులా ప్తవరులా సారసేక్షణతోడ రాగను
సాగె మందమరాళిగతులను ॥౧౮॥

వందిమాగధసూత వై తాళికబృందమం దందనభినుతింపా । సుం
దరిభద్రాద్రిమందిరు చరణముల్ డెందముననునిల్పియూ । యిందుధర
వరసుందరీమణి మందిరంబున కేగి ధౌతకరారవిందముతోడ శుచియై
యందముగ శివముందునిల్చెను ॥౧౯॥

ద్వి॰ అంత ముత్తైదువలందరు గూడి
వింతగా శార్వాణివిడిదికిబోయి
మజ్జనంబొనరించి మంజులాభరణ
పుంజంబులను గంధ పుష్పాక్షతలను
పూజించి ధూపంబు పొసగ దీపంబు
తేజంబుగా నిచ్చి దివ్యోపహార
ములు సమర్పించియు ముఖ్యమౌ కాన్క
లెలమితో నప్పుడు నిచ్చి కర్పూర
నీరాజనంబిడి నివాళియొసగి
సారసాక్షిని లెస్సనతిభక్తి మ్రొక్కించి
రప్పుడు మదిలోన నబ్జాక్షిదలచి
గొప్పగా మ్రొక్కెను కోర్కె లూరంగ
నమ్మితినమ్మ సనాతనులైన
మిమ్ము సతీశులమేటు పురాణ
దంపతులను మేలుదలఁపగదమ్మ
సంపదలీవమ్మ శార్వాణి నాకు
శౌరిని పెనిమిటిసల్పి రక్షించు
గౌరి నినునమ్మిన గలుగదుకీడు
అని పల్కి మ్రొక్కియు నటనున్న విప్ర
వనితలకిచ్చెను వరకంఠసూత్రి
తాంబూలఫల యితుు దండ భక్ష్యముల

అర్ధచంద్రిక - మధ్యమావతి రాగం.

అపుడు జరాసంధు డతివేగమున లేచి తత్పృథ్వీధరాధిపుల తాజూచిబలికెన్ । గొప్పకార్యంబాయె కువలయేశ్వరులార యిపుడు మృగేంద్రముల యింపైనకీర్తుల్ ॥

నీచమృగములుగొన్న నేర్పునను బాలకిని నీచులగుగోపకులు నేడుగొనిపోవన్ । జూచెదరుశస్త్రనారాచములుగాల్పనే యూచెలినివిడిపించకిటుబోతి మేనిన్ ॥

నన్నారేబనులంత ననివారుదెల్పుకొని క్రొవ్విపంతములాడుకొని శరాసనముల్ । మవ్వంబుగాబట్టి మగిధిక్కరించివా రవ్వనరుహాక్షుపై రువ్విరిశరంబుల్ ॥

యాదవేంద్రులుసింహనాదములు చెలగంగ కోదండముల నెక్కుగొనియుండిరంతన్ । శ్రీదైతుజూచుచును సిగ్గుచేరుక్మిణియు నాదనుజవైరిగని యపుడుడగ్గరియెన్ ॥

అదిజూచికృష్ణుడు ముదితనొనిట్లనియె కొదువేమి యీరాజకోటిదూలింతున్ । మదిభీతిజెందకుము మానినీమణియంచు నదురుదీరిచెనంత నబ్జనాభుండున్ ॥

అంతబలరాముడు లారాజవర్గమును కుంతతోమరప్రాసక్షురికఖడ్గములా । కొంతజంపియుధనుః కోటిగూల్చియుబాణ సంతతులనేయంగ జచ్చెనొకకొంతన్ ॥

కూలెనురథావళులు కుంజరంబులు రాలె సోలెహయములుచాల నుడిబడియెసేనా । కీలాలమయమయ్యె కేళిసల్పెనుభూత జాలంబు భూపతుల చలముడిగిపోయెన్ ॥

మగుడిపారియు దుఃఖ మగ్నులై మగధాది జగదీశులందరును చైద్యునోసనిరీ । పగవారిచేతులో బడకప్రాణముతోడ తగబ్రతికియుంటివిల ధన్యుడవునీవూ ॥

తనువులో ప్రాణములు దగగలిగియుండినను వనితలేకొదువ యివ్వసుధలోసీకున్ । వినవయ్యవగవగా జనదుదై వాధీన మనిదలంచుము నేను మధురాపురమునన్ ।

పదియేడువరుసలను బలములోనేగిబలు పరిభవంబులనొంది

పదు నెనిమిదింటన్। యెదురించి శ్రీకృష్ణు నిటుపలాయితు జేసి ముద మొందితినివినుము విదితంబుగానూ ॥

జయపరాజయములును జంతువుల కత్యంత నయశోకములనిచ్చు నవిదైవ వశముల్ । అయినజింతిలనేల నజ్ఞాతు బలముచే జయము నొందిరి వారు శంకించనేలా ॥

మనకెప్పుడుసమయంబు మంచిదై యే తెంచు ఘనముగాశత్రువుల ఖండింతమప్పుడూ । అనిజరాసంధుండు నతనిసరిరాజులును జనిరి శిశుపాలుండు సదనమునకరిగన్ ॥

వ. తదనంతరంబ రుక్మియనువాడు హరి తన చెలియలిం గొని పోవుట సహింపక నేకాక్షౌహిణీబలంబుతో సమరసన్నద్ధుండై కృష్ణు వెంటబడి యరుగుచు తన సారథితో నిట్లనియె.

బిలాహరిరాగం.

గొల్లదెవ్వడోనా చెల్లెలినిప్పుడూ । బల్లిదుడై గొని బారుత ప్పాడు । మెల్లగాబోనీకురథమిప్పు డల్ల వాడా పిల్లవాడే॥ గొ ॥

దొరకకుండగనాకు నురుకుచున్నాడూ।పరకుసేయకబట్టి సరిగాను వీడూ । దొరకొడుకునగు నన్ను వీడా దొంగజాడల గెల్చువాడా ॥గొ॥

కదనమందునవీని ఘనశరములనూ । వదలజేయుదువీని మదము లీలానూ। చెదరకనునాయెదుటనిలచిన చెండెదను మేనఖండలన్నియు॥గొ॥

చిన్నబుచ్చెను నన్ను చెల్లెలిగొనీ।మన్నించ కిప్పుడు మాయింతు వీనీ । పన్నుగానిన్నరథతులలో నెన్నికొ నావన్నెకైనా ॥ గొ ॥

శిశుపాలాదులు వీనీ చెంతజేరారు । పసిబాలుడనిమది భావించి భీరూ । యశము జెడు నికవసుధలోపల విసికిచెల్లెలి విడిచితీ నా ॥ గొ ॥

ధరభద్రగిరివర ధాముడననీ । యురుశంఖచక్రముల్ ధరియించుకొని। మరచెకంసునిజంపితనియెదు మదమునను యీరాజకోటిని॥ గొ ॥

గీ. ఇట్లు రుక్మియు హరిశౌర్య మెరుగకపుడు
రథముగూడగదోలించి రథసమునను
పాలు వెన్నలు దొంగిలి బ్రతుకు గొల్ల
నిలువునాప్రోల నిముసంబు బలమగంతు.

ద్వి. అనియిట్లుబలికియు నతనిమూఁడమ్ము
లనువేసి మరిబల్కె నబ్జాతుతోడ
మాసరివాఁడవా మాపాపగొనగ
నేపాటిగలవాఁడ వెందుజన్మించి
తెక్కడఁబెరిగితి వేదినీనడుక
నిక్కంబుగాధర నెరుఁగరెవ్వారు
మానంబులేదింత మర్యాదలేదు
పూనిమాయలచేత పొసఁగవతిఁగాంతు
నజసమానుఁడవునీ వప్రమేయుఁడాయు
నిజరూపమునశత్రు నివహంబుపైకి
జనవు వావియులేదు జగధీశుఁడావు
వినుగావు ధర గుణవిరహితుఁడావు
గాన చెల్లెలినిమ్ము గాకున్న నిన్ను
పూనిశరాగ్నికి పూర్ణాహుతిడుదు
గర్వమెల్లనుఁగొందు కలహంబునందు
సర్వరాజన్యులు సంతసింపంగ
ననిపల్కవినిహరి యతనిక్కబాణ
మును శరాసనమును ముందుగాదునిమి
యాఱుశిరంబులు నతనిపైనాటి
ధీరతనెనిమిది దివ్యాశుగముల
గూల్చివాజులరెంట గృచ్చిసారథిని
వ్రాల్చికేతనమొక్క వాలమ్మునాను
ధనువువేరొకటెత్త దానిఖండించి
వెనుక నింకొకటెత్త విఫలించదాని
పరిఘ పట్టిస శూల ప్రాసాసి శక్తి
వరతోమరములను బట్టిన నవియు
దునుమాడెనపుడేమి దోచక రుక్మి
ఘనఖడ్గహస్తుఁడై కాంచనరథము
డిగి దవానలముపై దెగివచ్చు మిడుత

పగిదిని రాజాచి పద్మాక్షుడపుడు
కడుఖడ్గకవచముల్ ఖండించివైచి
వడి వేదుచూపుల వైరిపీక్షించి
యడిదంబుజెరికితా నతని ఝడిపించి
కడువానిశిరమును ఖండింపబోవ
వైదర్భిహరిపాద వనజముల్ బట్టి
మోదంబుజెడిబల్కె మురహరునితోడ.

కేదారగౌళరాగం.

దేవదేవుడవాని దెలియక జేసెమీా బావానుదయజూడుడీ। కావరంబున నీమహాత్త్యము గానకీతడు పగదలంచెను గావదగునో యమరవందిత కరుణాసింధో దీనబంధో ॥ దేవ ॥

నామానవాలించి నన్నుమన్ననజేసి సామీాయీతనితప్పు తమియించకున్నాను। ప్రేమచేతను గోరివచ్చిన భామినీ సోదరుని జంపెను యేమిధర్మపరుండువారియని భూమిలోనపకీర్తిvవచ్చును ॥ దేవ ॥

కల్లలేదనుటాయు గాదువల్లభయీా బల్లిదుదెగజూడ భాగ్యవంతులమైతి। మల్లుడయ్యెముకుందుడీశ్వరు డంచుముదమున నొందుచుండెడి తల్లిదండ్రులుపుత్రశోకము దాల్చిచిక్కరె మదిని మిక్కిలి ॥ దేవ ॥

గొప్పవాడైనట్టి గోవిందుడుబంధు డిప్పుడాయనటంచు ముప్పిరిగొనుప్రేమ। నెప్పుడునుమావారలుందురు యేలుమీాబంధువులనందరి గొప్పదొరలెప్పుడునుబంధులు తప్పుజేసిన గాతురిలపై ॥ దేవ॥

అఖిలేశుడవీ వానందమూర్తివి నిఖిలసాక్షివి నీవు నీరంజనూడావు। జగతిపైసజ్జనులగావగ చనుగులనుశిక్షింప దలచియు నగజపతినుత భద్రగిరిలో నవతరించితివెవ్వరెరుగరు ॥ దేవ ॥

సీ. అనియిట్లురుక్మిణి యాకంపితాంగియై గద్గదకంఠియై కనులజలము
లొలుకగానుతియించి యలుకనుహరిపాద వనజముల్ విడువక వనితయున్న। గనిశౌరి యప్పుడు కరుణించిచంపక బావ రమ్మనిపిల్చి
పకపకనగి। గట్టిగాబంధించి గడ్డంబు మీాసంబు తలయు రేపులు
బార తానెగొరిగి।

గీ. రూపహీనునిఁ జేసెను గోపసైన్య
మతని సైన్యంబు దోలియు నటకువచ్చి
కట్టుబడియున్న రుక్మిని గాంచిహాలియు
విడిచి మన్నించి బలికెను విష్ణుతోడ.

యదుకులకాంభోజి.

తగదు తగదు జలజాతా । యీపగిది జేతురె తనబావనైనా ॥ త ॥
మామభీష్మకునైనజూచి । యితనిమన్నించవైతివి మర్యాదనెంచీ ॥ త ॥
బంధువునిటు సేయతగునా । యేచందానదోచెనుసరసమిదేనా॥ త॥
శిరమువీూసముఁగొరుగుకంటె।పట్టితలద్రుంచుటమెమంచితప్పానర్చి తె॥త॥
హితు లహితులు లేరునీకూ।యీమతియెట్లు దోచెనోమహానియ్యనాకూ॥
వరభద్రగిరిధాముడావూ । వీసపరమాపు డనిమదిభావించికావూ॥ త॥

వ. అని యిట్లు గోవిందుని నిందించి తనయదుటనున్న రుక్మిణీ
దేవింగని బలరాముం డిట్లనియె.

శుద్ధకాంభోజిరాగం.

ఇంతిరో మాకృష్ణు నెగ్గింపకమ్మా । పంతమున వీూయన్న బట్టి
ట్లుజేసెనను చింతచేపతిని యేకాంతింబునందైన ॥ ఇంతి ॥

పంతమాడుచువచ్చి పై కొన్న వీూయన్న నింత కార్యము జేసెనా।
కాంతయీూతనిపూర్వ కర్మమింతయొనర్చె దంతివరదునీదూర దగదిందు
వదనా ॥ యింతి ॥

శిక్షింప దగుతప్పు జేసినను తమవారి శిక్షింపదగదుధరనూ ।
వీక్షించిమది నుపేక్షించకటుగానిశిక్షింప దోషంబుచేకూరుతనకూ॥ఇం॥

ధాతయీూభూమిలో ధరణీశులందరికి దగనికర్మవిధించెనూ । భూ
తలాకాంక్షకై పోరిలోజంపుదురు తాతనైనను లేక తమ్ములన్ననైన॥ఇ॥

భూరాజ్యధనములకు సారసాత్త్వులకొరకు భూరిప్రాభవములకు
ను । దూరిశత్రులటంచు కోరి మిత్రులటంచు సారెదలతుగు వీూది
దారెరుంగకనూ ॥యింతి॥

సరసిజాసన శంభుసన్నుతుని శ్రీధవుని వరదు భద్రాద్రీశునీ ।
పరమాత్ముడనిమదిని భావించివిడువుమీూ సరసి జేతుణ మోదసంతాప
ములనూ ॥యింతి॥

సీ. అనియిట్లుబలరాము డతివతో బల్కినచింత లేకపుడ చ్చొలియయుండె
రుక్మి ప్రాణముతోడ రూపహీనతజెంది పురి కేగగా మదిబుట్ట కపుడు
కృష్ణుగెల్చినగాని కుండినపురి కేగ నని ప్రతిజ్ఞయొనర్చి నగరిచెంత
నుపవనంబుననుండె నుర్వీశయిటు హరి రాజీవనేత్రుండు రాజవరుల
గెలిచి రుక్మిణిగొని యిరుకెలకులందు
బలుడు మొదలైనసైన్యంబు బలసికొలువ
పద్మనాభుండు ద్వారకాపట్నమునకు
రాజముఖిగూడి విచ్చేసె రాజసమున॥

వ. అప్పు డప్పురవరంబున సమారబ్ధవివాహకృత్యంబై ప్రవర్ధమాన గీత వాద్య నృత్తంబై ప్రతి గృహాలంకృత విలసితాశేషనరనారీవర్గంబై రుక్మిణీకృష్ణపరిణయసమూహుత మహీపాల గజ ఘట గండ మండల నిర్గతసలిలధారాసిక్త రాజమార్గంబై ప్రతి ద్వారమంగళాచారసంఘటితక్రముకకదళికా స్తంభ కర్పూర ధూప దీపపరిపూర్ణకుంభంబై సముద్భూతకేతన విరాజితంబై యొప్పె నప్పుడు॥

సీ. అంతరుక్మిణిగూడియచ్యుతుండొచ్చుటవిని యుగ్రసేనుండు వేడ్కతోడ
సకలవిద్వజ్జనసామంతరాజన్య సూత గాయకభటవ్రాతములతో
జనివారలకు మ్రొక్కి సంతోషమునుజెందియాశీర్వదించియునఖిలరాజ
నివహంబుగొలువగా నీరజనాభునిగొనివచ్చి శుభమైన గృహమునందు।
విడియజేసియు వరవేదవిదులునైన
భూసురులబిల్వబంచియు పొందుగాను
మంచి లగ్నంబు బెట్టించి మంజులముగ
పెళ్ళిపనులను జేయించె ప్రియముమీర॥

క. హరిపెళ్లియాయె రుక్మిణి
నరవిందసమానవదన నళి నిభ చికురన్
వర కుందరదన నాశ్రిత
సురభూరుహ నఖిలలోక సుందరి నపుడున్.

కల్యాణిరాగం.

వైదర్భికల్యాణమూ । రాజవినుపరజన్మసాఫల్యమూ । మోదముతో సర్వయాదవులును సద్బ్రాహ్మణోత్తములును పుణ్యసతులుగూడి

యాదిదేవున కతివరుక్మిణి కాదరతసంపెంగతైలముతో దలంటియు నల్గిడియు వరతోయముల జలకంబులార్చిరి ॥వైదర్భి॥

కనకాంబరము గట్టియూ । కాంతకు రత్నకంచుకాము దొడగియూ । ఘనసారజవ్వాజి కస్తూరీమిశ్రితమౌగంధము మేనున కడువేడ్కనలదియు। ఘనమైన నవరత్నకీలిత కనకభూషణముల ధరించియు కనుల కాటుక బెట్టి మొగమున ననువుగా తిలకంబుదిద్దిరి ॥వైద॥

హారికీబంగరుచేలపూ । కటియందున మురిపెంబుగాగట్టియూ। వరకిరీటము బెట్టి వజ్రాలహారము ఉరమున ధరియించి యురుకుండలము లుశ్రీ। వరునికర్ణములందు బెట్టియు వజ్రమణు లంగియుదొడంగియు కరములం దుంగరములుంచియు కనకకేయూరములు బెట్టిరి ॥ వైద ॥

యిరువూరినొకతీరునా । భూషించియు పురహితుడగుగర్గ్యుడూ। ధరణిసురలగూడి తామరసాక్షుని సరసిజనేత్రిని స్వర్ణపీఠమునందు । సరసగా గూర్చుండబెట్టియు కరములను ప్రతిసరములుంచియు మురువుగా భాషికముగట్టియు వరగపుణ్యాహంబు జదివెను । వైద ॥

ఘనముగా వనజాక్షుడూ । రుక్మిణిపాణి గ్రహణంబుతా జేసెనూ। వనితకంఠమునందు వరమంగళసూత్ర మునుగట్టికరమున ముదమొంద జనులంత । మనములరక్షణుండురుక్మిణి మంజులంబుగ ముత్తియంబుల వనరదాలిచి కరపుటంబుల వరసగాశిరముల ధరించిరి ॥ వైద ॥

బరగరుక్మిణిదోసిటా । ముత్యములాలు పద్మరాగములాయను । హారిశిరమునబడి నవియె కుందములాయ వరనీలతనుసోకి వజ్రనీలములాయె । వరునిపీతాంబరమునసుబడి యొప్పెనవి పుష్యరాగంబుల కరణి పాదనఖంబులంబడి ఘనమైనవజ్రములబోలెను ॥ వైద ॥

ముదము నొందుచునప్పుడూ। కృష్ణుడు సప్తపదములు ద్రొక్కెనూ । మధుసూదనుండును మది రాక్షీరుక్మిణి ముదమూనవశిష్ఠ మునిక రుంధతికీని । విదితముగ జూపి చూపి మొక్కించెనుశౌరియు ముదితకేల్దన కేలబట్టిన మదవతీమణిసిగ్గుచేతను వదనమెత్తక వరునితోజనె ॥ వైద ॥

చక్కగనిద్దరునూ । వసుదేవునకు సతియైనదేవకికి । గ్రక్కున మొక్కియు నొక్కపీఠమునందు మక్కువనుండగ మహానియ్యులగు విప్రు । లొక్కసరియాశీర్వదించిరి నిక్కముగ ముత్తైదులందరు మక్కువ

తోమంగళారతులిడి రెక్కువగు ముదముల జెలంగుచు ॥ వైద ॥

వందిమాగధజనములూ । భద్రాద్రీశు నందందబాగడగానూ । అందాముగావా రాంగనలాడగ ముందరభేరీమురజకాహళములు। పొందుగావాయింపుచుండగ నింది రేశునిభక్తులందరు డెందములముద ముందిజయగో విందయని నుతియించి మొక్కిరి ॥ వైదర్భి ॥

వ॥ ఆసమయంబున.

సీ॥ రాజేంద్రులును బంధురాజదంపతులకు కట్నంబులిచ్చిరి కడుముద మున । హరియు భూసురులకు ధరణీపతులకును వరస్వర్ణభూషణ వస్త్రమాల్య । గంధ తాంబూలముల్ కడువేడ్కనిచ్చియు సద నంబులకునంపె సవినయముగ । నవనీశ శ్రీలక్ష్మియైన రుక్మిణి తోడ ద్వారకాపురమందు శౌరిసకల.

సంపదల ననుభవించుచు సౌఖ్యముగను
బంధుజనములు మిత్రులు పౌరజనులు
గొలువ బలరాముతోడుత కోర్కెమీర
రాజసంబుననుండెను రాజవర్యా॥

శ్రీమదనగోపాలకృష్ణపరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రీరామచంద్రాయనమః.

రేగుప్తిరాగం.

యిందుకులసుధాబ్ధి పూర్ణమచంద్ర కీర్తిసాంద్రా । యింది రాకళత్రా । వరశుభకర నందగోపపుత్రా । పురారి పురందరాది మునిబృందంబులచే వందితుండవై పొందుగ యదుకులమందు నుదయ మొంది । జననియు రోలందు గట్ట గుందీ । దానిని నీ వందమలర ముందుగాను తరువుల సందుబెట్టి పొందుమీరగూల్చితిరట ॥ యిందు ॥

వారీ । మునిజనమనమోహనకారీ । సేవకభయకలుష విదారీ। ఘనతరగోవర్ధనధారీ । వరాంబరధారి యమునలో జేరుక్రూరునటు బారదోలుటకు ధీరుడవైదగి । వారిలోనదూరి । కాళియు పటుసార ముడుపగోరి । పడగలపై భూరితాండవంబు శ్రీయుభార్యలు మొరజేర వారికోరికలను దీర్చితిరట ॥ యిందు ॥

రాజా । ఖరకరశతనిభ తేజా । పాలిత సన్మానిబిడౌజా । ఆశ్రితసురకల్పకభూజా । నిజరిపుడగుభోజకులజు పటుతేజ మణంచగ రాజమార్గమునరాగా కుబ్జయు, రాజవనుచునిన్ను । రతిగోరినరాజవదనచెనూ్న । గనుగొని నీ। రాజసంబుమాని దానికుబ్జత నోజమానగాను జేసి పొందితిరట ॥ యింద ॥

యెంచీ భీష్మకసుత ప్రార్థించీ । గనబంపించిన భూసురు గాంచీ । బహుమన్నించి మిగులబూజించీ । సురాదులు నెంచగ నటకే తెంచి రాజులను వంచనజేసియు నంచయానగొని । కొంచెముసాగా । తదనుజుండెంచుచు రాగా । కసిరుక్మిని కొంచగించివిడిచి నడిచి ద్వారక మంచిలగ్న మెంచి పెండ్లియాడితిరట ॥ యింద ॥

యెన్నా । శ్రీభద్రగిరిస్నలకొన్నా । రఘుపతిశ్రీకృష్ణులకెన్నా। యితరులమది భేదములున్నా । గనభేదంబున్నద మరిమీకన్న నన్యులను నన్నుతింపనని యున్నది నామది । చిన్నతనముగొన్నా । బుధులందరు నిన్నుగొలువరన్నా । ధరదొరలని మిన్నజూడ కృష్ణదాసు బ్రోవకయున్న నిన్ను నెన్ను నెన్నివిధముల ॥ యిందుకుల ॥

కాంభోజిరాగం.

ఉపచారములు జేతునూ । ఉపచారములు జేతు నుదయాస్తమయములం దురగేంద్రశయనమీకూ। కృపతోడ గైకొమ్ము గోపాలశ్రీకృష్ణ సపరివారముతోడ సామాన్యమనకా ॥ ఉప ॥

ధ్యానంబు జేతు మునిమానసాబ్జనివాస భానుకోటిప్రకాశా । శూనాస్త్రశతకోటి సుందరాకార రాధాననాంబుజమిత్ర ధర చక్రహస్తా ॥ ఉప ॥

కనకాననంబునను కల్పాగమూలమున కాంతరుక్మిణిదేవితో । ఘనముగావేంచేయు కైవల్యధామనా మనమలరబూజింతు మాటిమాటికి మ్రొక్కి ॥ ఉప ॥

గంగాదినదులందు గలతీర్థములుదెచ్చి కదుపాద్యమిత్తుమీకూ । రంగుగా నర్ఘ్యంబు బంగారు గిన్నెలతో శృంగారముగనిత్తు శోభనాకారా ॥ ఉప ॥

కర్పూరవాసనల గమగమను తోయంబు నేర్పు నాచమనంబు మిా । కర్పింతుయదువంశ కలశాబ్ధిహిమధామ సర్వరాట్పాయనేంద్ర సన్నుతపాదాబ్జా ॥ ఉప ॥

సకలతీర్థానీత సన్మంత్రపూతమా సలిలంబుచేస్నానమూ । అకలంకముగనీకు నర్పింతుపాదాబ్జ మకరందనిభలసన్మందాకినీధునీ ॥ ఉప ॥

కనకకౌశేయంబు కటియందుగట్టెదను కరిరాజవరదమిాకూ । ఘనయజ్ఞసూత్రంబు కరమొప్ప నిచ్చెదను వినతాత్మజ తురంగ వినతార్తిభంగా ॥ ఉప ॥

ఘనసార జవ్వాజి కస్తూరిమిళితమా గంధమలదుదు మేనునా । వనజాక్ష కేయూర వరకుండలకిరీట వజ్రభూషణమణి వ్రాతమర్పింతు॥ఉ॥

జాజి మల్లికవకుళ శతపత్రపున్నాగ సంపెంగబిల్వాదులా। పూజింతుశ్రీకృష్ణ పురుషోత్తమముకుంద రాజీవనయనయని రమ్యంబుగానూ ॥ ఉప ॥

అగరుసాంబ్రాణిచే తగధూపమిచ్చెదను నిగమాంతవేద్యానీకూ । సొగసైనదీపంబు శుభముగానిచ్చెదను జగదంధకారహర జలజాక్షుమిాకూ ॥ ఉప ॥

భక్ష్యపాయసలేహ్య పరమాన్నశాకముల్ బంగారుగిన్నియలతో । తార్క్ష్యవాహనమిాకు దధ్యాజ్యయుక్తముగ తగనివేదించెదను తామరస నయనా ॥ ఉప ॥

నాగవల్లీదళ నవ్యకర్పూరసు పూగమౌక్తికచూర్ణముల్। బాగుమిారగ గూర్చి వాగీశనుత మిాకు భవ్య తాంబూలంబు బాగాలతో నిత్తు ॥ ఉప ॥

నీంబగా కర్పూర నీరాజనముజేతు నిఖలరాజేంద్రమకుటా। పటఘటితభానుమణిఘామనీరాజిత పటుతరారుణమృదు పదకంజమిాకూ॥

మంత్రపుష్పంబిదుదు మార్తాండమండల మధ్యసంచారమిాకూ। యింద్రాబ్జజాతహర యినవహ్నియమవాయు చంద్రరూప నమోస్తు జయమస్తుమిాకూ ॥ ఉప ॥

ధరణిలో మిాదాస దాసకృష్ణాఖ్యుడను తప్పులెంచకబ్రోవుమిా।

వరదభద్రాద్రీశ వనజాక్షుశ్రీకృష్ణ వాక్కాయకర్మముల వదలక భినుతి చేతు ॥ ఉపచార ॥

సురటరాగం.

మంగళం శ్రీయదు పుంగవ భక్తాంతరంగోల్లసత్పద్మ భృంగాంగ నా। అంగానాజతకోటి శృంగారాంగ సారంగ వరద విహంగతురంగ॥మం॥

ధాత సన్నుతింప భూతలంబునయదు వ్రాతములోబుట్టి ఖ్యాతి మీరా। పూతనజంపి నిర్భీతిబండినిగూల్చి వాతరక్కసుప్రాణ ఘాతజేసినకృష్ణ ॥ మం ॥

వన్నెమీరగోప కన్నియలిండ్లలో వెన్నమీగడపాలన్నీ దాగీ। కన్నియలందరు వెన్నదొంగవని వెన్ను దగిలిన మోగనిచిన్నసల్పిన కృష్ణ ॥ మం ॥

మన్ను దిన్నావని యన్న దెలుపతల్లి నిన్నుకోపింపనే నెరుగాననీ। తిన్నాగవదనము దెరచిమీయమ్మకు చెన్నుమీరజగము లన్నిజూపిన కృష్ణ ॥ మం ॥

గోపకన్నియలంత రేపాకడను యమున దాపూనకేతెంచి దరులందునా। దాపచేలములని చేపట్టిన మొక్కి పాపాలశిగ్గులు బాపీన శ్రీకృష్ణ ॥ మం ॥

కాళియు ఫణమూల కడుపేర్క తాండవ కేళిసల్పినగము కేలనెత్తి। మేలాగనాయదు బాలికలతోరాచ లీలజేసిమరు కేళిసల్పిన కృష్ణ ॥ మం ॥

వైరాముచేమామ కోపిలువనంప ధీరతతోమధుర జేరియందు। ఘోరమల్లరంగ ధారుణిలోకంను బీరామణంచిన వీరాగ్రగణ్యా॥ మం॥

యొంచిరుక్మిణినివ్వరించి భూసురునిబం పించిన నటకేతెంచినీవూ। వంచించిరాజాలనంచయానగొని మంచిలగ్నమునవరించినశ్రీకృష్ణ॥మం॥

శ్రీశద్వారకపురి వాసుడవై రుక్మిణీసత్యభామాది నెలతాలతో। వాసీగశ్రీకృష్ణ దాసమనోంబుజ వాసాము జేసిన వరదమాధవకృష్ణ ॥ మంగళం ॥

రాగం.

కృష్ణంకృష్ణంకృష్ణంకృష్ణంకృష్ణంరాధాకృష్ణంకృష్ణంకృష్ణంకృష్ణం।
కృష్ణంవ్రజవర్ధిష్ణుంవంచిత జిష్ణుంపాలిత కృష్ణం విష్ణుం ॥ కృ ॥
బాలంరాధాలోలంసద్గుణ జాలంశ్రితపరిపాలనశీలం ॥ కృ ॥
ధీరంనవనీతచోరం వనధిగభీరం జగదాధారంశూరం ॥ కృ ॥
మందరధరమరవిందనయన మానందకందమరవిందజజనకం॥కృ॥
కంసాద్యఖిలనృశంసధరాధిపహింసాత్తాంగంహితదుస్సంగం॥కృ॥
రామంసంగర భీమంయదుకుల సోమం యోగిలలామసుకామం॥
శ్రీశంనుతగౌరీశం భద్రాద్రీశం శ్రితకృష్ణదాస సుపోషం॥ కృ॥

ఉ. శ్రీకరసారసాప్తకుల సింధుసుధాకర వైరిపద్మదో
షాకర భూమిజాహృదయ సారసబాలదివాకరామరా
నీక శుభాకరప్రథిత నీర తుషార పటీరదుగ్ధర
త్నాకర సద్యశఃప్రకర ధారుణిజావర రామభూవరా.

గద్య—ఇది శ్రీరామచంద్ర చరణారవింద నిష్యంద మకరంద బిం
దుసందోహ పాద మత్త మధుకరాయమానమానస పవనా
త్మజ కృపాలబ్ధ కవితామాధురీధురీణ శారదావరప్రసాద
సమాసాదిత మనీషాప్రాభవ కాశ్యపసగోత్ర పవిత్ర
వీరరాఘవార్యపుత్ర సకలవిద్వజ్జన కృపాపాత్ర శ్రీ
బోడెం కృష్ణదాస ప్రణీతంబైన శ్రీమహాభాగవ
తాంతర్గత దశమస్కంధసంబంధ నందనందన
చరిత్రంబను యక్షగాన ప్రబంధంబు
నందు రుక్మిణీకల్యాణము
చతుర్థాశ్వాసము
సంపూర్ణము.

శ్రీరామచంద్రార్పణమస్తు.

శ్రీరుక్మిణీసత్యభామాసహిత శ్రీమదనగోపాల కృష్ణార్పణమస్తు.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ

10305